

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT ŞİRKƏTİ

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları**

31 dekabr 2014-cü il

Mündəricat

Müstəqil Auditorun Hesabatı

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat.....	1
Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Ümumi gəlir haqqında Hesabat	3
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat	4
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat	5

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1	Qrup və onun əməliyyatları.....	6
2	Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri	6
3	Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri.....	22
4	Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi	26
5	Səqmentlər üzrə məlumat	31
6	Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	36
7	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar.....	44
8	Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və depozitlər	47
9	Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri və depozitlər	47
10	Ticarət və sair debitor borcları	48
11	Mal-material ehtiyatları	49
12	Sair uzunmüddətli aktivlər	49
13	Sair maliyyə aktivləri	49
14	Əsas vəsaitlər	51
15	Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa	52
16	Birgə müəssisələrə investisiyalar	53
17	Asılı müəssisələrə investisiyalar	56
18	Ticarət və sair kreditör borcları	61
19	Borc öhdəlikləri	61
20	Ödəniləcək vergilər	64
21	Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər	64
22	Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	65
23	Təxirə salınmış gəlir	66
24	Sair uzunmüddətli öhdəliklər	66
25	Alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcları	67
26	Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital və bölüşdürülməmiş mənfəət	67
27	Gəlirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili	68
28	Xərclərin kateqoriyalar üzrə təhlili	69
29	Sair əməliyyat gəliri	69
30	Maliyyə gəliri	69
31	Maliyyə xərcləri	70
32	Mənfəət vergisi	70
33	Səhmlərin satışından avanslar	73
34	Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri	73
35	Dayandırılmış əməliyyatlar	74
36	Əhəmiyyətli naədsiz investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyətləri.....	75
37	Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri	75
38	Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil.....	81
39	Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr	85
40	Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	87

Building a better
working world

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.
Port Baku Towers Business Centre
South Tower, 9th floor
153, Neftçilər Ave.
Baku, AZ1010, Azerbaijan
Tel: +994 (12) 490 7020
Fax: +994 (12) 490 7017
www.ey.com/az

Ernst & Yang Holdings (SiAyEs) Bi.Vi.
Port Baku Towers Biznes Mərkəzi
Cənub Qülləsi, 9-cu mərtəbə
Neftçilər prospekti, 153
Bakı, AZ1010, Azərbaycan
Tel: +994 (12) 490 7020
Faks: +994 (12) 490 7017

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Rəhbərliyinə Müstəqil Auditorun Hesabatı:

Biz Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin ("Şirkət") və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2014-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və zərər və sair ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və sair izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditin Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi üçün hazırlanması məqsədilə müəssisənin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

17 iyun 2015-ci il

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat
(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il (yenidən təsnif edilmiş)
AKTİVLƏR			
Cari aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	1,492	1,206
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	9	112	82
Depozitlər	8	39	25
Ticarət və sair debitor borcları	10	4,739	5,251
Mal-material ehtiyatları	11	1,155	1,197
Sair cari maliyyə aktivləri	13	261	110
Cəmi cari aktivlər		7,798	7,871
Uzunmüddətli aktivlər			
Əsas vəsaitlər	14	12,134	11,665
Qudvil	38	177	191
Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa	15	468	533
Birgə müəssisələrə investisiyalar	16	1,127	546
Asılı müəssisələrə investisiyalar	17	1,280	1,328
Təxirə salınmış vergi aktivləri	32	514	456
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	13	78	137
Sair uzunmüddətli aktivlər	12	491	319
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		16,269	15,175
CƏMİ AKTİVLƏR		24,067	23,046
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	26	1,496	1,315
Əlavə ödənilmiş kapital	26	963	955
Bölüşdürülməmiş mənfəət		8,348	7,554
Sair kapital ehtiyatları		(18)	–
Şirkətin səhmləri üzrə satış opsiyonu	34	(179)	–
Tөрəmə müəssisəsinin səhmlərinin satışından daxilolmalar	34	122	–
Məcmu məzənnə fərqləri		(200)	(108)
Qrupun səhmdarlarına aid olan kapital		10,532	9,716
Qeyri-nəzarət payı		525	513
CƏMİ KAPİTAL		11,057	10,229

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat (davamı)
(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il (yenidən təsnif edilmiş)
ÖHDƏLİKLƏR			
Cari öhdəliklər			
Ticarət və sair kreditor borcları	18	4,181	5,677
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	19	2,212	1,464
Vergilər üzrə kreditor borcu	20	334	623
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	22	68	77
Alış üzrə təxirə salınmış kreditor borcu	25	76	70
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	34	20	–
Cəmi cari öhdəliklər		6,891	7,911
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	19	3,585	3,521
Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər	21	440	371
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	22	153	163
Təxirə salınmış gəlir	23	77	84
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	32	580	568
Səhmlərin satılması üçün alınmış avanslar	33	625	–
Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri	34	216	–
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	24	443	199
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		6,119	4,906
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		13,010	12,817
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		24,067	23,046

17 iyun 2015-ci il tarixində Qrupun adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Cənab Süleyman Qasimov
İqtisadi məsələlər üzrə Vitse-prezident

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Ümumi Gəlir haqqında Hesabat
(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	2014	2013 (yenidən təsnif edilmiş)
Gəlirlər	27	39,674	38,433
Satışların maya dəyəri	28	(35,844)	(35,140)
Ümumi mənfəət		3,830	3,293
Paylaşdırma xərcləri	28	(560)	(520)
Ümumi və inzibati xərclər	28	(804)	(735)
Əsas vəsaitlərin silinməsindən gəlir və zərərlər, xalis		(13)	7
Sosial xərclər		(153)	(237)
Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri	28	(39)	(50)
Sair əməliyyat xərcləri	28	(831)	(542)
Sair əməliyyat gəliri	29	368	435
Əməliyyat fəaliyyətindən mənfəət		1,798	1,651
Maliyyə gəliri	30	50	48
Maliyyə xərcləri	31	(250)	(256)
Məzənnə fərqi üzrə gəlir və zərərlər, xalis		(188)	(205)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	16	112	29
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	17	217	196
Davam edən əməliyyatlardan vergidən əvvəl mənfəət		1,739	1,463
Mənfəət vergisi xərci	32	(465)	(444)
Davam edən əməliyyatlardan il üzrə mənfəət		1,274	1,019
Dayandırılmış əməliyyatlar			
İl üzrə dayandırılmış əməliyyatlardan vergidən sonra zərər	35	–	(42)
İl üzrə mənfəət		1,274	977
Sair ümumi gəlir:			
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməli olan sair ümumi zərər – məcmu məzənnə fərqləri		(125)	(161)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməli olmayan sair ümumi gəlir		(18)	–
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		1,131	816
Mənfəət aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına		1,286	986
Qeyri-nəzarət payına		(12)	(9)
		1,274	977
Cəmi ümumi gəlir aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına		1,176	918
Qeyri-nəzarət payına		(45)	(102)
		1,131	816

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat
(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Əsas şirkətin kapital sahiblərinə aid										
	Qeyd	Əlavə ödənilmiş kapital	Nizamnamə kapitalı	Müəssisənin üzrə satış opsiyonu	Müəssisənin səhmlərinin satışlarından gəlir	Sair kapital ehtiyatları	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Məzənnə fərqi	Cəmi	Qeyri-nezərəət payı	Cəmi kapital
1 yanvar 2013-cü il tarixinə qalıq	1,015	1,085	-	-	-	-	7,234	(40)	9,294	559	9,853
İl üzrə mənfəət/(zərəər)	-	-	-	-	-	-	986	-	986	(9)	977
Sair ümumi gəlir	-	-	-	-	-	-	-	(68)	(68)	(93)	(161)
2013-cü il üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	-	-	-	-	986	(68)	918	(102)	816
Qeyri-nezərəət səhmdar tərəfindən törəmə müəssisələrin nizamnamə kapitalına qoyuluş	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	50
Törəmə müəssisənin yaradılması	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15
Nizamnamə kapitalında artım	(230)	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Əlavə ödənilmiş kapital	26	170	-	-	-	-	(666)	-	170	-	170
Dövlətə ayırmalar	26	-	-	-	-	-	-	-	(666)	-	(666)
Törəmə müəssisə tərəfindən elan edilmiş dividendlər	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(9)	(9)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə qalıq	955	1,315	-	-	-	-	7,554	(108)	9,716	513	10,229
İl üzrə mənfəət/(zərəər)	-	-	-	-	-	-	1,286	-	1,286	(12)	1,274
Sair ümumi zərəər	-	-	-	-	-	-	-	(92)	(92)	(33)	(125)
Səhmlər əsasında ödənişlər	-	-	-	-	-	(18)	-	-	(18)	-	(18)
2014-cü il üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	-	-	-	(18)	1,286	(92)	1,176	(45)	1,131
Törəmə müəssisədəki qeyri-nezərəət payının alışı	-	-	-	-	-	-	(7)	-	(7)	7	-
Törəmə müəssisəsinin səhminin satışından gəlir	-	-	-	122	-	-	-	-	122	49	171
Satış opsiyonu ehtiyatı	-	-	-	(179)	-	-	-	-	(179)	-	(179)
Qeyri-nezərəət səhmdar tərəfindən törəmə müəssisələrin nizamnamə kapitalına qoyuluş	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	12
Nizamnamə kapitalında artım	26	(170)	181	-	-	-	(11)	-	-	-	-
Əlavə ödənilmiş kapital	26	178	-	-	-	-	-	-	178	-	178
Törəmə müəssisə üzərində nezərəət itirilməsi	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2
Dövlətə ayırmalar	26	-	-	-	-	-	(476)	-	(476)	-	(476)
Törəmə müəssisə tərəfindən elan edilmiş dividendlər	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(11)	(11)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə qalıq	963	1,496	(179)	122	(18)	8,348	(200)	10,532	525	11,057	

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat
(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	2014	2013 (yenidən təsnif edilmiş)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Davam edən əməliyyatlar üzrə vergidən əvvəl mənfəət		1,739	1,463
Dayandırılmış əməliyyatlar üzrə mənfəət vergisindən əvvəl zərər		–	(32)
<i>Düzeltilmələr:</i>			
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi	28	772	720
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	15	26	24
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	14	294	248
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi	28	29	12
Ehtiyatlarda dəyişiklik	28	39	(21)
Mənfəət və ya zərərlərə aid edilmiş aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlikdə dəyişiklik		67	(187)
Əsas vəsaitlərin silinməsindən gəlir və zərərlər, xalis		13	(7)
Maliyyə gəliri	30	(50)	(48)
Maliyyə xərcləri	31	250	256
Məzənnə fərqləri		41	127
Asılı və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	16, 17	(329)	(225)
Kreditor borclarının silinməsindən gəlir	29	–	(8)
Sair nağdsız əməliyyatlar		(15)	(6)
Dövlətə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		2,876	2,316
Ticarət və sair debitor borclarında (azalma)/artma		552	(331)
Mal-material ehtiyatlarında azalma		18	9
Ticarət və sair kreditor borclarında (azalma)/artma		(881)	518
Vergilər üzrə kreditor borclarında artma		9	–
Sair maliyyə aktivlərində dəyişiklik		(124)	(6)
Ehtiyatların tükənməsi		(80)	(85)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri		2,370	2,421
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(808)	(399)
Ödənilmiş faizlər		(188)	(168)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri		1,374	1,854
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Tөрəmə müəssisələrin əldə edilməsi (əldə edilmiş pul vəsaitlərini çıxmaqla), birgə əməliyyatlarda əlavə payın əldə edilməsi, asılı və birgə müəssisələrə əlavə qoyuluş		(438)	(321)
Asılı müəssisələrin satışından daxilolmalar		43	–
Əsas vəsaitlərin alınması		(2,435)	(2,502)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	15	(40)	(53)
Depozitlər	8	(14)	54
Üçüncü tərəflərə verilmiş kreditlərin toplanması		–	9
Üçüncü tərəflərə təqdim olunmuş maliyyələşdirmə		–	(19)
Alınmış faiz		50	14
Alınmış dividendlər	16, 17	158	186
Əsas vəsaitlərin satışından daxilolmalar		166	293
Tөрəmə müəssisələrin səhmlərinin satışından daxilolmalar		196	–
Tөрəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsi		(15)	21
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(2,329)	(2,318)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Borc öhdəliklərindən daxilolmalar		2,572	2,511
Borc öhdəliklərinin geri qaytarılması		(1,695)	(1,941)
Qeyri-nəzarət səhmdar tərəfindən төрəmə müəssisələrin nizamnamə kapitalına qoyuluş		12	50
İştirak payının satışları üçün alınmış avanslar	33	625	–
Nizamnamə kapitalında və əlavə ödənilmiş kapitalda artma	26	178	170
Ödənilmiş dividendlər		(11)	(9)
Dövlətə ayırmalar	26	(448)	(387)
Borc öhdəlikləri üzrə məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitlərində dəyişiklik		(35)	16
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		1,198	410
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə xalis məzənnə fərqləri		43	37
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artma/(azalma)		286	(17)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	1,206	1,223
İlin sonuna pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	1,492	1,206

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

1 Qrup və onun əməliyyatları

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ("SOCAR") 13 sentyabr 1992-ci il tarixli Prezident Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən yaradılmış və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir. SOCAR hasilat, nəqli və emal əməliyyatları ilə məşğul olur. SOCAR-ın əsas fəaliyyəti neft, qaz və qaz kondensatlarının hasilatı, emalı və nəqli, eləcə də neftin, qazın və neft və qaz məhsullarının satışından ibarətdir. SOCAR 100 faiz Azərbaycan Respublikasının dövlətinə ("Dövlət") məxsusdur.

SOCAR-ın hüquqi ünvanı: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1000, Neftçilər prospekti 73.

Törəmə müəssisələr haqqında məlumat

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakı mühüm törəmə müəssisələr daxildir:

Adı	Əsas fəaliyyəti	Təsis edildiyi ölkə	Kapitalda pay, %	
			2014	2013
SOCAR Turkey Enerji A.Ş.	Emal	Türkiyə	99.99%	99.99%
Azerbaijan (ACG) Ltd	Neft istehsalı	Kayman adaları	100%	100%
Azerbaijan (Shah Deniz) Ltd	Qaz istehsalı	Kayman adaları	100%	100%
Caspian Drilling Company (CDC)	Qazma əməliyyatları	Azərbaycan	92.4%	92.4%
SOCAR Energy Georgia LLC	Satış və paylama	Gürcüstan	51%	51%
SOCAR Overseas LLC	Satış və paylama	BƏƏ	100%	100%
SOCAR Trading Holding	Satış və paylama	Malta	100%	100%
Azerbaijan (BTC) Ltd	Satış və paylama	Kayman adaları	100%	100%
Cooperative Menkent U.A.	Satış və paylama	Niderland Krallığı	99.9%	99.9%
SOCAR Energy Holdings AG	Satış və paylama	İsveçrə	100%	100%
SOCAR Energy Ukraine	Satış və paylama	Ukrayna	100%	100%
Azerbaijan (SCP) Ltd	Satış və paylama	Kayman adaları	100%	100%
SOCAR Petroleum QSC	Satış və paylama	Azərbaycan	100%	100%
Bakı Gəmiqayırma Zavodu	Tikinti	Azərbaycan	65%	65%
Socar Polymer LLC	Kimya məhsulları	Azərbaycan	71%	71%
BosŞelf	Tikinti	Azərbaycan	90%	90%

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları. SOCAR-ın, onun törəmə, asılı və birgə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup" adlandırılır) konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Komitəsi ("BMUSK") tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına ("BMHS") uyğun hazırlanmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən mühüm mühasibat uçotu prinsipləri aşağıda göstərilir. Bu mühasibat uçotu prinsipləri təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq olaraq tətbiq edilmişdir.

Konsolidasiya üçün əsas. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun və törəmə müəssisələrin 31 dekabr 2014-cü il tarixinə olan maliyyə hesabatlarından təşkil olunmuşdur.

Törəmə müəssisələr (xüsusi məqsədli müəssisələr daxil olmaqla) Qrupun nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələrdir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Qrup investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı zərərə məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanına malik olsun. Xüsusilə, Qrup investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Qrup:

- ▶ Investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan səsvermə hüquqları hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ Investisiya obyektində iştirakla bağlı zərər və ya gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun; və
- ▶ Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektinə üzrə nəzarəti istifadə etmək bacarığına malik olsun.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Konsolidasiya üçün əsas (davamı). Qrup səs çoxluğundan az paya və ya investisiya obyektində analoji hüquqlara sahib olanda Qrup investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakıları, nəzərdən keçirir:

- ▶ Investisiya obyektində sair səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılaşması;
- ▶ Sair müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Qrupun səsvermə hüquqları və potensial səs hüquqları.

Qrup investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını o halda yenidən qiymətləndirir ki, fakt və şəraitlər üç nəzarət elementindən bir və ya bir neçəsində dəyişiklik əlamətinin olduğunu göstərsin. Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət əldə edəndə başlayır və Qrup törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə başa çatır.

Şirkətdaxili əməliyyatlar, qalıqlar və Qrup şirkətləri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından silinir. Həmçinin, realizasiya olunmamış zərərər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır, lakin, köçürülmüş aktivin dəyərsizləşmə göstəricisi kimi nəzərə alınır. Lazım olduqda, törəmə müəssisələrin uçot siyasəti Qrup tərəfindən qəbul edilmiş qaydalara uyğun olmaq üçün dəyişdirilir.

Törəmə müəssisənin cəmi ümumi gəlirləri mənfi qalıq yaratdığı halda belə qeyri-nəzarət payına aid edilir.

Müəssisələrin birləşməsi. Müəssisələrin birləşməsi alış metodu üzrə uçota alınır. Alışın dəyəri alış tarixindəki ədalətli dəyərlə ölçülən köçürülmüş ödəniş məbləği və satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payı məbləğinin məcmusu şəklində ölçülür. Hər bir müəssisə birləşməsi üçün alıcı müəssisə satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payını satın alınan müəssisənin xalis müəyyən edilə bilən aktivlərinin proporsional payı ilə ölçür. Çəkilən alış məsrəfləri xərclərə silinir və inzibati xərclərə aid edilir. Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, o, müvafiq təsnifləşdirmə üçün və müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait və alış tarixində qüvvədə olan şərtlərə əsasən təyin olunma üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktiv və passivlərini qiymətləndirir. Bura əsas müqavilədə əlaqədar törəmə alətlərin satın alınan müəssisə tərəfindən ayrılması da aid edilir.

Müəssisələrin mərhələli birləşməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə hər əvvəlki mərhələdə sahib olduğu pay, alış tarixindəki ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirilir və yaranan gəlir və ya zərər il üzrə mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Qeyri-nəzarət payı olan səhmdarlarla əməliyyatlar

Nəzarətin itirilmədiyi halda Qrupun törəmə müəssisədə olan iştirak payındakı dəyişiklik kapital əməliyyatları kimi (yəni pay sahibləri ilə olan əməliyyatlar kimi) uçota alınmalıdır. Bu cür hallarda nəzarət və qeyri-nəzarət paylarının balans dəyərlərinə, törəmə müəssisədə uyğun iştirak payının dəyişməsinə əks etdirəcək şəkildə düzəliş verilməlidir. Qeyri-nəzarət payına verilən düzəliş məbləği və ödənilən məbləğ arasındakı fərq birbaşa kapitalda uçota alınmalıdır və Qrupun pay sahiblərinə aid edilməlidir.

Birgə nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Qrup birgə nəzarət altında olan müəssisələrin birləşdirilməsini mühasibat uçotunun alış metodu ilə əks etdirir.

Asılı və birgə müəssisələrə investisiya. Asılı müəssisə Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi müəssisədir. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir investisiya obyektinin maliyyə siyasəti və əməliyyat prinsiplərinə dair qərarların qəbul edilməsində iştirak hüququ deməkdir, lakin həmin prinsiplər üzrə nəzarət və ya birgə nəzarəti nəzərdə tutmur.

Birgə müəssisə birgə nəzarəti həyata keçirən tərəflərin birgə müəssisənin xalis aktivləri üzrə hüquq əldə etdikləri müqavilə razılaşmasıdır. Müqavilə ilə razılaşdırılmış birgə nəzarət yalnız müvafiq fəaliyyətlə əlaqədar qərarların qəbul edilməsi üçün birgə nəzarəti həyata keçirən tərəflərin birgə razılığı tələb edildikdə mövcud olur.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Asılı və birgə müəssisələrə investisiya (davamı). Əhəmiyyətli dərəcədə təsir və ya birgə nəzarətin olub-olmadığı müəyyən edilərkən istifadə edilən amillər törəmə müəssisələr üzrə nəzarətin müəyyən edilməsində istifadə edilən amillər ilə oxşardır.

Qrupun asılı və birgə müəssisəyə investisiyaları pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən maliyyə hesabatlarına daxil edilir. Pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən asılı və ya birgə müəssisədə investisiya ilkin olaraq maya dəyəri ilə tanınır. Alış tarixindən sonra asılı və ya birgə müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payındakı dəyişiklikləri tanımaq üçün investisiyanın balans dəyərində düzəlişlər edilir. Asılı və ya birgə müəssisəyə aid olan qudvil investisiyanın balans dəyərinə daxil edilir, amortizasiyaya silinmir və fərdi şəkildə dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılmır.

Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat Qrupun asılı və ya birgə müəssisənin əməliyyatlarında payını əks etdirir. Həmin investisiya obyektlərinin sair ümumi gəlirində hər hansı dəyişiklik Qrupun sair ümumi gəlirinin tərkibində təqdim edilir. Bundan əlavə, asılı və ya birgə müəssisənin birbaşa kapitalında tanınmış dəyişikliklər olanda, Qrup müvafiq hallarda hər hansı dəyişiklikdə payını kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda tanıyır. Qrup ilə asılı və ya birgə müəssisə arasında əməliyyatlardan irəli gələn realizasiya olunmamış gəlirlər və zərərlər asılı və ya birgə müəssisədəki payın nisbətində silinir.

Asılı və ya birgə müəssisənin mənfəət və ya zərərində Qrupun məcmu payı mənfəət və ya zərər haqqında hesabatın özündə əməliyyat mənfəətindən kənar təqdim edilir və asılı və ya birgə müəssisənin vergidən sonra mənfəət və ya zərərini və törəmə müəssisələrdə qeyri-nəzarət paylarını əks etdirir.

Asılı və ya birgə müəssisənin maliyyə hesabatları Qrupda olduğu kimi eyni hesabat dövrü üçün hazırlanır. Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasətinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasətinə uyğun olması üçün həmin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Pay iştirakı üzrə uçot metodu tətbiq edildikdən sonra Qrup asılı və ya birgə müəssisəyə investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinin tanınmalı olub-olmadığını müəyyən edir. Hər hesabat tarixində Qrup asılı və ya birgə müəssisəyə investisiyanın dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmadığını müəyyən edir. Belə sübut olarsa, Qrup dəyərsizləşmənin məbləğini asılı və ya birgə müəssisənin bərpa oluna bilən dəyəri və onun balans dəyəri arasındakı fərq kimi hesablayır, sonra isə zərər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda "Asılı və ya birgə müəssisənin mənfəətində pay"ın tərkibində zərər kimi tanıyır.

Asılı və ya birgə müəssisə üzrə əhəmiyyətli dərəcədə təsir itirildikdən sonra Qrup qalan investisiyanı ədalətli dəyərlə ölçür və tanıyır. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir itirildikdən sonra asılı və ya birgə müəssisənin balans dəyəri ilə qalan investisiyanın ədalətli dəyəri və satışdan daxilolmalar arasında hər hansı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Hasılataın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərdə investisiyalar. Qrupun müəyyən kəşfiyyat və hasilat seqmenti üzrə fəaliyyət növləri Hasilataın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlər (HPBS) ilə tənzimlənir. HPBS-in şərtlərinə əsasən, Qrup layihədə öz payına uyğun olaraq aktivlərə sahibdir və öz payına müvafiq öhdəliklərə görə məsuliyyət daşıyır. Müvafiq olaraq, Qrup HPBS-ə qoyulan investisiyalarını müvafiq aktivlərin, öhdəliklərin, çəkilmiş xərclərin və qazanılmış gəlirin hissəsini tanımaq yolu ilə bölüşdürülməyən pay metodundan istifadə etməklə uçota alır.

HPBS, kommersiya neft və qaz şirkətinin təcrübəsindən istifadə etməklə mineral ehtiyatların hasilatı üsuludur. Yekun hasilatın miqdarından asılı olmayaraq, mineral ehtiyatlar üzrə mülkiyyət hüququ və əksər hallarda ehtiyatların hasilatı üçün yaradılmış bütün əsas vəsaitlər üzrə qanuni hüquqlar Dövlətə məxsusdur. Dövlət, məhsullardan razılaşıdırılmış qiymət düsturuna əsasən məhsul və ya nağd pul şəklində təqdim edilə bilən müəyyən pay götürür. Müqavilə tərəfləri ancaq müəyyən xərcləri və razılaşıdırılmış mənfəət faizini əldə etmək hüququna malik ola bilər. Onlar həmçinin müəyyən vaxt müddətindən sonra ehtiyatları hasil etmək hüququ qazana bilər. Əməliyyat şirkəti HPBS-i idarə etmək üçün bir və ya bir neçə podratçı tərəflərin yaratdığı hüquqi şəxsdir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərdə investisiyalar (davamı). Müxtəlif HPBS-lərdə podratçı tərəf olan Qrup, HPBS-ləri müqavilənin şərtlərinə əsasən qiymətləndirir və uçota alır. O, HPBS-ə əsasən hasil edilmiş neftdə və qazda ancaq öz payını gəlir kimi uçota alır. Dövlətin adından hasil edilərək satılan neft və qaz üzrə yaranan gəlir və ya çəkilmiş xərclər Qrupun hesabatlarında qeydə alınır. Qrup, Dövlətin agent kimi çıxış edərək nefti və qazı hasil edir və çatdırır, yaxud nefti və qazı sataraq gəliri Dövlətin hesabına köçürür.

Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı ("BMUS") 38 və BMUS 16 əsasında, müvafiq olaraq, qeyri-maddi aktivlər və ya əsas vəsaitlər kimi uçota alınmalı olan xərclər müəssisənin bir çox iqtisadi risklərə məruz qaldığı və aktivlər üzrə ehtimal edilən gələcək iqtisadi mənfəət əldə etdiyi təqdirdə uçota alınır. Alış, işlənmə və kəşfiyyat xərcləri konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən uçot qaydalarına uyğun olaraq qeydə alınır.

Köhnəlmə, tükənmə və ya amortizasiyaya məruz qalmış aktivlər HPBS-in qüvvədə olduğu dövrdə və ya müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha qısa olarsa) hazırkı uçot siyasətində nəzərdə tutulan müvafiq tükənmə və ya köhnəlmə metoduna əsasən xərcə silinir.

Xarici valyuta çevrilmələri. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər, xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, milyon Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") əks olunmuşdur.

Qrupun konsolidasiya edilmiş müəssisələrinin funksional valyutaları onların fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitlərin valyutaları hesab edilir. SOCAR və onun tabeliyində olan 24 struktur bölməsinin funksional valyutası və Qrupun hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan AZN-dir. Buna baxmayaraq, Qrupun törəmə, asılı və birgə müəssisələrində investisiyalarının böyük hissəsi üzrə debitor borcları, gəlirlər, xərclər və borc öhdəlikləri ABŞ dolları, İsveçrə frankı ("İF"), Gürcüstan laris ("GL"), Ukrayna qrivnası ("UQ"), Yapon yeni (YY) və Türk lirası ("TL") ilə qiymətləndirildiyinə, çəkildiyinə, ödənilməsinə və ya ölçüldüyünə görə həmin müəssisələrdə həmin valyutalar funksional valyuta hesab edilir.

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əvvəlcə əməliyyat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrini tətbiq etməklə, Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutası ilə qeydə alınır.

Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutası ilə ölçülməyən monetar aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrinə əsasən həmin müəssisənin funksional valyutasına çevrilir.

Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidən ölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Qrup müəssisələrinin əməliyyat nəticələri və maliyyə vəziyyəti həmin müəssisələrin funksional valyutası Qrupun hesabat valyutalarından fərqli olduqda və Qrupun hesabat valyutası ilə ölçülmədikdə (bu müəssisələrdən heç birinin funksional valyutası hiperinflasiya iqtisadiyyatlı ölkələrin valyutası deyil) aşağıdakı şəkildə hesabat valyutasına çevrilir:

- (i) hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində qüvvədə olan yekun məzənnə ilə çevrilir;
- (ii) hər bir ümumi gəlir haqqında hesabat üzrə gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir); və
- (iii) bütün məzənnə fərqləri kapital hesabında ayrıca komponent (məzənnə çevrilməsindən yaranan fərq) kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları = 0.7844 AZN, 1 Avro = 0.9522 AZN, 1 İF = 0.7916 AZN, 1 GL = 0.4244 AZN, 1 UQ = 0.0496 AZN, 1 TL = 0.3381 AZN, 100 YY = 0.6515 AZN (2013-cü il: 1 ABŞ dolları = 0.7845 AZN, 1 Avro = 1.0780 AZN, 1 İF = 0.8792 AZN, 1 GL = 0.4521 AZN, 1 UQ = 0.0952 AZN, 1 TL = 0.3642 AZN, 100 YY = 0.7449 AZN).

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktivin satılması zamanı alınacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək qiymətdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarında və ya əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarında aparılması ehtimal edilir. Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər.

Qrup müvafiq müşahidə olunan giriş məlumatlarının istifadəsini maksimallaşdırmaq və müşahidə olunmayan giriş məlumatlarının istifadəsini minimallaşdırmaqla müəyyən şərtlərə uyğun olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət məlumatın mövcud olduğu qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərləri qiymətləndirilmiş və ya açıqlanmış bütün aktivlər və öhdəliklər aşağıda təsvir olunan ədalətli dəyər iyerarxiyası daxilində ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında kateqoriyalara aid edilir:

- ▶ Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda bazar qiymətləri (təshih edilməmiş) mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

İlkin dəyər alış tarixinə aktivini almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitləri və ya pul vəsaitləri ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş sair resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri birbaşa olaraq maliyyə alətinin alış, buraxılması və ya satışı ilə bağlı olan əlavə xərcləri əks etdirir. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyini təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri əməliyyat xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərli üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və müvafiq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın aktiv və öhdəliklərinin balans dəyərinə daxil edilir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları (davamı)

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən sair dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavi müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə aktivləri. Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: a) ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri; b) kreditlər və debitor borcları; c) ödəniş tarixinə qədər saxlanılan maliyyə aktivləri və d) satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri. Bu təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin əldə edilməsi məqsədindən asılıdır. Rəhbərlik maliyyə aktivlərini ilkin uçot zamanı təsnifləşdirir.

Maliyyə aktivlərinin qiymətləndirilməsi onların aşağıdakı təsnifatından asılıdır:

- (a) *Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri.* Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (maliyyə aktivi əsasən qısa müddətdə satış üçün əldə edildiyi təqdirdə bu kateqoriyada təsnifləşdirilir) və ilkin olaraq ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləridir. Derivativlər hedclər kimi müəyyən edilmədiyi təqdirdə, satış üçün nəzərdə tutulan aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya daxil olan aktivlər cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir.
- (b) *Kreditlər və debitor borcları.* Kreditlər və debitor borcları bazarda sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən, sabit və ya müəyyən edilə bilən ödənişlərlə qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Ödəmə müddəti hesabat tarixindən sonra 12 aydan çox olan kreditlər və debitor borcları istisna olmaqla, bunlar cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu istisna olunmuş aktivlər isə uzunmüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Kreditlər və debitor borcları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ticarət və sair debitor borcları kimi əks etdirilir.
- (c) *Ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları.* Bu kateqoriyaya Qrupun ödəniş müddətində saxlamaq niyyəti və imkanı olan qiyməti təyin edilmiş sabit və ya ödəniş müddəti müəyyən edilmiş qeyri-derivativ maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının təsnifləşdirilməsini onların ilk dəfə uçota alınması ərafəsində müəyyənləşdirir və hər hesabat tarixində təsnifləşdirmənin uyğunluğunu yenidən qiymətləndirir. Ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları amortizasiya olunmuş dəyerdə uçota alınır.
- (d) *Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri.* Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri bu kateqoriya üçün nəzərdə tutulan və yaxud hər hansı sair kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-derivativlərdir. Rəhbərliyin hesabat tarixindən etibarən 12 ay ərzində investisiyaları satmaq niyyəti olmadığı təqdirdə, bu aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin müntəzəm alışı və satışı, əqdin bağlandığı tarixdə (yəni, Qrup aktivi almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə) uçota alınır. Investisiyalar əvvəlcə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan bütün maliyyə aktivləri üzrə əməliyyat xərcləri daxil olmaqla, ədalətli dəyərle uçota alınır. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri əvvəlcə ədalətli dəyerdə uçota alınır, əməliyyat xərcləri isə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda xərcə yazılır. Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri sonradan ədalətli dəyərle uçota alınır. Kreditlər və debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə uçota alınır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı). "Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərinin" ədalətli dəyərində dəyişikliklərə görə yaranan gəlir və ya zərər onların yarandığı dövrdə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda "sair gəlir/(zərər)" sətirində əks etdirilir. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərindən yaranan dividend gəlirləri Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır.

Xarici valyutada ifadə olunan və satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər qiymətli kağızların amortizasiya edilmiş dəyərində və balans dəyərində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yaranan məzənnə fərqləri kimi təhlil edilir. Monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə çevrilməsindən yaranan fərqlər mənfəət və ya zərərdə uçota alınır; qeyri-monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə çevrilməsindən yaranan fərqlər kapitalda uçota alınır. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar və qeyri-monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər kapitalda uçota alınır.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kateqoriyasında təsnifləşdirilən qiymətli kağızlar satıldıqda və ya dəyərsizləşdikdə, kapitalda qeydə alınan ədalətli dəyər üzrə yığılmış düzəlişlər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda investisiya qiymətli kağızlarının satışından yaranan gəlir və zərər kimi əks etdirilir. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar üzrə effektiv faiz metoduna əsasən hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır. Satış üçün mövcud olan pay alətləri üzrə dividendlər Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin bir hissəsi kimi uçota alınır.

Sərbəst surətdə alınıb-satılan investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri cari bazar qiymətlərinə əsaslanır. Maliyyə aktivləri bazarı (həmçinin birjaya çıxarılmayan qiymətli kağızlar üzrə) aktiv olmadığı təqdirdə, Qrup, ədalətli dəyəri qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edir. Bu üsullara bazar göstəricilərindən maksimum istifadə etmək və müəssisənin göstəricilərindən daha az asılı olmağı nəzərdə tutan, müstəqil tərəflər arasındakı ən son əməliyyatlar, mahiyyət etibarilə eyni xarakter daşıyan sair maliyyə alətlərinə istinad, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlili və opsiyonların qiymətləndirilməsi modelləri daxildir.

Qrup hər hesabat tarixində maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını müəyyən edir. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən pay qiymətli kağızları ilə əlaqədar qiymətli kağızın ədalətli dəyərinin onun maya dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya davamlı şəkildə azalması, həmin qiymətli kağızların dəyərsizləşməsi əlaməti kimi nəzərə alınır. Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri üzrə bu cür dəlil olduqda, alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasında fərq kimi qiymətləndirilən ümumi zərər, əvvəlki dövrdə mənfəət və ya zərərdə həmin aktiv üzrə qeydə alınmış hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla, kapitaldan silinərək mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda pay alətləri üzrə qeydə alınan dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərərdə bərpə edilmir.

Maliyyə öhdəlikləri. Qrup öz maliyyə fəaliyyətini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri, həmçinin maliyyə derivativləri daxil olmaqla və (b) sair maliyyə öhdəlikləri. Satış üçün nəzərdə tutulan öhdəliklər ədalətli dəyərdə uçota alınır. Həmin öhdəliklərin dəyərindəki dəyişikliklər onların yarandığı dövrdə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Sair maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi. Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərini uçotdan silir: (i) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (ii) Qrup bu aktivlər üzrə mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (iii) Qrup bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivi satış üzrə əlavə məhdudiyətlər qoymadan asılı olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan silinməsi. Qrup maliyyə öhdəliyini bu öhdəlik üzrə məsuliyyətdən azad olduqda, həmin öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda uçotdan silir. Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borcverən tərəfindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlər ilə başqa bir öhdəlik ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, bu cür mübadilə və ya dəyişiklik müvafiq balans məbləğindəki fərqin hər hansı çəkilmiş xərclər və komissiya haqları ilə birlikdə mənfəət və ya zərərdə uçota alınması şərtlə, ilkin öhdəliyin uçotdan silinməsi və yeni öhdəliyin uçota alınması kimi nəzərə alınır.

Maliyyə zəmanəti razılaşmaları. Maliyyə zəmanəti razılaşmaları maliyyə aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənilməli olan vaxtda borclu tərəfin ödəməni yerinə yetirə bilmədiyi zaman yaranan zərərin əvəzinin Qrup tərəfindən ödənilməsinə tələb edən razılaşmalardır. Maliyyə zəmanəti razılaşmaları ilkin olaraq birbaşa zəmanətin emissiyası ilə bağlı olan sövdələşmə xərcləri nəzərə alınmaqla ədalətli dəyər əsasında öhdəlik kimi uçota alınır. Daha sonra, öhdəlik hesabat tarixinə olan cari borcun ödənilməsi üçün tələb olunan xərclərin və yığılmış amortizasiya çıxılmaqla qeydə alınan məbləğin daha yüksək olan dəyəri ilə ölçülür.

Ticarət və sair debitor borcları. Ticarət və sair debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır. Qrup əvvəlcə fərdi olaraq mühüm olan maliyyə aktivləri və ya fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri qrupu üçün dəyərsizləşmənin obyektiv sübutunun olub-olmamasını test edir. Əgər Qrup fərdi olaraq test edilmiş maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi üçün obyektiv sübut olmadığını müəyyən edərsə, aktiv eyni kredit risk xarakteristikası olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və bu qrup üçün kollektiv dəyərsizləşmə testini keçirir. Fərdi olaraq dəyərsizləşmə testi edilmiş və dəyərsizləşmə üzrə zərərin qeydə alındığı aktivlər kollektiv dəyərsizləşmə testinə daxil edilmir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat, Qrupun müəyyən edilmiş ilkin müddətdə borc məbləğlərini tam toplaya bilməyəcəyinə obyektiv sübutlar mövcud olduqda yaradılır. Ehtiyatın məbləği, aktivin balans dəyəri ilə əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin dəyəri arasındakı fərqi təşkil edir. Ehtiyatın məbləği mənfəət və ya zərər kimi uçota alınır. Debitor borcunun dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər həmin debitor borcunun vaxtı keçmiş statusu və onun realizasiya oluna bilməsi yaxud hər hansı girov təminatının olmasıdır.

Əlavə olaraq, dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən sair əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- ▶ qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Qrupun qarşı tərəf haqqında əldə etdiyi maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- ▶ qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- ▶ qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfəət dəyişikliklərinin baş verməsi; və ya
- ▶ girovun (əgər varsa) dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Ticarət və sair debitor borcları müştərilər və borcalanlar tərəfindən ödənildikdə və ya başqa oxşar eməliyyatlar olduqda debitor borcu hesabından silinir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, bank hesablarındakı tələb edilənədək və ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya az olan sair qısamüddətli və yüksək likvidli investisiyalar daxildir.

Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri. Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri nağd pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərindən ayrıca göstərilir. Məhdudiyət qoyulmuş qalıqlar pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatının tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid edilmir.

Kreditor borcları. Kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı qeydə alınır. Kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyərdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülür.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Borc öhdəlikləri. Borc öhdəlikləri əvvəlcə borc öhdəlikləri ilə bağlı emissiya xərcləri çıxılmaqla, əldə edilmiş daxilolmaların ədalətli dəyərində qeydə alınır. Borc öhdəlikləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyerdə uçota alınır.

Əsas vəsaitlərin tikintisini maliyyələşdirmək üçün alınmış borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri aktiv istifadəyə yararlı vəziyyətə gətirmək üçün onun tikintisinin tamamlanması və ya hazırlanması üçün tələb olunan dövr ərzində kapitallaşdırılır. Borc öhdəlikləri üzrə sair xərclər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Əsas vəsaitlər. Qrup əsas vəsaitlərinin BMHS-ə keçid tarixində (1 yanvar 2007-ci il) ədalətli dəyərle ölçülməsi və həmin tarixdə ədalətli dəyərin şərti hesablanmış maya dəyəri kimi istifadə edilməsi üsulunu seçmişdir. Ədalətli dəyər, bazar məlumatlarına əsasən və köhnəlmə hesablanmış əvəzləşdirmə dəyəri üsulundan istifadə etməklə müəyyən edilir. BMHS-ə keçid prosesindən sonra əsas vəsaitlər yığılmış köhnəlmə və lazım olduqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aşağıda göstərilən dəyerdə uçota alınır.

1 yanvar 2007-ci il tarixindən sonra alınmış aktivin ilkin dəyəri onun alış dəyəri və ya tikinti xərcləri, bu aktivin istismara verilməsi ilə birbaşa bağlı olan xərclər, onun silinməsi öhdəliyi (əgər varsa) üzrə ilkin təxminlər və kvalifikasiya olunan aktivlər və borc öhdəlikləri üzrə xərclərdən ibarətdir. Maliyyə lizinqi müqaviləsinə əsasən əldə edilmiş aktivlər də əsas vəsaitlərə daxildir.

Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri. Mülkiyyətin lizinqə götürülməsi xərcləri ehtiyatların dəyəri müəyyən edilənədək kapitallaşdırılır. İqtisadi cəhətdən səmərəli kəşfiyyat edilmədikdə, bu məsrəflər xərc hesabına yazılır.

Əsas vəsaitlər və ya qeyri-maddi aktivlər üzrə kapitallaşdırma xərclərinə uyğun şəkildə aparılır.

Qrup kəşfiyyat və qiymətləndirmə fəaliyyətini həmin resursların istehsalının iqtisadi cəhətdən əsaslandırılması müəyyən edilənə qədər, kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərclərini kapitallaşdırmaqla uçota alır. İqtisadi cəhətdən əsaslandırılmayan resurslar ilə bağlı kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərclərinə əlavə edilir.

Əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin işlənilmə təkmilləşdirilməsi. Platformalar, boru kəmərləri kimi infrastruktur qurğuların tikilməsi, quraşdırılması və ya tamamlanması və kommərasiya cəhətdən təsdiqlənmiş quyuların qazılması üzrə xərclər onların xarakterinə uyğun olaraq əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər kimi kapitallaşdırılır. Konkret yataqda işlənmə tamamlandıqdan sonra o, istehsal aktivlərinə (neft və qaz əmlakına) köçürülür.

Neft və qaz hasilatı qurğuları üzrə təxmin edilən sökülmə xərclərinin cari dəyəri (ləğvetmə və ərazinin bərpası xərcləri daxil olmaqla) öhdəlik yarandıqda uçota alınır və istehsalın həcmindən asılı olaraq amortizasiya metodundan istifadə etməklə balans dəyərində daxil edilir.

Bütün kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

Hər bir hesabat tarixində rəhbərlik, əsas vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa dəyəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidlərinin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərində qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə hər hansı zərər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin daha olmamasına və ya azala biləcəyinə dair əlamətlər olduqda, aktiv və ya PVYV (Pul vəsaitlərini Yaradan Vahidlər) üzrə əvvəlki illərdə qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri ləğv edilir.

Əsas vəsaitlərin satışından yaranan gəlir və zərər alınmış vəsaitlərin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərəre daxil edilir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Köhnəlmə. Neft və təbii qaz əmlakı ilə bağlı əsas vəsaitlər üzrə köhnəlmə istehsal həcmindən asılı olaraq köhnəlmə metoduna əsasən hesablanır.

Neft və qaz aktivləri üçün köhnəlmə təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar və ya uyğun olduqda cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə hər bir yataq üçün hesablanır. Birgə istifadə olunan neft-qaz əmlakı və avadanlıqlarına (məs. daxili təchizat sistemləri, emal qurğuları və s.) cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə köhnəlmə hesablanır.

Torpaq üçün köhnəlmə hesablanır. Neft-qaz əmlakı və avadanlığından başqa əsas vəsaitlər onların təxmin edilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən köhnəlmə hesablanır. Tikilməkdə olan aktivlər üçün köhnəlmə hesablanır.

Qrupun əsas vəsaitlərinin (neft-qaz əmlakından başqa) təxmin edilən faydalı istifadə müddəti aşağıda göstərilir:

Binalar və tikililər	12-40 il
Maşın və avadanlıqlar	3-50 il
Gəmilər	25 il

Əsas vəsaitlərin faydalı istifadə müddəti hər il nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər sonrakı dövrdən etibarən uçota alınır.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Qrup aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyərsə və əlavə qalıq dəyərinin mövcud olmadığı nəzərdə tutulursa, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazım olduqda hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Əməliyyat lizinqi. Qrup lizinq alan qismində çıxış etdikdə və lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və faydalar lizinq verən tərəfindən Qrupa ötürülmədikdə, əməliyyat lizinqi müqavilələri üzrə cəmi ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Lizinqin müddəti lizinq alan tərəfindən əmlakın lizinqə götürülməsi üçün əlavə şərtlərlə birlikdə müqavilənin imzalanması ləğv oluna bilməyən dövrüdür. Lizinq müddəti ləğv edilə bilməyən ehtiva müddətdir ki, lizinq alan aktiv həmin müddətə lizinqə götürmək müqaviləsini imzalamış və hər hansı əlavə müddətləri də nəzərə almaqla lizinq alan əlavə ödənişlər etməklə və ya əlavə ödənişlər etmədən lizinq müddətinin əvvəlində bu hüququn istifadə edilməsinə kifayət qədər əmin olduğu halda, əmlakın lizinq müddətini artırmaq hüququna malikdir. Əmlak, əməliyyat lizinqinin şərtlərinə əsasən lizinqə verildikdə lizinq ödənişləri üzrə debitor borcları lizinqin ümumi müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metodundan istifadə etməklə lizinq gəliri kimi uçota alınır.

Qudvil. Qudvil ilkin olaraq məcmu ödənişin və qeyri-nəzarət payının müəyyən edilə bilən xalis aktivlər və güman olunan öhdəliklərdən artıq hissə olan dəyəri kimi hesablanır. Əgər bu məbləğ əldə edilmiş törəmə müəssisənin xalis aktivlərinin ədalətli dəyərindən azdırsa, bu fərq gəlir və ya zərər kimi qeydə alınır.

İlkin tanınmadan sonra qudvil maya dəyərindən hər hansı qalıq dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ölçülür. Dəyərsizləşmə testi üçün müəssisələrin birləşməsindən yaranan qudvil, yaranma tarixindən başlayaraq Qrupun birləşmədən fayda götürə biləcək hər bir PVYV-nə alınan müəssisənin sair aktiv və ya öhdəliklər bu vahidlərə ayırmasından asılı olmayaraq paylanır. Qudvil PVYV-in bir hissəsi olduğu və vahid nəzdində fəaliyyətin bir hissəsi ləğv olunduğu təqdirdə həmin fəaliyyətə aid edilən qudvil onun ləğv olunmasından yaranan gəlir və zərərin müəyyən edilməsi üçün ləğv olunan fəaliyyətin balans dəyərində daxil olunur. Bu cür hallarda silinən qudvil ləğv olunan fəaliyyətin müvafiq dəyəri və qalan PVYV-in dəyəri əsasında ölçülür.

Qeyri-maddi aktivlər. Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Qeyri-maddi aktivlərə hüquqlar və proqram təminatı, patentlər, lisenziyalar, müştəri ilə münasibətlər, ticarət adı, sudan istifadə hüquqları və işlənmə layihələri daxildir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər (davamı). Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti məhdud və ya qeyri-müəyyən olaraq qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər onların faydalı iqtisadi müddəti ərzində bərabər hissələrlə amortizasiya edilir və dəyərsizləşmə bilməsinə dair əlamət mövcud olduqda dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrü və amortizasiya metodu ən azı hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir. Gözlənilən faydalı istifadə müddəti və ya aktiv üzrə daxil olacaq gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadə modelində baş verən dəyişikliklər müvafiq olaraq amortizasiya dövrünü və ya metodunu dəyişdirməklə uçot təxminlərində dəyişikliklər kimi qeydə alınır. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivlərin funksiyasına uyğun olaraq xərc kateqoriyasında tanınır.

Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya edilmir, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri səviyyəsində hər il dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsi qeyri-müəyyən istifadə müddətinin uyğun olmaqla davam edə biləcəyini müəyyən etmək üçün hər il nəzərdən keçirilir. İstifadə müddəti uyğun olmadıqda, istifadə müddəti sonrakı dövrdən etibarən qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

a) Hüquqlar və proqram təminatı

Proqram təminatı yığılmış amortizasiyanı çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Amortizasiya, bu cür aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən hesablanır. Torpaq üzərində mülkiyyət hüquqlarına su bəndlərindən, fabriklərdən, liman ərazisindən, sahənin işlənməsi, sahə və su ötürmə xəttindən istifadə hüquqları daxildir. Petkim Petrokimya Holding A.Ş. ("Petkim") şirkətinin alışı zamanı (Qeyd 15) əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlər əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış, və qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya olunmayan su ötürmə xətti istisna olmaqla, alış tarixindən başlayaraq qeyri-maddi aktivlərin qalan faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir.

b) Müştəri ilə münasibətlər

Petkim şirkətinin xalis aktivlərinin bir hissəsi kimi əldə edilmiş müştəri ilə münasibətlər əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 22 illik faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 15).

SOCAR Switzerland şirkətinin xalis aktivlərinin bir hissəsi olaraq alınmış Müştəri ilə münasibətlər əvvəlcə 30 iyun 2012-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmışdır və əldə etmə tarixindən başlayaraq qalan istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanmışdır. Pərakəndə kartların yekun müştərilərinin hesablanmış istifadə müddəti 18 ildir, pərakəndə paylama şəbəkəsi və yanacaq üzrə müştərilərin istifadə müddəti isə 30 ildir.

c) Petkim ticarət adı

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş Petkim ticarət adı əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmışdır. Petkim ticarət adı qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya edilmir (Qeyd 15).

d) Sudan istifadə hüquqları

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş sudan istifadə hüquqları əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 47 illik faydalı istifadə müddəti ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 15).

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər (davamı)

e) İnkişaf layihələri

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş inkişaf layihələri (yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulların layihələşdirilməsi və sınaqdan keçirilməsi) əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 5 illik faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya edilmişdir. İnkişaf layihələri ilə bağlı çəkilmiş xərclər (yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulların tərtibatı və sınaqdan keçirilməsinə aid olan) layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılmasını nəzərə alaraq gerçəkləşəcəyi ehtimal edildikdə və yalnız xərclər etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bildikdə, qeyri-maddi aktivlər kimi uçota alınır. Tədqiqat və işlənmə fəaliyyəti ilə bağlı sair xərclər yarandığı dövrdə xərc kimi uçota alınır. Qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşdikdə, onların balans dəyəri bərpa dəyərində azaldılır.

Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddətləri hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onlara düzəlişlər edilir.

Mənfəət vergisi. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya sair dövrdə vergi təsiri sair ümumi gəlirlərdə və ya bilavasitə kapitalda uçota alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə bağlı vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında onların balans dəyəri arasında yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktiv, qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və qanunvericiliyə) əsasən hesablanır və müvafiq təxirə salınmış vergi aktivinin realizasiya ediləcəyi və ya təxirə salınmış vergi öhdəliyinin yerinə yetiriləcəyi halda tətbiq edilməsi gözlənilir.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi cari vergi aktivləri və cari vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq olduqda, eləcə də qalıqları xalis şəkildə əvəzləşdirmək niyyəti mövcud olduğu halda təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən vergiyə cəlb edilən müəssisə və ya vergiyə cəlb edilən ayrı-ayrı müəssisələrə tətbiq edilmiş vergilərə aid olduqda həyata keçirilə bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə olunma bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, Qrupun müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət etməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, törəmə və asılı müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatın, eləcə də əsas vəsaitlərin ilkin dəyəri üzrə müvafiq düzəlişlərin uçota alınması və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsindən yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam şəkildə hesablanır.

Mal-material ehtiyatları. Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında ən aşağı olan dəyerdə qeydə alınır. Maya dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Maya dəyərində birbaşa alış xərcləri, hasilat xərcləri, nəqliyyat və istehsal xərcləri (normal iş həcmində əsasən) daxildir.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Dövlət qrantları. Dövlət qrantları onların Qrup tərəfindən alınması və Qrupun bu qrantlarla bağlı bütün şərtləri yerinə yetirəcəyi təqdirdə əsaslı əminlik yarandıqda ədalətli dəyərlə uçota alınır. Əsas vəsaitlərin alınması ilə bağlı alınmış qrantlar uzunmüddətli öhdəliklərdə təxirə salınmış gəlir kimi uçota alınır və müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxımlar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə gəlirə aid edilir.

Gəlirlər ilə bağlı alınmış qrantlar təxirə salınır və onların kompensasiya edəcəyi xərclərə uyğunlaşdırılması üzrə tələb olunan dövr ərzində mənfəət və ya zərəre daxil edilir.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər. Qrup qurğu və ya avadanlığın bir hissəsinin sökülməsi və ya ləğv edilməsi və onların yerləşdiyi ərazini bərpa etməsi üzrə öhdəliyə malik olduqda və həmin öhdəliklə bağlı əsaslı təxminlər irəli sürüldükdə aktivlərin silinməsi ilə bağlı xərclər üzrə öhdəliklər uçota alınır. Neft və təbii qazın hasilatı və ya nəqli üçün nəzərdə tutulan qurğular kimi yeni qurğularla bağlı öhdəliklər tikinti və ya quraşdırılma zamanı uçota alınır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlik qanunvericilikdə baş vermiş dəyişiklik ilə əlaqədar olaraq qurğunun istismar dövrü ərzində yarana bilər. Uçota alınmış məbləğ yerli şərait və tələblərə uyğun olaraq müəyyən edilmiş gözlənilən gələcək xərclərin cari dəyərini əks etdirir.

Bundan əlavə, əsas vəsaitlərin maya dəyərində aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün təxmin edilən öhdəliklərin məbləği həcmində düzəliş aparılır.

Gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklərə görə öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş hər hansı dəyişiklik ehtiyat və əsas vəsaitlər üzrə kapitalaşdırılmış müvafiq xərclərə düzəliş kimi göstərilir. Tamamilə köhnəlmiş qurğu və ya avadanlığın sökülməsi və ya ləğv edilməsi üçün gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş nəticəsində öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda maliyyə xərcləri kimi göstərilir.

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan öhdəliklər daxildir. Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Qrupdan iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Ehtiyatlar gələcək əməliyyat zərərləri üçün uçota alınır.

Bir sıra analogi öhdəliklər mövcud olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə resursların sərf olunması ehtimalı ümumilikdə bütün öhdəliklər üçün müəyyən edilir. Ehtiyat, hətta öhdəlik ilə eyni sinfə daxil olan hər-hansı bir ayrıca maddə üzrə resursların sərf olunması ehtimalı az olduqda belə qeydə alınır.

Ehtiyatlar vergidən əvvəl faiz dərəcəsindən istifadə etməklə, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərin cari dəyəri ilə qiymətləndirilir. Vergidən əvvəl faiz dərəcəsi pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və öhdəliklərə xas olan riskləri əks etdirir. Vaxtın keçməsinə görə ehtiyatlardakı artım faiz xərcləri kimi uçota alınır.

Dövlətə ayırmalar. Dövlətə ayırmalar hökumətin xüsusi qərarlarına uyğun olaraq dövlət büdcəsinə, ayrı-ayrı dövlət agentliklərinə və hökumətin həyata keçirdiyi layihələrə Qrup tərəfindən pul şəklində qoyuluşları və ya maliyyələşdirməni əks etdirir. Bu cür ayırmalar kapitalın azalması kimi uçota alınır. Pul şəklində olmayan ayırmalar köçürülmüş aktivlərin balans dəyərində qeydə alınır.

Dövlətin ayırmaları. Dövlətin ayırmaları pul qoyuluşları, sair dövlət müəssisələrinin köçürülməsi və ya Hökumətin sair müəssisələrdəki payının bütövlüklə və ya qismən köçürülməsi formasında həyata keçirilir. Qrupa dövlət müəssisələrinin köçürülməsi keçirilən müəssisənin ədalətli dəyəri olan məbləğdə kapital hesabı vasitəsilə qoyuluş kimi tanınır (Hökumət sair müəssisələrdəki payını köçürdüyü halda – müvafiq müəssisənin ədalətli dəyərində köçürülmüş pay).

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Əlavə Dəyər Vergisi. Vergi orqanları satış və alış əməliyyatları üzrə əlavə dəyər vergisinin ("ƏDV") xalis ödənilməsinə icazə verir.

ƏDV üzrə kreditor borcu: ƏDV üzrə kreditor borcu hesabat tarixində əvəzləşdirilmiş alışlar üzrə ƏDV-ni çıxmaqla, müştərilərə satışların tanınması zamanı vergi orqanlarına ödənilməli olan satış üzrə ƏDV məbləğidir. Hesabat tarixində əvəzləşdirilməmiş satışlar üzrə ƏDV (əvəzləşdirilən ƏDV) həmçinin ƏDV üzrə kreditor borcuna daxildir. Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyersizləşmə üzrə ehtiyat lazım olduqda ƏDV daxil olmaqla, debitor borcunun ümumi məbləğində qeydə alınır. ƏDV üzrə müvafiq təxirə salınmış öhdəlik vergi məqsədləri üçün debitor borcu silinə qədər saxlanılır.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV: Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV hesabat tarixində əvəzləşdirilməmiş alışlara aiddir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləşdirilə bilər.

Gəlirlərin uçotu. Gəlirlər, Qrupun adi fəaliyyət gedişində satılmış mallar və ya göstərilmiş xidmətlərə görə alınmış və ya alınacaq məbləğin ədalətli dəyərini əks etdirir. Gəlirlər, Qrup daxilində satışlar silinməklə ƏDV, mənfəət, güzəşt və satışdan tutulan sair vergilər (əgər mövcuddursa) çıxılmaqla göstərilir.

Xam neftin satışından yaranan gəlirlər adətən neftin tankərə və ya sair nəqliyyat vasitələrinə yükləndiyi zaman xam neft üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər adətən məhsulların yükləndiyi zaman məhsul üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Təbii qazın satışından yaranan gəlirlər qaz sayğaclarındakı göstəricilərə (hər ay nəzarət edilir) və sonuncu göstəricidən hesabat dövrünün sonuna qədər istehlakçıların proqnozlaşdırılan qaz sərfiyyatına əsasən hesablanır. Təbii qazın qiyməti və qazın nəqli tarifləri Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

Sair malların satışından yaranan gəlirlər, mallar üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır.

Xidmətlərin realizasiyası müqavilə üzrə göstəriləcək ümumi xidmətlərə proporsional olaraq faktiki göstərilmiş xidmətlərə əsasən qiymətləndirilən konkret əməliyyatın tamamlanma mərhələsinə istinadən həmin xidmətlərin göstərildiyi uçot dövründə qeydə alınır.

Faiz gəlirləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə maliyyələşdirmə vaxtına proporsional şəkildə gəlirə daxil edilir.

Xam neftin overlifti/anderlifti. Xam neftin overlifti və ya anderlifti birgə fəaliyyətdəki tərəfdaşın əldə etdiyi neftin həcmi ilə onun hasilatdakı iştirak payı arasındakı fərqdən yaranır. Anderlift, satış kimi xam neftin yüklənmə məntəqəsində anderlifter tərəfindən overlifterə satışı zamanı uçota alınır. Overlift, alış kimi xam neftin overlifter tərəfindən anderlifterdən alınması zamanı uçota alınır. Anderliftin həcmi Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında aktiv kimi, overliftin həcmi isə öhdəlik kimi göstərilir. Overlift öhdəliyi və ya anderlift aktivinin ilkin uçotu yüklənmə tarixinə xam neftin bazar qiyməti ilə aparılır. Overlift/anderlift öhdəlikləri və aktivlərinin hesabat tarixindən sonrakı dövrdə uçotu müvafiq əməliyyat sazişlərində nəzərdə tutulan şərtlərdən asılıdır. Bu cür şərtlər tərəflər arasında overlift/anderlift qalıqlarının nağd pulla hesablaşmasına imkan yaradarsa, həmin qalıqlar ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə ədalətli dəyerdə yenidən qiymətləndirilir. Xam neftin təhvilə nəticəsində yaranmış overlift/anderlift qalıqları ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə balans dəyəri və ədalətli dəyərdən ən aşağı olanı ilə qeydə alınır.

İşçilərə ödənişlər. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülətenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məs. səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

Seqmentlər üzrə məlumat. Əməliyyat seqmentləri haqqında məlumat daxili hesabat qaydalarına əsasən əməliyyat məsələləri ilə bağlı Qrupun əsas qərar qəbul edən şəxsinə təqdim edildiyi formatda göstərilir. Gəlirləri, maliyyə nəticələri və ya aktivləri bütün seqmentlərin on faizini və ya artıq hissəsini təşkil edən seqmentlər ayrıca açıqlanır.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Əlaqəli tərəflər. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat BMUS 24-ə "Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar" uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyasəti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir. Dövlət tərəfindən Qrupun üzərinə Azərbaycan Respublikasındakı müştərilərə dövlətin nəzarət etdiyi qiymətlərlə davamlı olaraq neft və qaz təchiz etmək öhdəliyi qoyulmuşdur. Dövlətlə əməliyyatlara Qeyd 20-də göstərilən vergilər daxildir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər.

Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilməz.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr. Qrupun maliyyələşdirilən tərəf kimi iştirak etdiyi maraqların ötürülməsi haqqında müqavilə maliyyələşdirən tərəfin hər iki tərəfin iştirak payı olduğu layihədə maliyyələşdirilən tərəfin hasılatdan əvvəlki xərclərinin bir hissəsini və ya hamısını ödəmək üçün razılaşdığı müqavilədir. Layihə uğursuz olduqda, maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkdiyi xərclər ona ödənilir. Layihə uğurlu olarsa, maliyyələşdirən tərəfin çəkdiyi xərclər maliyyələşdirilən tərəfə aid olan hasılatdakı pay üzrə daxilolmalardan nağd pul şəklində və ya maliyyələşdirilən xərclər bərpa edilənə qədər hasılatdan qeyri-proporsional yüksək pay əldə etməklə ödənilir.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələrin şərtlərindən asılı olaraq, Qrup həmin müqavilələri maliyyələşdirmə müqaviləsi və ya alqı-satqı müqaviləsi kimi tanıyır.

Maliyyələşdirmə müqavilələrində maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfi maliyyə vəsaiti ilə təmin etməsi və təmin edilmiş vəsaitlər üzrə borcverəndən faiz alması ehtimal edilir. Bu halda əlavə hasılat hüququ müqaviləni dəstəkləyən təminat kimi çıxış edir.

Alqı-satqı müqaviləsində maliyyələşdirilən tərəf effektiv olaraq layihədəki payını tam və ya qismən maliyyələşdirən tərəfə satır. Layihə uğurlu olduğu təqdirdə, maliyyələşdirən tərəfin daxilolmalardakı payının artması müqabilində layihəni maliyyələşdirməsi tələb olunur və maliyyələşdirilən tərəfin daxilolmalardakı payı azalır.

Layihələrin kəşfiyyat mərhələsində layihələrin nəticələri və maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkilməmiş xərcləri qaytarması ehtimalı qeyri-müəyyən olduqda, Qrup maraqların ötürülməsi ilə bağlı əməliyyatları və qalıqları konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qeyd almır.

Biznes olmayan törəmə müəssisənin tədricən alınması. Əvvəllər asılı müəssisələrə investisiya kimi uçota alınmış törəmə müəssisənin tədricən alınması kapital metodu əsasında balans dəyəri olan məbləğlə (bu məbləğ asılı müəssisədə ilkin dəyərə aiddir) tanınır və həmin məbləğə asılı müəssisə üzərində nəzarət əldə etmək üçün Qrupun əlavə investisiyalarının dəyəri ("fərz edilən" ilkin dəyər) əlavə edilir. Asılı müəssisə üzərində nəzarət əldə edildikdən sonra, Qrupun törəmə müəssisəsinə çevrilir və "fərz edilən" ilkin dəyər törəmə müəssisənin fərdi müəyyən edilə bilən aktivlərinə və ya öhdəliklərinə aşağıdakı kimi bölüşdürülür:

- ▶ monetar aktivlər və monetar öhdəliklər ədalətli dəyərlə tanınır;
- ▶ monetar aktivlərin və monetar öhdəliklərin ədalətli dəyəri çıxıldıqdan sonra qalan "fərz edilən" ilkin dəyərin məbləği alış tarixində ədalətli dəyərlər əsasında qeyri-monetar aktivlərə və ya qeyri-monetar öhdəliklərə bölüşdürülür.

Satış və ya əsas şirkətin kapital sahiblərinə paylanması üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar. Uzunmüddətli aktivlərin və satılıq əməliyyat qruplarının balans dəyəri istifadənin davam etdirilməsi deyil satış əməliyyatı nəticəsində bərpa olunacaqsa, Şirkət onları satış və ya əsas şirkətin kapital sahiblərinə paylanması üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif edir. Satış və ya paylanma üçün saxlanılan bu cür uzunmüddətli aktivlər və satılıq əməliyyat qrupları onların balans dəyəri ilə ölçülür.

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Satış və ya əsas şirkətin kapital sahiblərinə paylanması üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar (davamı). Paylanma üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif etmə meyarı yalnız paylanma ehtimalı yüksək olanda və aktiv və ya satılıq əməliyyat qrupu cari vəziyyətində dərhal paylanmaq üçün hazır olanda yerinə yetirilmiş hesab olunur. Paylanma başa çatdırmaq üçün görülmüş tədbirlər onu göstərməlidir ki, paylanmaya əhəmiyyətli dəyişikliklərin edilməsi və ya həmin paylanmanın ləğv edilməsi ehtimalı yoxdur. Rəhbərlik təsnifat tarixindən bir il ərzində gözlənilən paylanmanı həyata keçirmək öhdəliyini daşıyır.

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər satış və ya paylanma üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif edilərsə, onlarla əlaqəli köhnəlmə və ya amortizasiya hesablanmır. Satış və ya paylanma üçün saxlanılan aktivlər və öhdəliklər kimi təsnif edilmiş maddələr maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca olaraq cari maddələr kimi əks etdirilir.

Satılıq əməliyyat qrupu aşağıdakı hallarda dayandırılmış əməliyyatlar kateqoriyasına aid edilir:

- ▶ PVYV və ya PVYV-lər qrupudur;
- ▶ Satış və ya paylanma üçün saxlanılan maddə kimi təsnif olunur və ya artıq bu yolla satılmışdır;
- ▶ Əsas fəaliyyət növü və ya əsas coğrafi ərazidir;

Dayandırılmış əməliyyatlar davam edən əməliyyatların nəticələrindən çıxarılır və mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda dayandırılmış əməliyyatlardan vergidən sonra əldə edilmiş mənfəət və ya zərər kimi vahid məbləğ formasında təqdim edilir. Əlavə açıqlamalar 35-ci Qeyddə təqdim edilir. Sair şərt göstərilməyə, maliyyə hesabatlarına bütün sair qeydlərə əsasən davam edən əməliyyatlardan məbləğlər daxildir.

Yenidən təsnifləşdirmələr. Cari ilin maliyyə hesabatlarının təqdimatına uyğunlaşmaq məqsədilə keçən ilin Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabatda və Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Ümumi Gəlir haqqında Hesabatda və müvafiq qeydlərdə müəyyən yenidən təsnifləşdirmələr aparılmışdır. Bunlar Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyatların nəticələrinə və kapitala əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

	Yenidən təsnifləşdiril- mədən əvvəl	Yenidən təsnifləşdirilmə	Yenidən təsnifləşdiril- mədən sonra
Ticarət və sair debitor borclarının sair uzunmüddətli aktivlərə yenidən təsnifləşdirilməsi			
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərin ekvivalentlərinin və sair cari maliyyə aktivlərin ticarət və sair debitor borclarına yenidən təsnifləşdirilməsi</i>			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərin ekvivalentləri	1,223	(17)	1,206
Ticarət və sair debitor borcları	5,304	(53)	5,251
Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri	116	(6)	110
Sair uzunmüddətli aktivlər	243	76	319
<i>Qısamüddətli borclar və uzunmüddətli borcların cari hissəsinin ticarət və sair kreditor borclarına yenidən təsnifləşdirilməsi</i>			
Qısamüddətli borclar və uzunmüddətli borcların cari hissəsi	(1,545)	81	(1,464)
Ticarət və sair kreditor borcları	(5,596)	(81)	(5,677)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Yenidən təsnifləşdirmələr (davamı)

Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Ümumi Gəlir haqqında Hesabat

	Təsnifləşdiril- mədən əvvəl	Təsnifləşdirilmə	Təsnifləşdiril- mədən sonra
<i>Satışların maya dəyəri, Ümumi və inzibati xərclər, Sair əməliyyat xərcləri və paylaşdırma xərcləri arasında yenidən təsnifləşdirmə:</i>			
Satışların maya dəyəri	35,163	(23)	35,140
Sair əməliyyat xərcləri	517	25	542
Paylaşdırma xərcləri	466	54	520
Ümumi və inzibati xərclər	791	(56)	735

Qrup müəyyən növ məsrəflərin (məsələn, istehsal vahidləri üzrə müəyyən inzibati məsrəfləri və s.) və dövriyyə kapitalı maddələrinin təqdim edilməsini dəyişmişdir. Nəticədə, əvvəlki dövrə aid olan müəyyən məsrəflər və dövriyyə kapitalı maddələri cari dövrün təqdimatına uyğunlaşmaq məqsədilə yenidən təsnif edilmişdir.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri

Qrup hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və sair amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və hesabat tarixinə aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Dayandırılmış əməliyyatlar. 22 oktyabr 2013-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Qrupun törəmə müəssisəsi olan Xəzər Dəniz Neft Donanmasının (XDND) Qrupun mülkiyyətindən çıxararaq Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinə (ADXDG) köçürülməsi haqqında fərman imzalamışdır. Aşağıda göstərilən səbəblərə görə Qrup XDND-nin silinməsinin dayandırılmış əməliyyat kimi təsnif edilməli olduğunu hesab etmişdir:

- ▶ ayrıca iri biznes xəttini təmsil edir,
- ▶ ayrıca iri biznes xəttinin silinməsi üçün vahid koordinasiya planının bir hissəsidir.

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi. Neft və qaz ehtiyatları Qrupun investisiya sahəsində qərar qəbul edilməsi prosesində əsas elementlərdir. Onlar həmçinin dəyərsizləşmə üzrə yoxlanmanın mühüm elementləridir. Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatlarında, xüsusilə də təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlarda baş vermiş dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda əks olunan istehsal həcmindən asılı olaraq amortizasiya xərclərinə təsir göstərir.

Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatları mövcud iqtisadi və əməliyyat şəraitində (yəni qiymətləndirmə tarixinə qiymətlər və xərclər) geoloji və mühəndislik məlumatlarının gələcək illərdə məlum yataqlardan məsrəflərin ödənilməsinə kifayət qədər əminliklə göstərdiyi xam neft və təbii qazın qiymətləndirilmiş miqdarıdır. Təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar dedikdə mövcud quyularda mövcud avadanlıqlar və onların istismar üsulları vasitəsi ilə bərpa edilməsi gözlənilən ehtiyatlar başa düşülür. Neft və qaz ehtiyatlarının ilkin qiymətləndirmələri mahiyyət etibarilə qeyri-müəyyəndir, mülahizələrin tətbiq edilməsini tələb edir və gələcəkdə yenidən baxılmalıdır. Müvafiq olaraq, təsdiqlənib işlənmiş və ya təsdiqlənmiş ehtiyatlara əsaslanan maliyyə və uçot ölçüləri də (tükənmə və amortizasiya xərcləri və aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar) dəyişə bilər.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi (davamı). Təsdiqlənmiş ehtiyatlar rezervuarlara və quyulara dair mövcud məlumatlara istinadən qiymətləndirilir. Yeni məlumatlara (misal üçün, məhsulun qiymətləri, müqavilə şərtləri və ya işlənmə planları daxil olmaqla, qazma və hasilatla bağlı fəaliyyət və ya iqtisadi amillərdə dəyişikliklər) əsasən təsdiqlənmiş ehtiyatlarla bağlı bütün qiymətləndirmələrə (artırılması və ya azaldılması istiqamətində) yenidən baxılmalıdır. İşlənmə planları haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir. İşlənmə və hasilat fəaliyyəti haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir.

Ümumiyyətlə, işlənməmiş və ya qismən işlənmiş yataqlarla bağlı ehtiyatlar üzrə qiymətləndirmələr, işlənməmiş və ya tükənən yataqlara nisbətən, gələcək istismar müddəti ərzində daha böyük qeyri-müəyyənliyə məruz qalır. Yataqda hasilat işləri başladıldıqda, əlavə quyuların qazılmasına və ya hasilat şəraitində olan rezervuarın uzunmüddətli fəaliyyətinə dair əlavə məlumatlar əldə etdikdən sonra, təsdiqlənmiş ehtiyatların miqdarına gələcəkdə yenidən baxılmalıdır. Bu yataqlar işləndikcə, yeni məlumatlar dəyişikliklərə gətirib çıxara bilər.

1 yanvar 2014-cü il tarixinə SOCAR-ın təsdiqlənmiş ehtiyatları Neft Ehtiyatlarının İdarə Edilməsi Sisteminin qaydalarına uyğun olaraq müstəqil rezervuar mühəndisləri tərəfindən hazırlanmış hesabatlara əsaslanır.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər. Bundan sonra Qeyd 21-də müzakirə edildiyi kimi, rəhbərlik neft və qaz hasilatı obyektlərinin, kəmərlərin və köməkçi avadanlıqların istismardan çıxarılması və bu aktivlərin gələcək dəyəri və faydalı istifadə müddətinə dair təxminlərə əsasən ətraf mühitin bərpası məqsədilə gələcək xərclər üçün ehtiyatlar yaradır. Gələcək aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə öhdəliklərin müəyyənləşdirilməsi mürəkkəb məsələdir və rəhbərlikdən uzaq gələcəkdə baş verəcək öhdəliklərin silinməsinə dair təxminlərin və mülahizələrin yaradılmasını tələb edir. Mövcud öhdəliklərin ölçüsündə baş verən dəyişikliklər təxmin edilmiş vaxt, gələcək xərclər və ya qiymətləndirmədə istifadə edilmiş diskont dərəcələrində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yaranı bilər.

Qrup, aktivlərin silinməsi üzrə öhdəliklərini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Şərhi Komitəsi (BMHŞK) 1, "İstismardan Çıxarılma, Bərpa üzrə Mövcud və Oxşar Öhdəliklərdə Dəyişikliklər" haqqında qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirir. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərhlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun aktivlərin silinməsi üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatlar subyektiv xarakter daşıdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Neft və qaz hasilatı obyektlərinin istismardan çıxarılması, o cümlədən ləğv etmə və sahənin bərpası xərcləri ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 31 dekabr 2014-cü il tarixinə 440 AZN (2013-cü il: 371 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Rəhbərlik ləğv etmə və sahənin bərpa xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 5.47 faiz dərəcəsindən 7.05 faiz dərəcəsinədək (2013-cü il: minimal 6.33, maksimal 7.96 faiz) civarında olmuşdur. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcəsi hesabat tarixinə Azərbaycanda neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox/az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri, müvafiq olaraq, 73 AZN az / 126 AZN çox olardı.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər. Qeyd 22-də göstəriləyi kimi, Qrup yaranmasından əvvəlki dövrlərdə göstərdiyi fəaliyyət və irsi olaraq həyata keçirdiyi əməliyyatlar nəticəsində əsasən Abşeron yarımadası ərazisində ətraf mühitə dəymiş zərərin ödənilməsi üçün təxmin edilən xərclər üçün ehtiyat ayırır. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərhlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun ətraf mühitin bərpası üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatların subyektiv xarakter daşdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə ətraf mühitin bərpası ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 99 AZN (2013-cü il: 116 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Rəhbərlik ətraf mühitin bərpası xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 5.99 faiz (2013-cü il: 7.21 faiz) təşkil etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcələri Azərbaycan Respublikasında neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir. Bu şərtlərdən hər hansı birində baş verən dəyişiklik Qrup tərəfindən uçota alınan ehtiyatlarda düzəlişlərin aparılması ilə nəticələne bilər.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox/az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri müvafiq olaraq, 2 AZN az / 2 AZN çox olardı.

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti. Rəhbərlik, əsas vəsaitləri və qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq amortizasiya xərclərini müəyyən edir. Bu təxminlər, Qrupun həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırdığı dövrə əsaslanır. Faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olanda rəhbərlik amortizasiya xərcini artırır və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəlmiş aktivləri balansdan silir. Faydalı istifadə müddətinə ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya təxminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu, gələcəkdə amortizasiya dərəcələri üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu. Təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri realizasiya oluna biləcəyi məbləğdə uçota alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəət və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydasının məbləğini ehtimal edərkən Rəhbərlik son üç ilin vergiyə cəlb olunan mənfəətindən və mövcud şəraitdə məqbul hesab edilən gələcək gəlirlər üzrə təxminlərdən istifadə edir.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Bərpa edilə bilinməyən aktivlərin balans dəyərini əks etdirən hadisələr və ya şəraitlərə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı göstəricilərin olub-olmamasını müəyyən edir. Bu cür göstəricilərə aşağıdakılar daxildir: Qrupun biznes planlarında baş verən dəyişikliklər, qeyri-rentabelli fəaliyyətə gətirib çıxaran əmtəə qiymətlərində dəyişikliklər, məhsul qarışıqlarında olan dəyişikliklər və neft və qaz əmlakına gəldikdə isə – təxmin edilmiş təsdiqlənmiş ehtiyatların əhəmiyyətli dərəcədə azalması. Qudvil və sair qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər hər il və sair vaxtlarda dəyərsizləşmə göstəriciləri olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Sair qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilinməyən balans dəyərində dair göstəricilərin mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

İstifadə dəyəri hesablanarkən rəhbərlik aktivlər və yaxud PVYV üzrə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edir və onların cari dəyərini hesablamaq üçün uyğun diskont dərəcəsini seçir.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı). 2014-cü ildə bəzi PVYV-in gözləniləndən zəif nəticə göstərməsinə görə Qrup həmin PVYV-in bərpa dəyərlərini təhlil etmişdir və nəticədə 294 AZN (2013-cü il: 248 AZN) məbləğində dəyərsizləşmə xərci yaranmışdır. Bu aktivlər Qrupun neft və qaz seqmentində istifadə edilir. Potensial olaraq dəyərsizləşmiş aktivin balans dəyərinin hesablanması üçün dəyərsizləşmənin tələb olunduğunu müəyyən edərkən aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilir. Aktivin bərpa dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Qrupun fəaliyyətinin xarakterini nəzərə alaraq, potensial alıcılar ilə danışıqlar aparılmayana qədər aktivin ədalətli dəyəri haqqında məlumat əldə etmək adətən çətindir. Müvafiq olaraq, başqa cür qeyd olunmadığı halda aşağıda göstərilən dəyərsizləşmə üzrə xərclərin müəyyən edilməsində istifadə edilən bərpa dəyəri istifadə dəyəridir. Qrup adətən istifadə dəyərini rəhbərliyin təsdiq etdiyi maliyyə büdcəsindəki diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modelindən istifadə edərək təxmin edir.

İstifadə dəyərinin hesablanmasında istifadə edilən əsas fərziyyələr. Neft yataqları üçün istifadə dəyərinin hesablanması aşağıdakı fərziyyələrə görə çox həssasdır:

Hasılataın həcmi. SOCAR-ın istismar etdiyi yataqlardakı hasilatın təxmin edilən həcmi yataqlar ilə bağlı ətraflı məlumatlara əsaslanır və uzunmüddətli planlaşdırma prosesinin bir hissəsi kimi rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş yataqlar üzrə inkişaf planlarını nəzərə alır. Təxminlərə görə ümumi hasilat növbəti 15 il üçün 10 faiz azalsaydı, bu 991 AZN əlavə dəyərsizləşmə xərcinin yaranması ilə nəticələndi.

Ümumi marja. Ümumi marja əvvəlki ilin faktiki rəqəmlərinə əsaslanır. Bu marjalar proqnozlaşdırılan inflyasiya dərəcəsinə uyğun olaraq büdcə dövrü ərzində artırılır.

Kapital məsrəfləri. Təxmin edilən hasilatın həcmi təmin etmək üçün zəruri olan kapital məsrəfləri müəyyən neft yatağı üzrə uzunmüddətli inkişaf planlarına əsaslanır.

Xam neftin qiyməti. Proqnozlaşdırılan istehlak qiymətləri ictimaiyyətə açıq olur.

Diskont dərəcəsi. Pul vəsaitlərinin hərəkəti proqnozlarına tətbiq edilən vergidən əvvəl diskont dərəcəsi müxtəlif PVYV-lər üçün 14.00-14.36 faiz (2013-cü il: 13.77-16.00 faiz) civarında olmuşdur. Diskont dərəcəsinin hesablanması Qrup ilə bağlı spesifik vəziyyətlərə və əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır və kapitalın orta çəkili dəyərindən ("KOÇD") irəli gəlir. KOÇD hesablanarkən kapitalın dəyəri oxşar qrup məlumatlarından istifadə etməklə təxmin edilir və borcun dəyəri Qrupun xidmət etməli olduğu faiz hesablanan borc öhdəliklərinə əsaslanır. Xüsusi risklər ayrı-ayrı beta amillərini, bazar riskini və Qrupun həcmi tətbiq etməklə nəzərə alınır. Beta amilləri ictimaiyyətə açıq olan bazar məlumatlarına əsasən hər il qiymətləndirilir. Hesablamada istifadə edilən təxmin edilmiş KOÇD rəhbərliyin təxminindən 1 faiz yuxarı və ya aşağı olsaydı, dəyərsizləşmə zərərinin məcmu məbləği dəyişməzdi (2013-cü il: dəyərsizləşmə xərcinin məcmu məbləğində dəyişiklik yoxdur).

İnflyasiya dərəcələri ilə bağlı təxminlər. Economic Intelligence Unit-in (İqtisadi kəşfiyyat şöbəsi) proqnozları inflyasiya dərəcələri kimi istifadə edilmişdir.

Aksiz vergisi və ixrac rüsumları. Neft və neft məhsulları üzrə aksiz vergisi və ixrac rüsumları neft və qaz əmlakı və avadanlıqları üçün vacib amildir.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar müştərilərin debitor borclarının yığılması ehtimalının rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsinə əsaslanır. Müştərinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri, onun müflisləşmə və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkilinə məruz qalması ehtimalı və defolt və ya ödənişlərin gecikdirilməsi debitor borclarının potensial olaraq dəyərsizləşmə olmasını əks etdirən göstəricilər hesab edilir. Əgər əsas müştərinin ödəniş qabiliyyətində pisləşmə baş verərsə və ya bu faktiki defolt təxminlərindən yuxarı olarsa, faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər.

Debitor borcları üzrə əlavə pul vəsaitlərinin bərpası gözlənilmədikdə, debitor borcları müvafiq ehtiyatlara silinir.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar (davamı). Dəyərsizləşmə üzrə zərərlərə qarşı qiymətləndirilən debitor borcları üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti həmin aktivlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, rəhbərliyin keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində vaxtı keçəcək məbləğlərin həcmi ilə münasibətdə təcrübəsinə və vaxtı keçmiş məbləğlərin geri ödənilməsinə əsasən təxmin edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş şəraitin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə əvvəlki təcrübə müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

1 yanvar 2014-cü il tarixinə qüvvəyə minən BMHS-ə aşağıdakı düzəlişlər istisna olmaqla qəbul edilmiş mühasibat uçotu qaydaları keçən maliyyə ilinin uçot qaydalarına uyğundur:

İnvestisiya müəssisələri – 10 sayılı “Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları” adlı BMHS, 12 sayılı “Sair müəssisələrdə paylar haqqında məlumatların açıqlanması” adlı BMHS və 27 sayılı “Ayrı maliyyə hesabatları” adlı BMUS-a düzəlişlər

Bu düzəlişlər 10 sayılı BMHS əsasında investisiya müəssisəsi anlayışına uyğun olan müəssisələr üçün konsolidasiya tələbi ilə bağlı bir istisnayı nəzərdə tutur və keçid dövründə müəyyən güzəştlər edilməklə, retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Konsolidasiya ilə bağlı istisnaya görə investisiya müəssisələri törəmə müəssisələrini ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan aktivlər kimi uçota almalıdır. Bu düzəlişlərin Qrupa heç bir təsiri yoxdur, çünki Qrupun müəssisələrindən heç biri 10 sayılı BMHS əsasında investisiya müəssisəsi anlayışına uyğun deyil.

Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi – 32 sayılı “Maliyyə alətləri: Təqdimatı” adlı BMUS-a düzəlişlər

Bu düzəlişlərdə “hazırda qanuni qüvvəyə minmiş qarşılıqlı əvəzləşdirmə hüququna malikdir” sözlərinin mənası izah edilir. Eyni zamanda düzəlişlər sinxron olmayan ümumi hesablaşma mexanizmlərini tətbiq edən hesablaşma sistemlərinə (məsələn, mərkəzi hesablaşma sistemləri) qarşılıqlı əvəzləşdirmə meyarının tətbiqi qaydasını izah edir. Düzelisler retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Bu düzəlişlərin Qrupa heç bir təsiri yoxdur, çünki Qrupun heç bir müəssisəsinin qarşılıqlı əvəzləşdirmə razılaşmaları yoxdur.

Törəmə alətlərin yeniləşdirilməsi və hedc uçotunun davam etdirilməsi – 39 sayılı “Maliyyə alətləri: Tanınması və ölçülməsi” adlı BMUS-a düzəlişlər

Bu düzəlişlər hedcinq aləti kimi təyin edilmiş törəmə alətin yeniləşdirilməsi müəyyən meyara uyğun olanda, hedcinq uçotunun dayandırılması tələbindən azad edir. Bu düzəlişlərin Qrupa heç bir təsiri yoxdur, çünki Qrup cari və ya əvvəlki dövrlərdə törəmə alətlərini yeniləşdirməmişdir.

Qeyri-maliyyə aktivləri üzrə bərpa oluna bilən məbləğ haqqında məlumatların açıqlanması – 36 sayılı “Aktivlərin dəyərsizləşməsi” adlı BMUS düzəlişlər

Bu düzəlişlər dəyərsizləşmiş aktivlərin bərpa edilə bilən dəyəri ilə əlaqədar (həmin dəyər satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyərə əsaslanırsa) tələb edilən məlumatların açıqlanmasına aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlərin Qrupa heç bir təsiri yoxdur.

2010-2012-ci illərdə BMHS-lərə illik təkmilləşdirmələr

2010-2012-ci illərdə illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində MUBSK altı standarta yeddi düzəliş buraxmışdır. Bunlara 13 sayılı “Ədalətli dəyərin ölçülməsi” BMHS-ə düzəliş daxildir. 13 sayılı BMHS-ə düzəliş dərhal qüvvəyə minir, beləliklə də 1 yanvar 2014-cü ildən başlayan dövrlər üçün qüvvədədir. “Nəticələrin çıxarılması üçün əsas” hissəsində bu düzəliş göstərir ki, faiz dərəcəsi göstərilməmiş qısamüddətli debitor borcları və kreditor borcları, diskontlaşdırma dərəcəsi əhəmiyyətli olmadan, hesab-fakturada göstərilmiş məbləğlərlə ölçülə bilər. 13 sayılı BMHS-ə bu düzəliş Qrupa təsir göstərmir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

2011-2013-cü illərdə BMHS-lərə illik təkmilləşdirmələr

2011-2013-cü illərdə BMHS-lərə illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində MUBSK dörd standartda dörd düzəliş buraxmışdır. Bunlara 1 sayılı *"Maliyyə hesabatlarının beynəlxalq standartlarının ilk dəfə tətbiqi"* BMHS-ə düzəliş daxildir. 1 sayılı BMHS-ə düzəliş dərhal qüvvəyə minir, beləliklə də 1 yanvar 2014-cü ildən başlayan dövrlər üçün qüvvədədir. "Nəticələrin çıxarılması üçün əsas" hissəsində bu düzəliş göstərir ki, müəssisə ya cari standartı, ya da hələ məcburi olmayan yeni standartı tətbiq edə bilər, lakin erkən tətbiqə də icazə verilir, bu şərtlə ki, müəssisənin ilk BMHS-ə uyğun maliyyə hesabatlarında təqdim edilmiş bütün dövrlər üzrə ardıcıl şəkildə eyni standart tətbiq edilsin. 1 sayılı BMHS-ə bu düzəliş Qrupa təsir göstərmir, çünki Qrup hazırda BMHS-ə uyğun hesabatları hazırlayır.

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar

Bu təkmilləşdirmələr 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu təkmilləşdirmələr Qrupa təsir göstərməyəcək.

9 sayılı BMHS "Maliyyə alətləri"

2014-cü ilin iyul ayında BMUSK 9 sayılı *"Maliyyə alətləri"* adlı BMHS-in yekun versiyasını buraxmışdır. Bu versiya maliyyə alətləri layihəsinin bütün mərhələlərini əks etdirir və 39 sayılı *"Maliyyə alətləri: Tanıma və Ölçmə"* adlı BMUS-u və 9 sayılı BMHS-in bütün əvvəlki versiyalarını əvəz edir. Standart təsnifləşdirmə və ölçmə, dəyersizləşmə və hedcinqin uçotu üzrə yeni tələbləri təqdim edir. 9 sayılı BMHS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir, həmçinin erkən tətbiq etməyə icazə verilir. Retrospektiv tətbiqi tələb edilir, lakin müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil. İlk dəfə tətbiq etmənin tarixi 1 fevral 2015-ci il tarixindən əvvəl olduğu halda 9 sayılı BMHS-in əvvəlki (2009, 2010 və 2013-cü illərin) versiyalarının erkən tətbiqinə icazə verilir. 9 sayılı BMHS-in qəbul edilməsi Qrupun maliyyə aktivlərinin təsnifatı və ölçülməsinə təsir göstərəcək, lakin maliyyə öhdəliklərinin təsnifatına və ölçülməsinə təsir göstərməyəcəkdir.

14 sayılı BMHS: "Tənzimləyən təxirə salınmış hesablar"

14 sayılı BMHS qeyri-məcburi standartdır. Bu standart nəzərdə tutur ki, fəaliyyəti faiz dərəcələri əsasında tənzimlənən müəssisələr, BMHS-i ilk dəfə tətbiq edərkən, faiz dərəcələri əsasında tənzimlənən hesabların qalıqlarına əvvəl tətbiq etdikləri uçot qaydalarının əksəriyyətini tətbiq etməyə davam edə bilər. 14 sayılı BMHS-i qəbul edən müəssisələr tənzimləyən təxirə salınmış hesablarını maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca sətir maddəsi kimi, həmin hesab qalıqlarında hərəkəti isə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda ayrıca sətir maddəsi kimi təqdim etməlidir. Standart müəssisənin faiz dərəcələri əsasında tənzimlənən fəaliyyətinin xüsusiyyətləri, əlaqəli risklər və faiz dərəcələri əsasında tənzimləmənin müəssisənin maliyyə hesabatlarına təsiri haqqında məlumatların açıqlanmasını tələb edir. 14 sayılı BMHS 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Qrup BMHS-ə uyğun maliyyə hesabatlarını artıq hazırladığına görə, bu standart Qrupa tətbiq edilmir.

19 sayılı BMUS-a düzəlişlər: "Müəyyən edilmiş ödənişlər üzrə pensiya planı: İşçilərin haqları"

19 sayılı BMUS müəssisədən müəyyən edilmiş ödənişlərlə pensiya planını uçota alanda işçilərin və ya üçüncü tərəflərin ödənişlərini nəzərə almağı tələb edir. Ödənişlər xidmətlə bağlı olanda onlar mənfəət fayda kimi xidmətin müddətinə aid edilməlidir. Bu düzəlişlər aşağıdakılara aydınlıq gətirir: ödənişlərin məbləği xidmət müddətindən asılı olmadığı halda müəssisə ödənişləri xidmətin müddəti üzrə bölüşdürmək əvəzinə belə ödənişləri xidmətin göstərildiyi dövrdə pensiya planı üzrə xərclərin azalması kimi tanıya bilər. Bu düzəliş 1 iyul 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu düzəlişin Qrupa aid olacağı gözlənilmir, çünki Qrup işçi və ya üçüncü tərəflərlə ödənişlərin aparılmasını nəzərdə tutan pensiya planlarını müəyyən etməmişdir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar (davamı)

2010-2012-ci illərdə BMHS-lərə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələr 1 yanvar 2014-cü ildə və bu tarixdən sonra başlayan dövrlər üçün qüvvəyə minir və bunların Qrupa əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir. Bunlara aşağıdakılar daxildir:

2 sayılı BMHS "Pay alətləri əsasında ödəmə"

Bu təkmilləşmə sonrakı dövrdən etibarən tətbiq edilir və pay alətləri əsasında ödəmə almaq hüququnun verilməsi şərtləri kimi "nəticə əldə etmə" şərti və "xidmət göstərmə" şərti anlayışlarına aid müxtəlif məsələlərə aydınlıq gətirir:

- ▶ Nəticə əldə etmə şərti xidmət göstərmə şərtini də əhatə etməlidir;
- ▶ Hədəf nəticə qarşı tərəf xidmət göstərdiyi zaman əldə edilməlidir;
- ▶ Hədəf nəticə müəssisənin, yaxud həmin qrupa daxil olan sair müəssisənin əməliyyatları və ya fəaliyyəti ilə bağlı ola bilər;
- ▶ Nəticə əldə etmə şərti bazar və ya qeyri-bazar şərti ola bilər;
- ▶ Səbəbindən asılı olmayaraq qarşı tərəf pay alətləri əsasında ödəmə almaq hüququ verildiyi müddət ərzində xidmətini dayandırarsa, xidmət göstərmə şərti təmin edilməmiş hesab olunur.

3 sayılı BMHS "Müəssisələrin birləşməsi"

Düzəliş sonrakı dövrdən etibarən tətbiq edilir və müəssisələrin birləşməsindən əmələ gələn öhdəliklər (və ya aktivlər) kimi təsnif edilmiş şərti kompensasiyaya dair bütün razılaşmaların 9 sayılı BMHS-in (və ya müvafiq halda 39 sayılı BMUS-un) əhatə dairəsinə daxil olub-olmamasından asılı olmayaraq mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyəri ilə əks olunmalı olduğuna aydınlıq gətirir.

8 sayılı BMHS "Əməliyyat seqmentləri"

Düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq edilir və aşağıdakılara aydınlıq gətirir:

- ▶ Müəssisə 8 sayılı BMHS-in 12-ci bəndindəki cəmləşdirmə meyarlarının tətbiqi zamanı rəhbərliyin mühakimələrini, o cümlədən cəmləşdirilmiş əməliyyat seqmentlərinin və seqmentlərin "oxşar" olub-olmamasını qiymətləndirmək üçün istifadə edilən iqtisadi xüsusiyyətlərin (misal üçün, satış və ümumi marja) qısa təsvirini açıqlamalıdır;
- ▶ Seqment aktivlərinin cəmi aktivlərlə tutuşdurulmasına dair məlumat (eynilə də seqment öhdəliklərinə dair məlumat) yalnız əməliyyat qərarlarını qəbul edən şəxsə həmin tutuşdurma haqqında hesabat verilməli olanda açıqlanmalıdır.

16 sayılı BMUS "Əsas vəsaitlər" və 38 sayılı BMUS "Qeyri-maddi aktivlər"

Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilir. 16 sayılı BMUS və 38 sayılı BMUS-da göstərilir ki, aktiv ümumi və ya xalis balans dəyəri ilə müşahidə edilə bilən məlumatlara istinad etməklə yenidən qiymətləndirilə bilər. Bundan əlavə, yığılmış köhnəlmə və amortizasiya aktivin ümumi və balans dəyəri arasındakı fərkdir.

24 sayılı BMUS "Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatların açıqlanması"

Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilir və göstərir ki, idarə edən müəssisə (rəhbər heyətin xidmətlərini göstərən müəssisə) barəsində məlumatlar açıqlanmalı olan əlaqəli tərəfdir. Bundan əlavə, idarə edən müəssisənin xidmətlərindən istifadə edən müəssisə idarəetmə xidmətləri üçün çəkilmiş xərcləri açıqlamalıdır.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar (davamı)

2011-2013-cü illərdə MHBS-lərə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələr 1 yanvar 2014-cü ildə və bu tarixdən sonra başlayan dövrlər üçün qüvvəyə minir və bunların Qrupa əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir. Bunlara aşağıdakılar daxildir:

3 sayılı BMHS "Müəssisələrin birləşməsi"

Düzəliş sonrakı dövrdən etibarən tətbiq edilir və 3 sayılı BMHS-in əhatə dairəsindən istisna edilən məqamlara aydınlıq gətirir. Xüsusilə:

- ▶ Yalnız birgə müəssisələr deyil, birgə layihələr də 3 sayılı BMHS ilə əhatə edilmir.
- ▶ Bu istisnalar yalnız birgə layihələrin özlərinin maliyyə hesabatlarında uçota aiddir.

13 sayılı BMHS "Ədalətli dəyərin ölçülməsi"

Düzəliş sonrakı dövrdən etibarən tətbiq edilir və göstərir ki, 13 sayılı BMHS-in əhatə dairəsindən portfelin istisna edilməsi maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərindən əlavə 9 sayılı BMHS (və ya müvafiq hallarda 39 sayılı BMUS) ilə əhatə edilən sair müqavilələrə də aiddir.

40 sayılı BMUS "İnvestisiya əmlakı"

40 sayılı BMUS-da köməkçi xidmətlərin təsviri investisiya əmlakı ilə mülkiyyətçinin istifadə etdiyi əmlak (yəni, əsas vəsaitlər) arasında fərq qoyur. Düzəliş sonrakı dövrdən etibarən tətbiq edilir və göstərir ki, əməliyyatın aktivin alınması və ya müəssisələrin birləşməsi olduğunu müəyyən etmək üçün 40 sayılı BMUS-da köməkçi xidmətlərin təsviri deyil, 3 sayılı BMHS istifadə edilir.

2012-2014-cü illərdə BMHS-lərə illik təkmilləşdirmələr

2012-2014-cü illərdə illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində, MUBSK dörd standarta beş düzəliş buraxmışdır və xülasəsi aşağıda təqdim edilir. Dəyişikliklər 1 Yanvar 2016-ci ildən qüvvədədir. Qrup düzəlişlərin heç birini erkən qəbul etməmişdir.

5 sayılı BMHS "Satış üçün nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlər və fəaliyyəti dayandırılan əməliyyatlar"

Aktivlər (və ya satış qrupları) əsasən satılmaqla və ya sahiblərinə çatdırılmaqla silinir. Düzəliş aydınlaşdırır ki, satış metodunun dəyişdirilməsi, yeni silinmə planı deyil, ilkin planın davamı sayılır. Bu səbəbdən, 5 sayılı BMHS-in tələblərinin tətbiqinə heç bir müdaxilə olmamalıdır. Düzəlişlər sonrakı dövrdən etibarən tətbiq olunmalıdır.

7 sayılı BMHS "Maliyyə alətləri": Açıqlamalar

Düzəliş haqqı daxil edən xidmət müqaviləsinin maliyyə aktivlərinə davamlı cəlb olunmasının təşkil etdiyini aydınlaşdırır. Maliyyə alətlərinin açıqlamasına ehtiyac olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müəssisə ödənişin təbiətini müəyyən etməli və BMHS 7.B30 və BMHS 7.42C standartlarında davamlı cəlb olunma üzrə təlimat ilə bağlı razılaşmanı qiymətləndirməlidir.

Hansı müqavilələrin davamlı cəlb olunmaya aid edilməsi retrospektiv qaydada qiymətləndirilməlidir. Lakin müəssisənin düzəlişləri ilk tətbiq etdiyi illik dövrdən əvvəlki dövrlərdə tələb olunan açıqlamaları etmək tələb olunmur.

Ən son buraxılan illik hesabatlarla əhəmiyyətli yeni məlumatlarla təmin etdiyi hallar istisna olmaqla əvəzləşdirmə ilə bağlı açıqlama tələbləri müxtəlif aralıq maliyyə hesabatlarına tətbiq olunmur. Düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq olunmalıdır.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar (davamı)

19 sayılı BMUS “İşçilərə ödənişlər üzrə diskont dərəcəsi: regional bazar məsələsi”

Düzəliş aydınlaşdırır ki, yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazların bazar dərinliyi öhdəliyin aid olduğu ölkənin məzənnəsinə görə deyil, öhdəliyin ifadə edildiyi məzənnəyə əsasən qiymətləndirilir. Yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazlar üçün həmin məzənnədə dərin bazar mövcud olmadığı halda dövlət istiqrazları üzrə faiz dərəcəsi istifadə edilməlidir. Düzəliş sonrakı dövrdən etibarən tətbiq olunmalıdır.

34 sayılı BMUS “Aralıq Maliyyə Hesabatları”

Düzəlişlər aydınlaşdırır ki, tələb olunan aralıq açıqlamalar ya aralıq maliyyə hesabatlarında göstərməli, ya da aralıq maliyyə hesabatları və həmin açıqlamaların aralıq maliyyə hesabatına daxil olan hissə ilə (məsələn, idarə heyətinin şərh və ya risk məlumatı) çarpaz-istinadlar vasitəsi ilə göstərməlidir.

Aralıq maliyyə hesabatlarında digər məlumat istifadəçilərə aralıq maliyyə hesabatları ilə eyni şərtlər çərçivəsində və eyni zamanda mövcud olmalıdır. Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir.

15 sayılı BMHS “Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər”

15 sayılı BMHS 2014-cü ilin may ayında buraxılmış və müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn gəlirlərə tətbiq ediləcək 5 mərhələli modeli tətbiq edir. 15 sayılı BMHS-ə görə gəlirlər müəssisənin müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanınır. 15 sayılı BMHS-in prinsipləri gəlirlərin ölçülməsi və tanınmasına daha strukturlu yanaşmanın tətbiqini təmin edir.

Gəlirlər üzrə yeni standart bütün müəssisələrə tətbiq edilir və BMHS-in gəlirlərin tanınması üzrə bütün cari tələblərini əvəz edir. Standart 1 yanvar 2017-ci il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı illik dövrlərə retrospektiv qaydada tam və ya düzəlişlər edilmiş şəkildə tətbiq edilməlidir. Erken tətbiqə icazə verilir. Qrup hazırda 15 sayılı BMHS-in təsirini qiymətləndirir və yeni standartı tələb edilən tarixdə qəbul etməyi planlaşdırılır.

11 sayılı BMHS “Birgə layihələr: İştirak paylarının əldə edilməsinin uçotu”

11 sayılı BMHS-ə düzəlişlər tələb edir ki, birgə operatorun fəaliyyəti ilə bağlı olan birgə əməliyyatda iştirak payının əldə edilməsinə uçota alan birgə operator 3 sayılı BMHS-in müəssisələrin birləşməsinin uçota alınmasına dair müvafiq prinsiplərini tətbiq etsin. Düzəlişlər həmçinin aydınlaşdırır ki, birgə əməliyyatda birgə nəzarəti saxlamaqla əlavə iştirak payı əldə edildiyi halda həmin birgə əməliyyatda əvvəlki iştirak payı yenidən ölçülmür. Əlavə olaraq, 11 sayılı BMHS-ə, birgə nəzarəti paylaşan tərəflər, o cümlədən hesabat verən müəssisə, eyni yekun nəzarət edən tərəfin ümumi nəzarəti altında olarsa, bu düzəlişlərin tətbiq edilmədiyini göstərən istisnalar əlavə edilmişdir. Düzəlişlər birgə əməliyyatda ilkin iştirak payının əldə edilməsi və həmin birgə əməliyyatda əlavə iştirak paylarının əldə edilməsinə tətbiq edilir və 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə sonrakı dövrdən etibarən tətbiq edilir. Erken tətbiqə icazə verilir. Bu düzəlişlərin Qrupa təsiri gözlənilmir.

16 sayılı BMUS-a və 38 sayılı BMUS-a düzəlişlər “Məqbul köhnəlmə və amortizasiya metodlarının aydınlaşdırılması”

Düzəlişlər 16 və 38 sayılı BMUS-da gəlirlərin aktivin istifadəsi prosesində sərf edilən iqtisadi faydaların sxemini deyil, biznesin (aktivin daxil olduğu) həyata keçirilməsindən əmələ gələn iqtisadi faydaların sxemini əks etdirməsi prinsipinə aydınlıq gətirir. Nəticədə, gəlirlərə əsaslanan metod əmlak, qurğu və avadanlığın köhnəlməsi üçün istifadə edilə bilməz və yalnız çox nadir hallarda qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası üçün istifadə edilə bilər. Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə sonrakı dövrdən etibarən tətbiq edilir. Erken tətbiqə icazə verilir. Bu düzəlişlərin Qrupa təsir göstərməsi gözlənilmir, çünki Qrup uzunmüddətli aktivlərinə köhnəlmə hesablaşmaq üçün gəlirlərə əsaslanan metoddan istifadə etmir.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar (davamı)

16 sayılı BMUS və 41 sayılı BMUS-a düzəlişlər: "Kənd təsərrüfatı: Məhsuldar bitkilər"

Düzəlişlər məhsuldar bitki ifadəsinə uyğun olan bioloji aktivlər üçün uçot tələblərini dəyişdirir. Düzəlişlər əsasında, məhsuldar bitki ifadəsinə uyğun olan bioloji aktivlər artıq BMUS 41-in əhatə dairəsinə daxil deyildir. lakin tanımadan sonra məhsuldar bitkilər 16 sayılı BMUS əsasında amortizasiya hesablanan dəyəri ilə (ödəniş tarixinə qədər) və ya xərc modeli, yaxud da yenidən qiymətləndirmə modelindən (ödəniş tarixindən sonra) istifadə edilməklə ölçülməlidir. Düzəlişlər həmçinin tələb edir ki, məhsuldar bitkilərin bəri satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyərlə ölçülərək 41 sayılı BMUS-un əhatə dairəsində saxlansın. Məhsuldar bitkilərlə bağlı dövlət qrantlarına 20 sayılı "Dövlət qrantlarının uçotu və dövlət yardımı haqqında məlumatların açıqlanması" adlı BMUS tətbiq ediləcək. Düzəlişlər retrospektiv qaydada 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Erkən tətbiqetməyə icazə verilir. Bu düzəlişlərin Qrupa təsir etməsi gözlənilmir, çünki Qrupun məhsuldar bitkiləri yoxdur.

27 sayılı BMUS-a düzəlişlər: "Ayrıca maliyyə hesabatlarında kapital metodu"

Düzəlişlər müəssisələrə ayrıca maliyyə hesabatlarında törəmə müəssisələri, birgə müəssisələr və asılı müəssisələrə investisiyaları kapital metodundan istifadə etməklə uçota almağa icazə verir. BMHS-i artıq tətbiq edən və ayrıca maliyyə hesabatlarında kapital metoduna keçməyi qərara alan müəssisələr belə dəyişikliyi retrospektiv qaydada tətbiq etməlidir. Ayrıca maliyyə hesabatlarında kapital metodundan istifadə etməyi qərara alan, BMHS-i ilk dəfə tətbiq edən müəssisələr bu metodu BMHS-ə keçid tarixindən tətbiq etməlidir. Düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Erkən tətbiqetməyə icazə verilir. Bu düzəlişlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsiri olmayacaq.

5 Seqmentlər üzrə məlumat

Əməliyyat seqmentləri – biznes fəaliyyəti həyata keçirərək mənfəət əldə edən və ya xərclərin yaranmasını nəzərdə tutan, fəaliyyət nəticələri əməliyyat məsələləri ilə bağlı əsas qərarları qəbul edən şəxs tərəfindən müntəzəm olaraq təhlil edilən və haqqında ayrıca maliyyə məlumatları mövcud olan müəssisə komponentləridir.

Qrup məhsul və xidmətlərə görə biznes vahidlərinə bölünmüş və dörd hesabat seqmentinə ayrılmışdır:

- ▶ Neft və qaz – neft və qaz məhsullarının hasilatını əks etdirir;
- ▶ Neftayırma – xam neft və qaz kondensatının ayrılmasını əks etdirir;
- ▶ Tikinti – inzibati binaların və neft və qaz kondensatının hasilatı üçün aktivlərin tikintisini əks etdirir;
- ▶ Satış və paylaşdırma – xam neft, təbii qaz, neft məhsulları və qaz kondensatının nəqli və satışını əks etdirir.

Yuxarıda göstərilən əməliyyat hesabat seqmentlərini yaratmaq üçün heç bir əməliyyat seqmentləri cəmlənməyib.

Qrupun seqmentləri ayrı-ayrı müştərilərə yönələn strateji biznes bölmələrini əks etdirir. Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi üçün ayrı ayrılıqda biznes vahidlərinin əməliyyatlarının nəticələrinə nəzarət edir. Əməliyyat seqmentləri arasında olan əməliyyatlara tətbiq edilən qiymətlər üçüncü tərəflərlə əməliyyatlarda olduğu kimi kommərsiya əsasları ilə yaranır.

Rəhbərlik hər bir seqmentin fəaliyyətini vergidən sonrakı mənfəət göstəricisinə əsasən qiymətləndirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat

31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatan il üzrə Qrupun hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
2014							
Gəlirlər							
Kənar müştərilər	2,085	1,926	564	35,079	20	–	39,674
Seqmentlər arası	2,052	415	690	15,265	329	(18,751)	–
Cəmi gəlirlər	4,137	2,341	1,254	50,344	349	(18,751)	39,674
Sair əməliyyat gəliri	30	8	18	56	300	(44)	368
Maliyyə gəliri	13	18	1	18	1,024	(1,024)	50
Məzənnə fərqi üzrə gəlir/zərər (xalis)	(6)	(76)	1	(102)	(13)	8	(188)
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları	(701)	(1,633)	(391)	(49,155)	(70)	17,862	(34,088)
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi	(463)	(88)	(65)	(155)	(61)	60	(772)
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri	(182)	(144)	(208)	(290)	(178)	119	(883)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət	(278)	(9)	(117)	(42)	(30)	204	(272)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(191)	(27)	(78)	(40)	(9)	188	(157)
Əsas vəsaitlərin dəyersizləşməsi	(293)	–	–	(1)	–	–	(294)
Mədən vergisi	(113)	–	–	–	–	5	(108)
Kommunal xərclər	(14)	(175)	(4)	(26)	(1)	4	(216)
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər	(47)	(8)	(3)	(8)	(1)	2	(65)
Amortizasiya xərci	–	(10)	–	(12)	(6)	2	(26)
Ticarət və sair debitor borcları üzrə dəyersizləşmə	(4)	(7)	–	(12)	(6)	–	(29)
Öhdəlik və xərc üçün sair öhdəliklərdə dəyişiklik	–	(6)	(13)	(7)	(13)	–	(39)
Sair	(369)	(151)	(346)	(220)	(343)	300	(1,129)
Əsas vəsaitlərin silinməsi üzrə gəlir – zərər çıxılmaqla	(91)	(14)	(53)	(28)	173	–	(13)
Maliyyə xərcləri	(41)	(46)	(13)	(57)	(113)	20	(250)
Sosial xərclər	(12)	(16)	(4)	(5)	(116)	–	(153)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	(1)	77	24	2	10	–	112
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	–	22	–	191	4	–	217
Mənfəət vergisi xərci	(318)	22	(19)	(96)	12	(66)	(465)
Davam edən əməliyyatlardan il üzrə xalis mənfəət/(zərər)	1,056	78	(16)	355	912	(1,111)	1,274
Dayandırılmış əməliyyatlardan il üzrə xalis zərər	–	–	–	–	–	–	–
İl üzrə xalis mənfəət	1,056	78	(16)	355	912	(1,111)	1,274

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə bölüşdürülməmiş aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili əməliyyatların silinməsinə ifadə edir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiyalar	–	–	–	1,260	20	–	1,280
Birgə müəssisələrə investisiyalar	355	516	187	39	30	–	1,127
Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər	9,515	3,755	1,878	9,767	8,947	(12,202)	21,660
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər	9,870	4,271	2,065	11,066	8,997	(12,202)	24,067
Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər	(3,356)	(2,145)	(1,291)	(9,389)	(4,288)	7,459	(13,010)
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər	(3,356)	(2,145)	(1,291)	(9,389)	(4,288)	7,459	(13,010)
Kapital məsrəfləri (***)							
Əlavələr – SOCAR	746	241	118	202	173	(75)	1,405
Əlavələr – Törəmə müəssisələr	792	202	102	191	2	–	1,289
Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışırlar	–	–	–	1	–	–	1
Cəmi kapital məsrəfləri	1,538	443	220	394	175	(75)	2,695

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə bölüşdürülməmiş aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqların silinməsinə ifadə edir.

(***) Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri və əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlərdən başqa uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları Üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə Qrupun hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
2013							
Gəlirlər							
Kənar müştərilər	2,914	2,085	327	33,077	30	–	38,433
Seqmentlər arası	660	488	708	13,407	345	(15,608)	–
Cəmi gəlirlər	3,574	2,573	1,035	46,484	375	(15,608)	38,433
Sair əməliyyat gəliri	7	21	31	58	322	(4)	435
Maliyyə gəliri	5	24	1	17	522	(521)	48
Məzənnə fərqi üzrə gəlirlər/zərərlər (xalis)	(8)	(199)	–	–	5	(3)	(205)
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları	(723)	(1,718)	(363)	(45,441)	(60)	14,715	(33,590)
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi	(450)	(114)	(69)	(117)	(37)	67	(720)
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri	(234)	(153)	(202)	(252)	(134)	131	(844)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət	(170)	(4)	(98)	(14)	(21)	170	(137)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(211)	(31)	(111)	(37)	(17)	246	(161)
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	(235)	–	(4)	(10)	1	–	(248)
Mədən vergisi	(114)	–	–	–	–	2	(112)
Kommunal xərclər	(14)	(187)	(3)	(24)	–	2	(226)
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər	(105)	(7)	(4)	(20)	(7)	1	(142)
Amortizasiya xərci	–	(11)	–	(9)	(4)	–	(24)
Ticarət və sair debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə	1	–	–	(12)	(1)	–	(12)
Öhdəlik və xərc üçün sair öhdəliklərdə dəyişiklik	44	(10)	(11)	(5)	3	–	21
Sair	(136)	(149)	(160)	(185)	(432)	270	(792)
Əsas vəsaitlərin silinməsi üzrə gəlir – zərər çıxılmaqla	4	(10)	(7)	13	33	(26)	7
Maliyyə xərcləri	(61)	(48)	(4)	(59)	(101)	17	(256)
Sosial xərclər	(9)	(14)	(2)	(1)	(211)	–	(237)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	3	–	10	2	14	–	29
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	–	41	–	153	2	–	196
Mənfəət vergisi xərci	(266)	(40)	(10)	(96)	(32)	–	(444)
Davam edən əməliyyatlardan il üzrə xalis mənfəət/(zərər)	902	(36)	29	445	220	(541)	1,019
Dayandırılmış əməliyyatlardan il üzrə xalis zərər	–	–	–	–	(42)	–	(42)
İl üzrə xalis mənfəət	902	(36)	29	445	178	(541)	977

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə bölüşdürülməmiş gəlir və xərclər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqların silinməsini ifadə edir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiyalar	-	180	-	1,130	18	-	1,328
Birgə müəssisələrə investisiyalar	317	-	153	36	40	-	546
Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər	8,866	3,407	1,601	10,100	8,085	(10,887)	21,172
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər	9,183	3,587	1,754	11,266	8,143	(10,887)	23,046
Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər	(3,078)	(1,970)	(1,089)	(9,182)	(4,043)	6,545	(12,817)
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər	(3,078)	(1,970)	(1,089)	(9,182)	(4,043)	6,545	(12,817)
Kapital məsrəfləri (***)							
Əlavələr – SOCAR	827	39	307	415	296	(8)	1,876
Əlavələr – Törəmə müəssisələr	408	176	229	265	2	-	1,080
Müəssisələrin birləşdirilməsi nəticəsində alışlar	-	-	-	149	-	-	149
Cəmi kapital məsrəfləri	1,235	215	536	829	298	(8)	3,105

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə bölüşdürülməmiş aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqların silinməsinə ifadə edir.

(***) Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər istisna olmaqla uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

Coğrafi məlumat

Hər bir ayrıca ölkə üzrə əhəmiyyətli olan gəlirlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2014	2013
İsveçrə	31,007	30,687
Azərbaycan	4,681	4,330
Türkiyə	2,196	2,222
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	691	246
Gürcüstan	680	635
Sair	419	313
Cəmi konsolidasiya edilmiş gəlirlər	39,674	38,433

Təhlil satan şirkətin qeydiyyatı alındığı ölkəyə əsaslanır.

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Coğrafi məlumat (davamı)

Maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər və sığorta müqavilələri üzrə hüquqlar istisna olmaqla hər bir ölkə üzrə əhəmiyyətli olan uzunmüddətli aktivlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2014	2013 (yenidən təsnif edilmiş)
Azərbaycan	11,678	10,857
Türkiyə	2,118	1,874
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	1,121	1,001
İsveçrə	331	391
Gürcüstan	280	251
Sair	149	208
Cəmi	15,677	14,582

Təhlil aktivlərin yerləşdiyi məkana əsaslanır.

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Maliyyə risk amilləri. Fəaliyyətin adi gedişində Qrup kredit, likvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, sair xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri nəticəsində yaranır. Bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər, dərəcəsindən asılı olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliklərini əhatə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdır. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurların olmamasına baxmayaraq, Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

(i) Xarici valyuta riski

Qrup fəaliyyətinin adi gedişində əsasən ABŞ dolları məzənnəsi ilə əlaqədar olaraq müxtəlif xarici valyuta üzrə məzənnə riskinə məruz qalır. Xarici valyuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, uçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır (bu aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə).

Qrupun borc öhdəliklərinin və satışlarının əksər hissəsi, həmçinin xarici müştərilər üzrə debitor borcları ABŞ dolları ilə ifadə edilir.

Rəhbərlik Qrupun xarici valyuta riskini hedcləşdirmir.

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə risk amilləri (davamı). Bütün sair dəyişənlərin sabit qalması şərti ilə, Qrupun vergidən sonra mənfəətinin ABŞ dolları, Yapon yeni, Avro, Ukrayna qıvması və Türk lirası üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

2014	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ DOLLARI / AZN	35%/-8.74%	(757)/189
YAPON YENİ / AZN	35%/-0.76%	(23)/1
AVRO/AZN	35%/-10.70%	(18)/6
TL/AZN	26%/-13.90%	1/(1)
ABŞ DOLLARI / TL	10.00%/-10.00%	(85)/85
AVRO/TL	10.00%/-10.00%	(5)/5
ABŞ DOLLARI / GL	7.01%/-7.01%	(4)/4
AVRO / UQ	28.96%/-28.96%	(8)/8

2013	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ DOLLARI / AZN	1.37%/-1.37%	(13)/13
YAPON YENİ / AZN	8.56%/-8.56%	(7)/7
AVRO/AZN	10.16%/-10.16%	(4)/4
TL/AZN	22.16%/-22.16%	10/(10)
ABŞ DOLLARI / TL	10.00%/-10.00%	(60)/60
AVRO/TL	10.00%/-10.00%	5/(5)
ABŞ DOLLARI / GL	4.79%/-4.79%	(3)/3
AVRO / UQ	9.59%/-9.59%	(3)/3

Qrupun bütün sair valyutalar üzrə məzənnə dəyişikliklərinə məruz qalması riski əhəmiyyətli deyil.

(ii) Malların qiymət riski

Qrup neft bazarındakı qiymət dəyişikliklərinə görə müəyyən qiymət riskinə məruz qalır. Riski nəzərə alaraq Qrupun rəhbərliyi neft qiyməti riski və onun azalması ilə əlaqədar riskin idarə edilməsi strategiyasını tərtib və tətbiq etmişdir.

Neft alqı-satqısına dair proqnozlara əsaslanaraq Qrup qiymətləri fyuçers, satış razılaşmaları, opsiyonlar və kontraktlar vasitəsilə fərqlər üçün hedcləyir.

Aşağıda təqdim edilən həssaslığın təhlili 31 dekabr 2014-cü il tarixinə mövcud olan törəmə qiymət riskinə əsaslanır. Cədvəldə göstəriləyi kimi, bütün sair göstəricilər sabit qalmaq şərti ilə neftin gələcək qiymətləri dəyişərsə, hedcinq uçotunun təsirindən sonra vergidən sonra mənfəət və kapital (xalis mənfəətin təsiri istisna olmaqla) aşağıdakı kimi olacaq:

	İlin sonuna qiymətdə fərq	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	Kapitala təsir
2014	5%/(5%)	(15)/15	(15)/15
2013	5%/(5%)	(1)/1	(1)/1

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə risk amilləri (davamı)

(iii) Faiz dərəcəsi riski

Qrup dəyişkən faiz dərəcəli maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Bu riskin azaldılması məqsədilə Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsinin müntəzəm təhlilini aparır və bu təhlildən asılı olaraq rəhbərlik maliyyələşməni sabit və ya dəyişkən dərəcə əsasında əldə edilməsinin daha əlverişli olub-olmamasına dair qərarı qəbul edir. Cari bazarda sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə baş vermiş dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edildiyi təqdirdə rəhbərlik müəyyən borcun daha əlverişli faiz dərəcəsi ilə yenidən maliyyələşdirməsini nəzərdən keçirə bilər.

Faiz dərəcələrində dəyişikliklər əsasən borc öhdəliklərinin ədalətli dəyərinə (sabit faizli borclar) və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə (dəyişkən faizli borclar) təsir edir. Rəhbərlik Qrupun risklərinin sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri üzrə təsirini müəyyən etmək üçün rəsmi siyasətə malik deyil. Lakin, yeni borc öhdəliklərinin cəlb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəniş tarixinədək gözlənilən müddət ərzində həmin borc öhdəlikləri üzrə sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrindən hansının daha əlverişli olacağına dair qərar qəbul etmək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir.

Faiz hesablanan öhdəlik və aktivlərin əksəriyyəti üzrə dəyişkən faiz dərəcəsi Qrupu, əsasən LIBOR-un dəyişməsinə görə, faiz ödənişlərinin və gəlirlərinin dəyişməsinə məruz qoyur.

Kreditlər və borc öhdəlikləri üzrə ödəniləcək və alınacaq faiz dərəcələrindəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

Kreditlər və borc öhdəlikləri, kreditlər üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla	Baza dərəcələrində artım/azalma	Vergidən sonra mənfiyyətə təsir
2014	+2/-2	(0.4)/0.4
2013	+3/-3	(0.5)/0.5

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası. Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupa dəyər biləcək potensial maliyyə zərəridir.

Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə alətləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, o cümlədən məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri daxil olmaqla, debitor borcları və kreditlər üzrə alınacaq məbləğlərdən ibarətdir.

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	2014	2013
Kassada pullar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	1,489	1,200
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	107	79
Depozitlər (Qeyd 8)	39	25
Ticarət və sair debitor borcları	3,806	4,519
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	261	110
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	78	137
Verilmiş maliyyə zəmanətləri (Qeyd 37)	191	119
Cəmi maksimal kredit riski	5,971	6,189
Maliyyə zəmanətləri – sair tərəflərin borcları üçün alınmış zəmanətlər (Qeyd 37)	(398)	(381)
Alınmış zəmanətləri çıxmaqla cəmi kredit riski	5,573	5,808

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı). Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasında tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrupun pul vəsaitləri əsasən Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankında ("ABB") yerləşdirilir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə ABB-də saxlanılan pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, eləcə də məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri 568 AZN (2013-cü il: 445 AZN) təşkil etmişdir. Qrup hesablarının olduğu bankların statusuna daim nəzarət edir.

Debitor borcları əsasən xam neft, neft məhsulları və təbii qaz satışına görə yerli və xarici müştərilər, o cümlədən əlaqəli tərəflərlə yaranmış qalıqlardan ibarətdir. SOCAR, Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan müəyyən müştərilərin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən Azərenerji ASC və AZAL QSC kimi ictimai əhəmiyyətli müəssisələri xam neft, neft məhsulları və təbii qazla fasiləsiz təchizatını təmin etmək öhdəliyini daşıyır. Qrupun bu müştərilərlə münasibətlərinə tətbiq edilən faktiki hesablaşma şərtləri Azərbaycan Hökumətinin qəbul etdiyi sosial və iqtisadi qərarlardan əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Qrupun özəl sektorda fəaliyyət göstərən müştərilər və əlaqəli olmayan sair üçüncü şəxslərlə ticarət balansından yaranan kredit riski onların ödəmə qabiliyyətini daimi nəzarət altında saxlamaqla azaldılır. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, gələcəkdə qaytarılması gözlənilməyən bütün debitor borclar üçün konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar hesablandığına görə Qrup mövcud debitorlarla bağlı yüksək kredit riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə cəmi 398 AZN (1,174 mln TL) (2013-cü il: 381 AZN (1,046 mln TL)) məbləğində zəmanət məktubu və bank zəmanətləri SOCAR Turkey Energy A.S. ("STEAS") şirkətinin müəyyən yerli və xarici müştəriləri tərəfindən təqdim edilmişdir.

Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara bölmüşdür:

31 dekabr 2014-cü il	Standart	Qeyri-standart	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi dəyərsizləşmiş
Kassada olan pullar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,489	–	–	–
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	107	–	–	–
Depozitlər	39	–	–	–
Ticarət debitor borcları	3,010	152	644	227
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	–	261	–	–
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	–	78	–	–
Cəmi	4,645	491	644	227

31 dekabr 2013-cü il	Standart	Qeyri-standart	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi dəyərsizləşmiş
Kassada olan pullar istisna olmaqla pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,200	–	–	–
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	79	–	–	–
Depozitlər	25	–	–	–
Ticarət debitor borcları	3,751	64	704	214
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	–	110	–	–
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	–	137	–	–
Cəmi	5,055	311	704	214

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı). Standart kateqoriya adətən müstəqil səviyyəyə bərabər və ya yaxın kredit reytingi olan və ya çox yaxşı girovla təmin edilmiş minimal kredit riski səviyyəsi olan borcalanlardan debitor borclarını təmsil edir. Qeyri-standart kateqoriya yaxşı maliyyə vəziyyəti və vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş yaxşı borc xidməti olan sair borcalanlardan debitor borclarını təmsil edir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirə bilməyəcəyi riskidir. Likvidliyin idarə edilməsinə Qrupun yanaşması həm adi, həm də qeyri-adi şəraitdə, münasib olmayan zərər çəkməyərək və ya Qrupun nüfuzuna ziyan vurmayaq, öhdəlikləri yerinə yetirməli olanda kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə edərkən Qrup kifayət qədər pul ehtiyatları və borc öhdəlikləri saxlayır, proqnozlaşdırılmış və faktiki pul vəsaitlərinin hərəkətinə davamlı olaraq nəzarət edir.

Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması funksiyasına kifayət qədər dövrüyyə kapitalının saxlanması və bazar mövqelərinin bağlana bilməsi daxildir. Rəhbərlik, Qrupun likvidlik ehtiyatı üzrə davamlı proqnozlara gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən nəzarət edir.

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri qeyri-derivativ maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri hesabat tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir.

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

31 dekabr 2014-cü il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və sair maliyyə kreditor borcları	3,857	–	–	–	3,857
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	–	76	–	–	76
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	–	20	–	–	20
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	1,054	1,170	2,044	2,102	6,370
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	–	–	237	–	237
Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri	–	–	216	–	216
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	4,911	1,266	2,497	2,102	10,776
31 dekabr 2013-cü il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və sair maliyyə kreditor borcları	5,442	–	–	–	5,442
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	–	70	13	–	83
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	–	–	–	–	–
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	605	936	2,316	1,907	5,764
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	–	–	55	–	55
Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri	–	–	–	–	–
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	6,047	1,006	2,384	1,907	11,344

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kapitalın idarə edilməsi. Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və hökumətin, investorum və kreditorun işgüzar fəaliyyətinin dəstəklənməsindən ibarətdir.

Qrup idarə etdiyi məcmu kapitalı aşağıdakı kimi hesablayır:

	2014	2013
Cəmi borc öhdəlikləri (Qeyd 19)	5,797	4,985
Qrupun səhmdarlarına aid olan cəmi kapital	10,532	9,716
Çıxılın: pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	(1,492)	(1,206)
Cəmi idarə edilən kapital	14,837	13,495

Qrupdan vaxtaşırı olaraq dövlət büdcəsinə və Azərbaycan Hökuməti tərəfindən maliyyələşdirilən müxtəlif layihələrə vəsait köçürməsi tələb olunur.

İl ərzində Qrupun kapitalın idarə edilməsi üzrə yanaşmasında heç bir dəyişiklik olmamışdır.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında baş tutacaq əməliyyat əsnasında aktivin satılması üçün qəbul olunacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək məbləği əks etdirir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək vacibdir. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə etmişdir.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş maliyyə alətləri balans dəyərləri və ədalətli dəyər sinifləri üzrə müqayisə edilir:

	31 dekabr 2014-cü il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	1,492	1,492
Depozitlər (Qeyd 8)	39	39
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	107	107
Ticarət və sair debitor borcları (Qeyd 10)	3,806	3,806
Sair cari maliyyə aktivləri	261	261
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	78	78
Cəmi maliyyə aktivləri	5,783	5,783
Ticarət və sair kreditor borcları (Qeyd 18)	(3,857)	(3,857)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	(20)	(20)
Qısamüddətli və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 19)	(2,212)	(2,212)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 19)	(3,585)	(3,565)
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	(76)	(76)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(237)	(237)
Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri	(216)	(216)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(10,203)	(10,183)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

	31 dekabr 2013-cü il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	1,206	1,206
Depozitlər (Qeyd 8)	25	25
Məhdudiyet qoyulmuş pul vəsaitləri	79	79
Ticarət və sair debitor borcları (Qeyd 10)	4,519	4,519
Sair cari maliyyə aktivlər	110	110
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 13)	137	137
Cəmi maliyyə aktivləri	6,076	6,076
Ticarət və sair kreditor borcları (Qeyd 18)	(5,442)	(5,442)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	-	-
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 19)	(1,464)	(1,464)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 19)	(3,521)	(3,583)
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	(70)	(70)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(69)	(69)
Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri	-	-
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(10,566)	(10,628)

Ədalətli dəyərlər qiymətləndirilərkən, aşağıdakı metod və fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- (i) Cari maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsas etibar ilə bu alətlərin cari olduğuna görə, balans dəyərlərini təxmin edir;
- (ii) Uzunmüddətli müəyyən dərəcəli və dəyişən dərəcəli debitor borcları/borc öhdəlikləri Qrup tərəfindən faiz dərəcələri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərinin fərdi krediti ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlərə əsaslanaraq Səviyyə 3-ün giriş məlumatlarından istifadə etməklə qiymətləndirilir.

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi iyerarxiyası təqdim edilir:

31 dekabr 2014-cü ildə Qrup ədalətli dəyərle ölçülmüş aşağıdakı maliyyə alətləri siniflərini saxlayırdı:

	Cəmi	Fəal bazarda kvotasiya olunan qiymətlər (Seviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilə bilən giriş məlumatları (Seviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Seviyyə 3)
Sair cari maliyyə aktivləri				
Kağız mövqeləri üzrə realizə edilməmiş gəlirlər	124	112	12	-
Fiziki mövqelər üzrə realizə edilməmiş gəlirlər	39	-	39	-
Sair cari maliyyə öhdəlikləri				
Kağız mövqeləri üzrə realizə edilməmiş zərərlər	71	33	38	-
Fiziki mövqelər üzrə realizə edilməmiş zərərlər	29	-	29	-
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,492	1,492	-	-
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	107	107	-	-
Depozitlər	39	-	-	39
Ticarət və sair debitor borcları	3,806	-	-	3,806
Sair cari maliyyə aktivləri	261	-	-	261
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	78	-	-	78
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər				
Ticarət və sair kreditor borcları	(3,857)	-	-	(3,857)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	(20)	-	-	(20)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	(2,212)	-	-	(2,212)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	(3,565)	-	-	(3,565)
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	(76)	-	-	(76)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(237)	-	-	(237)
Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri	(216)	-	-	(216)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı). 31 dekabr 2013-cü ildə Qrup ədalətli dəyərle ölçülmüş aşağıdakı maliyyə alətləri siniflərini saxlayırdı:

	Cəmi	Fəal bazarda kvotasiya olunan qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilə bilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)
Sair cari maliyyə aktivləri				
Kağız mövqeləri üzrə realizə edilməmiş gəlirlər	4	3	1	-
Fiziki mövqelər üzrə realizə edilməmiş gəlirlər	28	-	28	-
Sair cari maliyyə öhdəlikləri				
Kağız mövqeləri üzrə realizə edilməmiş zərərlər	9	8	1	-
Fiziki mövqelər üzrə realizə edilməmiş zərərlər	26	-	26	-
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,206	1,206	-	-
Məhdudiyet qoyulmuş pul vəsaitləri	79	79	-	-
Depozitlər	25	-	-	25
Ticarət və sair debitor borcları	4,519	-	-	4,519
Sair cari maliyyə aktivləri	110	-	-	110
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	137	-	-	137
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər				
Ticarət və sair kreditor borcları	(5,442)	-	-	(5,442)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	(1,464)	-	-	1,464
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	(3,583)	-	-	(3,583)
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	(70)	-	-	(70)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(69)	-	-	(69)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri edilməmiş mənfəət	-	-	-	-

2014-cü və 2013-cü illər ərzində 1-ci Səviyyəli və 2-ci Səviyyəli ədalətli dəyər ölçülmələri arasında köçürmələr və 3-cü Səviyyəli ədalətli dəyər ölçülmələrinə/ölçülmələrindən köçürmələr olmamışdır.

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar

Baş rəhbərliyə ödənişlər. Qrupun baş rəhbərliyinə SOCAR Prezidenti və on Vitse-prezident daxildir. Qrupun baş rəhbərliyinin bütün üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilir. Baş rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq əmək haqqı və mükafatlar, eləcə də Qrupun müəyyən şirkətlərində Direktorlar şurasının üzvləri olduqlarına görə ödənişlər almaq hüququna malikdirlər. 2014-cü il ərzində baş rəhbərliyə cəmi ödənişlər 0.4 AZN (2013-cü il: 0.4 AZN) təşkil etmişdir.

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya hesablaşmalar üzrə əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli tərəflərlə münasibətlər aşağıda göstərilir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

Baş rəhbərliyə ödənişlər (davamı). 31 dekabr 2014-cü il tarixində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Debitor borclarının ümumi məbləği		608	35
Ticarət və sair debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatlar		(72)	–
Sair debitor borcları		116	67
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri		–	19
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		420	–
Depozit		152	–
ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları		499	–
Mənfəət vergisi üzrə avans ödənişləri		3	–
Satıcılara avans ödənişləri		–	–
Birgə müəssisələr üzrə debitor borcları		1	–
ABB qarşısında borc öhdəlikləri (3 faizdən 3.5 faizədək sabit faiz dərəcələri və LIBOR üstəgəl 2 faizdən LIBOR üstəgəl 3.5 faizədək dəyişən faiz dərəcələri ilə)		(570)	–
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi qarşısında borc öhdəlikləri		(106)	–
Ticarət və sair kreditör borcları		(793)	(335)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər		–	(291)
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna (ARDNF) ödəniləcək vergilər	20	(123)	–
ARDNF-a ödəniləcək istiqraz		(512)	–
ARDNF-a ödəniləcək kreditör borcu		(836)	–
Vergilər üzrə kreditör borcları		(134)	–

31 dekabr 2014-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Təbii qazın satışı		400	168
Neft məhsullarının satışı		262	8
Göstərilmiş xidmətlər		216	201
Əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlər üzrə faizlər		(28)	(1)
Mənfəət vergisi		(285)	–
Aksiz vergisi	27	(458)	–
Qiyət marjası üzrə vergi		(211)	–
Mədən vergisi	28	(108)	–
Sair vergilər		(92)	–
Kommunal xərclər		(48)	(2)
Sair əməliyyat xərcləri		(31)	(14)
Sosial sığorta ayırmaları		(121)	–
Sosial xərclər		(439)	–
Nəqliyyat xərcləri		(77)	(41)
Ekologiya xidməti və ekoloji təhlükəsizlik		–	(1)
Əsas vəsaitlərin və mal-material ehtiyatlarının alınması		(9)	(246)
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər	16	–	22
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	17	–	136

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

Baş rəhbərliyə ödənişlər (davamı). 31 dekabr 2013-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Debitor borclarının ümumi məbləği		415	25
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar		(71)	-
Sair debitor borcları		29	79
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri		-	30
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		221	-
Depozit		227	-
ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları		435	-
Mənfəət vergisi üçün avans ödənişləri		1	-
Birgə müəssisələr üzrə debitor borcları		1	-
ABB qarşısında borc öhdəlikləri (3 faizdən 3.5 faizədək sabit faiz dərəcələri və LIBOR üstəgəl 2 faizdən LIBOR üstəgəl 3.5 faizədək dəyişən faiz dərəcələri ilə)		(500)	-
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi qarşısında borc öhdəlikləri		(127)	-
Ticarət və sair kreditor borcları		(134)	(570)
ARDNF-a ödəniləcək vergilər	20	(123)	-
ARDNF-a ödəniləcək istiqraz		(742)	-
ARDNF-a ödəniləcək kreditor borcu		(1,106)	-
Vergilər üzrə kreditor borcları		(438)	-

31 dekabr 2013-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Təbii qazın satışı		261	108
Neft məhsullarının satışı		266	567
Göstərilmiş xidmətlər		288	134
Depozitlər üzrə faiz gəliri		2	-
Əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlər üzrə faizlər		(35)	8
Mənfəət vergisi		(259)	-
Aksiz vergisi	27	(570)	-
Qiymət marjası üzrə vergi		(318)	-
Mədən vergisi	28	(112)	-
Sair vergilər		(201)	-
Kommunal xərclər		(57)	(4)
Sair əməliyyat xərcləri		(39)	(33)
Sosial sığorta ayırmaları		(137)	-
Sosial xərclər		(547)	-
Nəqliyyat xərcləri		(1)	(47)
Ekologiya xidməti və ekoloji təhlükəsizlik		-	(2)
Əsas vəsaitlər və mal-material ehtiyatlarının alınması		(53)	(354)
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər	16	-	13
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	17	-	173

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların aparılması şərtləri. Dövlətə və dövlət nəzarəti altında olan təşkilatlara satışlar və onlardan satınalmalar Azərbaycan Hökuməti tərəfindən tənzimlənən bazar qiymətləri ilə həyata keçirilir. İlin sonuna olan qalıqlar təminatlı deyildir və hesablaşmalar nağd şəkildə aparılır. Əlaqəli tərəflərin debitor və ya kreditor borcları üzrə heç bir zəmanət təmin olunmamışdır.

8 Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və depozitlər

	2014	2013 (yeni-dən təsnif edilmiş)
ABŞ dolları ilə bank qalıqları	1,069	881
AZN ilə bank qalıqları	259	120
TL ilə bank qalıqları	44	46
Avro ilə bank qalıqları	54	53
İF ilə bank qalıqları	48	72
Sair valyuta ilə bank qalıqları	15	28
Kassada olan pul vəsaitləri	3	6
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,492	1,206

31 dekabr 2014-cü il tarixinə ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş bank qalıqlarına Azərbaycan Beynəlxalq Bankında ("ABB") və Xalq Bankda yerləşdirilmiş, müvafiq olaraq, 152 AZN (31 dekabr 2013-cü il: 206 AZN) və 31 AZN (31 dekabr 2013-cü il: 28 AZN) məbləğlərində tələb edilənədək iki depozit daxildir. 31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərində başa çatan illər üzrə bu depozitlər üzrə faiz dərəcəsi, müvafiq olaraq, Reuters tərəfindən dərc edilmiş ABŞ dolları ilə gündəlik LIBOR dərəcəsinin 70 faizinə və 3 faizə bərabərdir. Tələb edilənədək depozitin ilkin müddəti üç aydan azdır.

Depozitlər. 31 dekabr 2014-cü il tarixində müddətli depozitlərə əsasən 21 AZN məbləğində müddəti üç aydan altı ayadək dəyişən, müqavilə ilə təsbit olunmuş faiz dərəcəsi illik 2.5 faizdən 6 faizədək olan əmanətlər daxil idi.

Bundan əlavə, 31 dekabr 2014-cü il tarixinə müddətli depozitlərə 16 AZN məbləğində illik 3.4 faiz dərəcəsi ilə faiz hesablanan, 1 illik müddətə verilmiş müddətli depozitlər daxildir. Rəhbərlik depoziti 31 avqust 2015-ci il tarixinə qədər çıxarmağı planlaşdırır. Digər depozitlərin məbləği əhəmiyyətli deyil. 39 AZN (31 dekabr 2013-cü il: 25 AZN) məbləğində bütün bank qalıqlarının və depozitlərin vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmişdir.

9 Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri və depozitlər

31 dekabr 2014-cü il tarixində sair məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri əsasən Natixis-də yerləşdirilmiş 40 milyon Avro (38 AZN) məbləğində girov qoyulmuş nağd pul hesabından ibarətdir (2013-cü il: 43 AZN). Bu hesab "DESFA" qaz paylama şirkətinin əldə olunması haqqında müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq Yunanıstan Respublikasının "Assets Development Fund S.A."nın xeyrinə tələb üzrə öhdəliklərin icrasına zəmanət kimi açılmışdır.

Bundan əlavə, Qrupun törəmə müəssisəsi olan Petlim Limancılık Ticaret A.Ş.-in kapitalının 30 faizi 18 dekabr 2014-cü il tarixində Goldman Sachs International-a satılmışdır. Alqı-satqı razılaşmasına uyğun olaraq 116 milyon TL (39 AZN) məbləğində bank depozitləri 31 dekabr 2014-cü il tarixində Goldman Sachs International-ın xeyrinə girov qoyulmuşdur (2013-cü il: sıfır)

10 Ticarət və sair debitor borcları

	2014	2013 (yenidən təsnif edilmiş)
Debitor borcları	3,831	4,608
Dəyersizləşmə zərəri üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(177)	(164)
Cəmi ticarət debitor borcları	3,654	4,444
Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV	492	473
Vergilər üzrə sair debitor borcları	76	27
Avans ödənişləri	271	187
Sair debitor borcları	278	151
Dəyersizləşmə zərəri üzrə ehtiyat çıxılmaqla (sair debitor borcları)	(50)	(50)
Neftin anderlifti üzrə debitor borcları	18	19
Cəmi ticarət və sair debitor borcları	4,739	5,251

Debitor borcları əsasən Qrupun müştərilərinə satılmış xam neft, neft məhsulları və təbii qaza görə alınacaq məbləğləri əks etdirir. Qrup hazırkı qeyddə göstərilənlər istisna olmaqla təminat şəklində girov saxlamır.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə 3,022 AZN (2013-cü il: 4,033 AZN) məbləğində debitor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV hesabat tarixinə alışlar üzrə əvəzləşdirilməmiş ƏDV-ni əks etdirir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləşdirilə bilər.

Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıda göstərilir:

	2014	2013
1 yanvar tarixinə	214	200
Ehtiyatda xalis dəyişiklik	13	14
31 dekabr tarixinə	227	214

Dəyersizləşmiş debitor borclarına əsasən dövlət müəssisələrinə təchiz edilmiş neft, təbii qaz və neft məhsulları üçün vaxtı keçmiş (360 gündən çox) borclar aiddir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyersizləşməmiş maliyyə aktivlərinin müddət üzrə təhlili:

	2014	2013
1-30 gün vaxtı keçmiş	179	271
1-3 ay vaxtı keçmiş	87	38
3 aydan çox vaxtı keçmiş	378	395
Cəmi vaxtı keçmiş debitor borcları	644	704

10 Ticarət və sair debitor borcları (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixində 644 AZN (2013-cü il: 704 AZN) məbləğində ticarət debitor borclarının vaxtı keçmişdir. Həmin məbləğin 365 AZN-i (2013-cü il: 188 AZN) "Azərenerji" ASC-dən alınacaq vaxtı keçmiş debitor borcuna aiddir. Qrup "Azərenerji" ASC-yə təbii qaz satışı həyata keçirir. "Azərenerji" ASC Azərbaycan Respublikasının ən iri enerji istehsalçısıdır və 100 faiz Dövlətə məxsusdur. Rəhbərlik hesab edir ki, debitor borclarının məbləği dəyərsizləşməyib və müvafiq zamanda toplanacaq (Qeyd 40).

Qrup cəmi 2 AZN (2013-cü il: 2 AZN) məbləğində zəmanət məktubları və akkreditivlər saxlayır.

11 Mal-material ehtiyatları

	2014	2013
Xam neft	293	136
Hazır məhsul	291	323
Yolda olan mallar	230	320
Xammal və ehtiyat hissələri	228	310
Baş a çatdırılmamış işlər	99	96
Sair	14	12
Cəmi mal-material ehtiyatları	1,155	1,197

12 Sair uzunmüddətli aktivlər

31 dekabr 2014-cü il tarixinə sair uzunmüddətli aktivlər əsasən 394 AZN (2013-cü il: 232 AZN) məbləğində əsas vəsaitlərin alınması, 47 AZN məbləğində (2013-cü il: sıfır) gəmilərin icarəsi üçün uzunmüddətli ödənişləri və 30 AZN (2013-cü il: 39 AZN) məbləğində ƏDV üzrə debitor borclarını və sair uzunmüddətli aktivləri əks etdirir.

13 Sair maliyyə aktivləri

Cari

31 dekabr 2014-cü ildə sair cari maliyyə aktivləri əsas etibarilə üçüncü tərəflərdən 34 AZN (2013-cü ildə: 44 AZN) məbləğində alınacaq qısamüddətli kreditlərdən və 180 AZN məbləğində (2013: 61 AZN) məbləğində marja depozitləri və qiymətli kağızların ticarəti üzrə nəticələr və sair maliyyə aktivlərinə aid olan qalıqlardan ibarət idi.

31 dekabr 2014-cü il tarixində Qrupun həmçinin 36 AZN (2013: sıfır) məbləğində asılı müəssisə olan BTC Co-dan qısa-müddətli dividendləri olmuşdur.

Uzunmüddətli

31 dekabr 2014 və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərində sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri Palmali International Holding Co Ltd-dən (Palmali) geri alınacaq kreditlə ifadə olunmuşdur. 5 oktyabr 2009-cu il tarixində Palmali ilə imzalanmış, 6 noyabr 2009-cu il, 30 mart 2010-cu il və 19 dekabr 2014-cü il tarixlərində düzəlişlər edilmiş kredit müqaviləsinə uyğun olaraq, Qrup 31 dekabr 2021-ci il tarixinə qədər illik LIBOR üstəgəl 4.5 faiz dərəcəsi ilə 120 milyon ABŞ dolları (96 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Əsas və faiz məbləği hər rüb ödənilməlidir.

13 Sair maliyyə aktivləri (davamı)

Uzunmüddətli (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Palmaliyə verilmiş kredit üzrə alınacaq məbləğin balans dəyəri 66 AZN (2013-cü il: 65 AZN) olmuşdur.

Qrup və Palmalinin səhmdarları arasında 7 oktyabr 2009-cu il tarixində imzalanmış Səhmlərin Girovu haqqında Sazişə və Korporativ Zəmanətə uyğun olaraq qarşı tərəf 514 ümumi təsdiqlənmiş və buraxılmış səhmdən 340 səhmi və Palmalidəki müvafiq iştirak payını yuxarıda qeyd olunan kredit müqaviləsinin yerinə yetirilməsinin təminatı kimi girov qoymuşdur. Bundan əlavə, xam neft və neft məhsullarının nəqli ilə bağlı 20 mart 2008-ci il tarixində Qrupun törəmə müəssisələrindən biri ilə imzalanmış nəqliyyat xidmətləri üzrə müqaviləyə uyğun olaraq, Palmali əldə etdiyi və ya əldə edəcəyi ümumi gəlirlər və vəsaitlərdəki bütün hüquq və paylarını Qrupun xeyrinə girov qoymuşdur. Yuxarıda qeyd olunan girov müqavilələri Palmalinin Qrup qarşısında öhdəliklərini tam yerinə yetirənədək qüvvədə qalacaqdır.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrupun 33 AZN məbləğində asılı müəssisə olan BTC Co-dan uzunmüddətli dividendlər üzrə debitor borcu, eləcə də 30 AZN məbləğində Trans Adriatik qaz boru kəmərinin planlaşdırılması, inkişafı və tikintisi məqsədləri ilə təsis edilmiş Trans Adriatik Boru kəməri ("TAP") birgə müəssisəsindən debitor borcu olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

14 Əsas vəsaitlər

Əsas vəsaitlərin balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>İlkin dəyər</i>	Binalar ve tikililər	Neft və qaz əmlakı və avadanlıığı	Maşın və avadanlıqlar	Gəmilər ve port avadanlıığı	Sair	Keşfiyyat və qiyətləndirmə aktivləri	Tamamlan- mamış tikinti	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il	1,340	8,477	2,192	534	1,307	171	1,964	15,985
Əlavələr	43	874	222	57	121	118	1,199	2,634
Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışı	96	-	2	-	5	-	1	104
Dayandırılmış əməliyyatlar (Qeyd 35)	(5)	-	(12)	(571)	(12)	-	(24)	(624)
Silnmələr	(12)	(78)	(43)	(8)	(114)	-	(169)	(424)
Koçurmələr	74	147	389	2	18	-	(630)	-
Hesabat valiyutasına çevirmə	(10)	(12)	(158)	-	(106)	-	(34)	(320)
31 dekabr 2013-cü il	1,526	9,408	2,592	14	1,219	289	2,307	17,355
Əlavələr	62	751	185	-	81	283	635	1,997
Silnmələr	(57)	(34)	(68)	-	(18)	-	(126)	(303)
Koçurmələr	325	422	97	55	65	-	(964)	-
Hesabat valiyutasına çevirmə	(56)	(16)	(70)	-	(45)	-	(22)	(209)
31 dekabr 2014-cü il	1,800	10,531	2,736	69	1,302	572	1,830	18,840
<i>Köhnəlmə və dəyersizləşmə</i>								
1 yanvar 2013-cü il	(376)	(3,115)	(832)	(373)	(275)	-	(237)	(5,208)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(70)	(403)	(195)	(27)	(115)	-	-	(810)
Silnmələr	6	28	23	6	28	-	14	105
Dayandırılmış əməliyyatlar (Qeyd 35)	4	-	1	391	9	-	7	412
Dəyersizləşmə	(11)	(224)	(1)	-	(1)	-	(11)	(248)
Koçurmələr	(2)	(19)	-	(2)	(3)	-	26	-
Hesabat valiyutasına çevirmə	3	2	50	-	4	-	-	59
31 dekabr 2013-cü il	(446)	(3,731)	(954)	(5)	(353)	-	(201)	(5,690)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(73)	(472)	(223)	(1)	(81)	-	-	(850)
Silnmələr	23	21	39	-	8	-	5	96
Dəyersizləşmə	(5)	(214)	(8)	-	-	-	(67)	(294)
Koçurmələr	2	3	12	-	(17)	-	-	-
Hesabat valiyutasına çevirmə	3	3	22	-	4	-	-	32
31 dekabr 2014-cü il	(496)	(4,390)	(1,112)	(6)	(439)	-	(263)	(6,706)
<i>Xalis qalıq dəyəri</i>								
1 yanvar 2013-cü il	964	5,362	1,360	161	1,032	171	1,727	10,777
31 dekabr 2013-cü il	1,080	5,677	1,638	9	866	289	2,106	11,665
31 dekabr 2014-cü il	1,304	6,141	1,624	63	863	572	1,567	12,134

14 Əsas vəsaitlər (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatan il ərzində silinmiş əsas vəsaitlərə Dövlət tərəfindən təsdiqlənmiş sosial proqram çərçivəsində dövlət müəssisələrinin balansına köçürülmüş dəyəri 28 AZN olan (2013-cü il: 33 AZN) aktivlər daxildir. Bu məbləğ dövlətə ödənişlər kimi uçota alınmışdır (Qeyd 26). Aktivlərin eyni il ərzində tikilməsinə/əldə edilməsinə və dövlət müəssisələrinin balansına köçürülməsinə görə rəhbərlik hesab edir ki, həmin aktivlərin dövlət müəssisələrinin balansına keçirilmə tarixində ədalətli dəyəri təxminən tikinti/alışın dəyərində bərabərdir.

2013-cü ildə müəssisələrin birləşməsi nəticəsində satınalmalar SOCAR Petroleum QSC şirkətinin alışı nəticəsində əldə edilmiş 104 AZN məbləğində əsas vəsaitləri əks etdirir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə olan, 294 AZN (2013: 248 AZN) məbləğində dəyərsizləşmə əsasən Azneft İstehsal Birliyinin yüksək əməliyyat və kapital məsrəfləri və xam neftin qiymətlərindəki azalma nəticəsində evəzi ödənilməyən yataqları ilə əlaqəlidir.

15 Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa

Qudvil istisna olmaqla, qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti və müvafiq yığılmış amortizasiya aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Torpaq və əmlak üzərində mülkiyyət hüquqları	Sudan istifadə hüquqları	Ticarət adı	Müştəri ilə münasibətlər	Sair qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
İlkin dəyər						
1 yanvar 2013-cü il	155	167	32	203	98	655
Əlavələr	28	-	-	-	25	53
Silinmələr	-	-	-	-	(13)	(13)
Hesabat valyutasına çevirmə	(22)	(28)	(5)	(12)	-	(67)
31 dekabr 2013-cü il	161	139	27	191	110	628
Əlavələr	9	-	-	-	31	40
Silinmələr	-	-	-	-	(4)	(4)
Törəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsi	(27)	-	-	-	-	(27)
Hesabat valyutasına çevirmə	(23)	(10)	(2)	(17)	(3)	(55)
31 dekabr 2014-cü il	120	129	25	174	134	582
Amortizasiya və dəyərsizləşmə						
1 yanvar 2013-cü il	(15)	(16)	-	(20)	(28)	(79)
İl üzrə amortizasiya xərci	(5)	(3)	-	(8)	(8)	(24)
Hesabat valyutasına çevirmə	2	2	-	3	1	8
31 dekabr 2013-cü il	(18)	(17)	-	(25)	(35)	(95)
İl üzrə amortizasiya xərci	(4)	(3)	-	(9)	(10)	(26)
Hesabat valyutasına çevirmə	2	1	-	3	1	7
31 dekabr 2014-cü il	(20)	(19)	-	(31)	(44)	(114)
Xalis qalıq dəyəri						
1 yanvar 2013-cü il	140	151	32	183	70	576
31 dekabr 2013-cü il	143	122	27	166	75	533
31 dekabr 2014-cü il	100	110	25	143	90	468

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti**Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)**

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

15 Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixində qeyri-maddi aktivlərin balans dəyərində 2008-ci ilin may ayında müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alınmış 25 AZN (2013-cü il: 27 AZN) məbləğində Petkim ticarət nişanı daxildir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Petkim ticarət nişanının balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri royalti yanaşmasından kənarlaşma tətbiq etməklə müəyyən edilmişdir. Bu metodologiyayı tətbiq etmək üçün Qrup ticarət nişanının dəyərini onun Petkim şirkətinə aid olmasına görə qənaət edilmiş royaltilərin kapitalaşdırılması yolu ilə hesablamışdır. Qiymətləndirmə royalti dərəcəsinə və KOÇD-da dəyişikliyə həssasdır – bunlar proqnoz müddətində Qrup tərəfindən, müvafiq olaraq, 0.2 faiz və 8.4 faiz kimi nəzərə alınmışdır. Aparılmış yoxlamanın nəticəsində Petkim ticarət nişanı üzrə dəyərsizləşmə müəyyən edilməmişdir.

2014-cü il ərzində uçota alınmış 26 AZN (2013-cü il: 24 AZN) məbləğində cəmi amortizasiya xərcləri 22 AZN (2013-cü il: 19 AZN) məbləğində satışların maya dəyərində, 3 AZN (2013-cü il: 4 AZN) məbləğində marketing, satış və paylaşdırma xərclərinə və 1 AZN (2013-cü il: 1 AZN) məbləğində ümumi və inzibati, araşdırma və inkişaf xərclərə bölüşdürülmüşdür.

16 Birgə müəssisələrə investisiyalar

Qrupun birgə müəssisələrə investisiya qoyuluşlarının balans dəyərində hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeyd	2014	2013
1 yanvarda balans dəyəri		546	438
Birgə müəssisələrə investisiyalara əlavələr		246	135
Birgə müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay		112	29
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər	7	(22)	(13)
Asılı müəssisənin birgə müəssisəyə keçirilməsi		285	-
Birgə müəssisələr üzrə nəzarətin əldə edilməsi		-	(56)
Məzənnə fərqləri		(37)	(1)
Sair		(3)	14
31 dekabrda balans dəyəri		1,127	546

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun əsas birgə müəssisələri haqqında onların BMHS-na uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumatı və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Azgerneft MMC	AZFEN	Azeri M-İ. Drilling Fluids	SOCAR Ümid	SOCAR AQS	Azərbaycan Rigs	Socar Aurora Terminal	STYAŞ
Təsis edildiyi ölkə	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Panama	Türkiyə
Cari aktivlər:	37	136	51	138	354	47	5	99
O cümlədən pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	30	4	4	-	13	-	-
Uzunmüddətli aktivlər	54	24	6	298	3	306	81	1,299
Cari öhdəliklər:	(34)	(90)	(36)	(20)	(86)	-	(11)	(89)
O cümlədən cari maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)	-	-	-	-	-	-	-	-
Uzunmüddətli öhdəliklər:	-	(1)	-	-	(49)	-	(34)	(60)
O cümlədən uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)	-	-	-	-	-	-	-	-
Xalis aktivlər	57	69	21	416	222	353	41	1,249
Qrupun mülkiyyətinin payı	40%	60%	51%	80%	51%	10%	50%	60%
Xalis aktivlərdə pay	23	41	11	333	113	35	21	749
Düzəlişlər*	-	-	-	-	-	(3)	13**	(233)*
Balans dəyəri	23	41	11	333	113	32	34	516

* 31 dekabr 2014-cü il tarixinə STYAŞ-ın sair səhmdarı investisiyadakı payından çox olan məbləği ödəmişdir.

** Məbləğ SOCAR Aurora Terminalinin(SATSA) alışı nəticəsində tanınmış qudvili əks etdirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

16 Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

	Azgerneft MMC	AZFEN	Azeri M-İ. Drilling Fluids	SOCAR Ümid	SOCAR AQS	Azərbaycan Rigs	Socar Aurora Terminal	STYAS
Gəlirlər	39	270	148	-	99	-	15	-
Satışların maya dəyəri	(32)	(222)	(127)	-	(78)	-	(11)	-
<i>O cümlədən köhnəlmə</i>	-	(6)	(1)	-	-	-	-	-
Ümumi və inzibati xərclər	-	(3)	(1)	(5)	(5)	-	-	(9)
Sair xərclər	-	-	-	-	(4)	-	-	-
Maliyyə gəliri	-	-	-	-	-	-	-	12
Maliyyə xərcləri	-	-	-	-	-	-	-	(10)
Vergidən əvvəl mənfəət	7	45	20	(5)	12	-	4	(7)
Mənfəət vergisi (xərci)/faydası	-	(9)	(4)	-	(2)	-	-	136
İl üzrə mənfəət (davam edən əməliyyatlar)	7	36	16	(5)	10	-	4	129
Düzeltilmələr*	-	-	3	-	(5)*	-	-	-
İl üzrə mənfəətdə Qrupun payı	3	22	11	(4)	-	-	2	77

* Məbləğ Azneft İB-yə satış nəticəsində yaranmış realizasiya olunmamış gəlirin eliminasiyasını əks etdirir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər birgə müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cari aktivlər	Uzun- müddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzun- müddətli öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Oil and Gas Proservice	19	-	(8)	(2)	6	-	30%	Azərbaycan
Ekol Engineering Services	7	9	(1)	-	12	(1)	51%	Azərbaycan
Caspian Shipyard Company	36	2	(18)	-	85	14	20%	Azərbaycan
SOCAR KPS	15	1	(16)	-	5	-	50%	Azərbaycan
SOCAR-Construction Sarmatia	5	8	(1)	-	1	-	97%	Azərbaycan
SOCAR Baglan LLC	-	-	-	-	-	-	27%	Polşa
AGRI LNG Project Company SRL	1	14	(13)	(6)	1	-	51%	Azərbaycan
SOCAR CAPE	-	-	-	-	-	-	33%	Rumıniya
SOCAR Foster Wheeler Engineering	20	6	(32)	-	57	-	51%	Azərbaycan
Socar CNG	1	-	(1)	-	11	-	65%	Azərbaycan
Socar Fugro	1	1	(2)	-	-	-	51%	Azərbaycan
Socar Fugro	1	-	(1)	-	1	-	51%	Azərbaycan
Cəmi	106	41	(93)	(8)	179	13		

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

16 Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrupun əsas birgə müəssisələri haqqında onların BMHS-na uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumatı və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

2013	Azgerneft MMC	AZFEN	Azeri M-I. Drilling Fluids	SOCAR Ümid	SOCAR AQS	Azərbaycan Rigs	SOCAR Aurora Terminal
Təsis edildiyi ölkə	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Panama
Cari aktivlər:	33	59	51	11	337	21	4
<i>O cümlədən pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	8	3	1	5	-	1	-
Uzunmüddətli aktivlər	46	13	6	397	3	171	83
Cari öhdəliklər:	(29)	(23)	(20)	(21)	(73)	(4)	(10)
<i>O cümlədən cari maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	-	(19)	-	-
Uzunmüddətli öhdəliklər:	-	-	-	(3)	(55)	-	(41)
<i>O cümlədən uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	-	-	-	-
Xalis aktivlər	50	49	37	384	212	188	36
Qrupun mülkiyyətinin payı	40%	60%	51%	80%	51%	10%	50%
Xalis aktivlərdə pay	20	29	19	307	108	19	18
Düzəlişlər**	-	-	-	(10)*	-	-	14**
Balans dəyəri	20	29	19	297	108	19	32

* 31 dekabr 2013-cü il tarixinə SOCAR Ümidin sair səhmdarı investisiyadakı payından çox olan məbləği ödəmişdir.

** Məbləğ SATSA-nın alışı nəticəsində tanınmış qudvili əks etdirir.

2013	AzgerneftM MC	AZFEN	Azeri MI Drilling Fluids	SOCAR Ümid	SOCAR AQS	Azərbaycan Rigs	SOCAR Aurora Terminal
Gəlirlər	47	138	139	-	116	-	7
Satışların maya dəyəri	(24)	(111)	(116)	-	(83)	-	(6)
<i>O cümlədən köhnəlmə</i>	-	(4)	(1)	-	-	-	-
Ümumi və inzibati xərclər	-	(2)	(3)	(5)	(5)	-	-
Sair xərclər	-	(4)	-	-	(1)	-	-
Maliyyə gəliri	-	-	-	-	-	-	-
Maliyyə xərcləri	-	-	-	-	(3)	-	-
Vergidən əvvəl mənfəət	23	21	20	(5)	24	-	1
Mənfəət vergisi xərci	(4)	(4)	(4)	-	(5)	-	-
İl üzrə mənfəət (davam edən əməliyyatlar)	19	17	16	(5)	19	-	1
Düzəlişlər	-	-	-	-	(10)*	-	-
İl üzrə mənfəətdə Qrupun payı	8	10	8	(4)	-	-	1

* Məbləğ Azneft İB-yə satış nəticəsində yaranmış realizasiya olunmamış gəlirin eliminasiyasını əks etdirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

16 Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər birgə müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cari aktivlər	Uzunmüddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzunmüddətli öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/(zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Azeri-Fugro	-	-	-	-	-	-	60%	Azərbaycan
Oil and Gas Proservice	14	3	(6)	(1)	3	1	30%	Azərbaycan
Ekol Engineering Services	9	10	(4)	(1)	23	2	51%	Azərbaycan
Caspian Shipyard Company	45	1	(35)	-	7	3	20%	Azərbaycan
SOCAR KPS	15	1	(16)	-	2	-	50%	Azərbaycan
SOCAR-Construction	1	12	(1)	-	-	(1)	97%	Azərbaycan
Samatia	1	-	-	-	-	-	27%	Polşa
SOCAR Baglan LLC	-	15	(15)	(5)	2	(2)	51%	Azərbaycan
AGRI LNG Project Company SRL	-	-	-	-	-	-	33%	Rumıniya
SOCAR CAPE	15	1	(21)	-	36	(5)	51%	Azərbaycan
SOCAR Foster Wheeler Engineering	5	-	(4)	-	9	1	65%	Azərbaycan
Socar CNG	-	-	-	-	-	-	51%	Azərbaycan
Cəmi	105	43	(102)	(7)	82	(1)		

Qrupun payı 50 faizdən çox olan və sahibkarlar tərəfindən birgə nəzarət altında olan investisiyalar birgə müəssisələrə investisiyalar kimi tanınır.

2014-cü il ərzində Qrup SOCAR Ümid MMC, Azərbaycan Rigs MMC və STYAS birgə müəssisələrin nizamnamə kapitalına, müvafiq olaraq, 40 AZN (2013-cü il: 84 AZN), 14 AZN (2013-cü il: 19) və 192 AZN məbləğində əlavə vəsaitlər, eləcə də digər birgə müəssisələrə əhəmiyyətli olmayan vəsaitlər yatırmışdır.

2013-cü ildə Star Gulf FZCO ilə bağlı səhmdar razılaşması dəyişmiş və SOCAR bu birgə müəssisə üzrə nəzarət əldə etmişdir (SOCAR-a heç bir vəsait ödəmədən). Bunun nəticəsində Star Gulf FZCO və BosŞelf MMC (burada Star Gulf FZCO 50 faizlik payın sahibidir) SOCAR-ın törəmə müəssisələrinə çevrilmişdir (Qeyd 38).

2013-cü ilin ikinci yarısında Qrupun törəmə müəssisəsi olan SOCAR Overseas SOCAR Petroleum-da qalan 49 faizlik payı almış, nəticədə bu müəssisə üzrə nəzarət əldə edilmişdir (Qeyd 38).

2013-cü ilin iyul ayında Qrup asılı müəssisə olan SOCAR International DMCC-də qalan 50 faizlik payı almış, nəticədə SOCAR International DMCC-in SOCAR Aurora Terminal-a 30 AZN məbləğində investisiyası Qrupun birgə müəssisəsi kimi tanınmışdır (Qeyd 17, 38).

17 Asılı müəssisələrə investisiyalar

Qrupun asılı müəssisələrdəki investisiya qoyuluşlarının balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeydlər	2014	2013
1 yanvarda balans dəyəri		1,328	1,157
Asılı müəssisələrə investisiyalara əlavələr		178	178
Asılı müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay		217	196
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	7	(136)	(173)
Asılı müəssisələr üzrə nəzarətin əldə edilməsi		-	(18)
Asılı müəssisənin birgə müəssisəyə keçirilməsi		(285)	(9)
Məzənnə fərqləri		7	(5)
Asılı müəssisələrin uçotdan silinməsi		(43)	-
Sair		14	2
31 dekabrda balans dəyəri		1,280	1,328

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixində Qrupun əsas asılı müəssisələri üzrə BMHS-na uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumat və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

2014	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri	BTC Co	Cənub Qaz Dəhlizi
Təsis edildiyi ölkə	Kayman adaları	Kayman adaları	Azərbaycan
Cari aktivlər	123	403	270
Uzunmüddətli aktivlər	1,798	3,629	1,996
Cari öhdəliklər	(308)	(652)	(146)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(123)	(113)	(2,043)
Xalis aktivlər	1,490	3,267	77
Qrupun mülkiyyətinin payı	10%	25%	49%
Xalis aktivlərdə pay	149	817	38
Düzəlişlər	-	226*	16**
Balans dəyəri	149	1,043	54

* BTC Co üzrə düzəliş əsasən 31 dekabr 2014-cü il tarixində yığılmış köhnəmənin təsirini (bu təsir BTC Co-nun BMHS-na uyğun maliyyə hesabatlarında əks etdirilməmişdir) nəzərə almaqla BTC Co-nun satın alındığı tarixə xalis aktivlərinin ədalətli dəyərini ifadə edir.

** Məbləğ Qrupun Cənub Qaz Dəhlizindəki hissələrinin satışı nəticəsində tanınmış zərərin eliminasiyasını təsvir edir.

2014	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri	BTC Co	SOCAR TURKEY YATIRIM A.Ş.	Cənub Qaz Dəhlizi
Gəlirlər	240	1,060	-	60
Satışların maya dəyəri	(90)	(372)	-	(29)
Ümumi və inzibati xərclər	(1)	-	-	(4)
Maliyyə gəliri	-	-	-	3
Maliyyə xərcləri	-	(21)	-	(29)
Vergidən əvvəl mənfəət	149	667	-	1
Mənfəət vergisi (xərci)/faydası	(38)	-	52	(1)
İl üzrə mənfəət (davam edən əməliyyatlar)	111	667	52	-
İl üzrə mənfəətdə Qrupun payı	11	167	22	-
Düzəlişlər	-	16	-	-
Cəmi	11	183	22	-

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Aleşgah Sığorta Şirkəti	32	(25)	36	-	10%	Azərbaycan
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	391	(391)	1,842	-	28%	Kayman adaları
AzLab	1	-	2	-	50%	Azərbaycan
Caspian Geophysical	23	(1)	6	-	45%	Azərbaycan
Caspian Pipe Coatings LLC	11	(3)	19	6	50%	Azərbaycan
Cross Caspian Oil and Gas Logistics	6	(6)	53	-	34%	Azərbaycan
Cənubi Qafqaz boru kəməri Hold Co ("SCPC Hold Co.")	27	-	-	-	10%	Kayman adaları
Interfax Azərbaycan	4	-	-	-	49%	Azərbaycan
Cooperatief Saiph	73	(82)	-	(7)	20%	Niderland Krallığı
Tankanlagen Mellingen AG (TAMAG)	6	(2)	3	-	33%	İsveçrə
Tanklager Taegerschen AG (TLT)	1	-	1	-	21%	İsveçrə
SOGEF AG	1	(1)	5	-	34%	İsveçrə
UBAG AG	14	(12)	12	-	24%	İsveçrə
SAPPRO SA	3	(1)	10	-	13%	İsveçrə
SARACO SA	8	(7)	10	-	20%	İsveçrə
Cəmi	601	(531)	1,999	(1)		

2014-cü ilin mart ayında Qrup Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi ("İİN") ilə birlikdə Cənub Qaz Dəhlizi Şirkətini ("CQD") təsis etmişdir. Qrup CQD-nin nizamnamə kapitalına 38 AZN məbləğində vəsait yatıraraq CQD-də 49 faizlik pay əldə etmişdir.

2014-cü ilin may ayında Qrup 50 AZN məbləğinə asılı müəssisəsi olan SOCAR Turkey Yatırım A.S. ("STYAŞ") şirkətinin əlavə 18.5 faizini əldə etmişdir və müəssisənin nizamnamə kapitalına 24 AZN (2013-cü il: 144 AZN) məbləğində əlavə vəsait yönəlmişdir. Eyni zamanda STYAŞ-ın səhmdarları yeni səhmdar razılaşmasını imzalamışlar. Yeni səhmdar razılaşmasına uyğun olaraq Qrupun STYAŞ-da birgə nəzarəti mövcuddur. Bu əməliyyatın nəticəsində Qrup asılı müəssisəni birgə müəssisəyə keçmişdir (Qeyd 16).

2014-cü il ərzində Qrup asılı müəssisələr olan AzSCP və AzTAP müəssisələrinin nizamnamə kapitallarına, müvafiq olaraq, 55 AZN (2013-cü il: sıfır) və 11 AZN (2013-cü il: 33 AZN) məbləğində əlavə vəsaitlər və digər birgə müəssisələrə əhəmiyyətli olmayan vəsaitlər yatırmışdır.

23 iyul 2014-cü il tarixində Qrup törəmə müəssisəsi olan AzTAP-ı CQD Şirkətinə satmışdır. Satış tarixində TAP-ın balans dəyəri 43 AZN olmuşdur. Satışdan əvvəl Qrup, özünün törəmə müəssisəsi AzTAP vasitəsilə TAP-ın 20 faizlik payına sahib olmuşdur və bu pay 31 dekabr 2013-cü il tarixində asılı müəssisə kimi uçota alınmışdır.

17 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixində Qrupun əsas asılı müəssisələri üzrə BMHS-na uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumatı və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

2013	Cənubi Qafqaz boru kəməri	BTC Co	SOCAR Turkey Yatırım A.Ş.
Təsis edildiyi ölkə	Kayman adaları	Kayman adaları	Türkiyə
Cari aktivlər	65	380	271
Uzunmüddətli aktivlər	1,146	3,648	390
Cari öhdəliklər	(312)	(640)	(59)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(71)	(247)	-
Xalis aktivlər	828	3,141	602
Qrupun mülkiyyət payı	10%	25%	41.5%
Xalis aktivlərdə pay	83	785	250
Düzəlişlər	-	211**	(70)*
Balans dəyəri	83	996	180

* 31 dekabr 2013-cü il tarixində SOCAR TURKEY YATIRIM A.Ş.-in sair səhmdarı öz investisiya payından artıq məbləğdə ödəniş etmişdir.

** BTC Co üzrə düzəliş əsasən 31 dekabr 2013-cü il tarixində yığılmış köhnəlmənin təsirini (bu təsir BTC Co-nun BMHS-na uyğun maliyyə hesabatlarında əks etdirilməmişdir) nəzərə almaqla BTC Co-nun satın alındığı tarixdə xalis aktivlərinin ədalətli dəyərini ifadə edir.

2013-cü ildə Qrup STEAŞ-ın STAR emal zavodundakı (Qrupun törəmə müəssisəsi) bütün səhmlərini bazar dəyəri ilə almış Socar Turkey Yatırım A.Ş. birgə müəssisəsini təsis etmişdir. Sonra Socar Turkey Yatırım A.Ş. səhmlərin 40 faizini Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə və 18.5 faizini Turcas-a satmışdır. Qrupun Socar Turkey Yatırım A.S.-da payı 41.5 faiz olmuş və pay iştirakı metodu ilə uçota alınmışdır.

2013-cü ilin iyul ayında Qrup SOCAR International DMCC-nin qalan 50 faizini almış, nəticədə Qrup SOCAR International DMCC üzrə nəzarət əldə etmişdir. Müvafiq olaraq SOCAR International DMCC hazırkı maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilmişdir (Qeyd 38).

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə Qrupun Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkətində ("AQTŞ") 28 faiz iştirak payı olmuşdur. AQTŞ Azərbaycan Respublikası Yanacaq və Energetika Nazirliyi və Qrupun 10 faiz iştirak payı olan Xəzər Dənizində Qaz Yatağının Kəşfiyyatı, İşlənməsi və Hasilatı ilə bağlı Şah Dəniz Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişin ("Şah Dəniz HPBS") podratçı şirkətləri ilə birlikdə yaradılmışdır. AQTŞ Şah Dəniz yatağındakı qazın satışı ilə bağlı marketinq, mühasibat uçotu, billing, ödəniş və sair inzibati fəaliyyət haqqında hesabatların hazırlanması üçün yaradılmışdır və mənfəət götürməmək/zərəre düşməmək prinsipi ilə fəaliyyət göstərir. Qrup AQTŞ üzərində əhəmiyyətli təsire malikdir.

Qrup CQBKŞ və CQBKHŞ üzərində əhəmiyyətli təsire malikdir. CQBKŞ və CQBKHŞ Hold Co-nun bütün vacib qərarları Qrupun 50 faizlik səsvermə hüququ olan Şah Dəniz HPBS-nin Müşahidə Şurasında qəbul edilir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

Asılı müəssisənin maliyyə və əməliyyat siyasətinə dair qərarlarında iştirak etməklə Qrup Atəşgah Sığorta Şirkətinə əhəmiyyətli təsir göstərir.

2013	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri	BTC Co	SOCAR TURKEY YATIRIM A.Ş.
Gəlirlər	174	1,143	-
Satışların maya dəyəri	(78)	(462)	-
Ümumi və inzibati xərclər	(1)	-	(10)
Maliyyə gəliri	-	-	17
Maliyyə xərcləri	-	(23)	(14)
Vergidən əvvəl mənfəət	95	658	(7)
Mənfəət vergisi (xərci)/faydası	(29)	-	105
İl üzrə mənfəət (davam edən əməliyyatlar)	66	658	98
Düzəlişlər	-	(18)	-
İl üzrə mənfəətdə Qrupun payı	7	147	41

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlirlər, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlir	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Atəşgah Sığorta Şirkəti	29	(21)	38	-	10%	Azərbaycan
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	710	(709)	1,720	-	28%	Kayman adaları
Azərbaycan John Brown	1	-	2	-	50%	Azərbaycan
Caspian Geophysical	37	(15)	36	8	45%	Azərbaycan
Caspian Pipe Coatings LLC	7	(3)	6	1	50%	Azərbaycan
Cross Caspian Oil and Gas Logistics	9	(9)	89	-	34%	Azərbaycan
South Caucasus Pipeline Company Hold Co ("SCPC Hold Co.")	17	(1)	1	1	10%	Kayman adaları
Interfax Azərbaycan	4	-	-	-	49%	Azərbaycan
TAP	252	(157)	-	(8)	20%	İsveçrə
Tankanlagen Mellingen AG (TAMAG)	7	(2)	3	-	33%	İsveçrə
Tanklager Taegerschen AG (TLT)	1	-	1	-	21%	İsveçrə
SOGEF AG	1	(1)	4	-	34%	İsveçrə
UBAG AG	12	(9)	12	-	24%	İsveçrə
SAPPRO SA	3	(2)	10	-	13%	İsveçrə
SARACO SA	6	(5)	7	-	20%	İsveçrə
Cəmi	1,096	(934)	1,929	2		

18 Ticarət və sair kreditor borcları

	2014	2013 (yenidən təsnif edilmiş)
Kreditor borcları	2,563	4,210
Hesablanmış öhdəliklər	1,046	1,062
Sair kreditor borcları	248	170
Cəmi maliyyə kreditor borcları	3,857	5,442
Neftin overlifti üzrə öhdəliklər	24	45
Müştərilərdən alınmış avanslar	225	126
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	75	64
Cəmi ticarət və sair kreditor borcları	4,181	5,677

3,300 AZN (2013-cü il: 4,332 AZN) məbləğində maliyyə kreditor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur. Kreditor borclarına əsasən Qrupun təchizatçıları tərəfindən göstərilmiş xam neft, neft məhsulları, qaz, tikinti, qazma, nəqliyyat və kommunal xidmətlər ilə bağlı ödəniləcək vəsaitlər daxildir.

Qrupun hesablanmış öhdəlikləri xam neftin və neft məhsullarının alışları üçün hələ hesab-faktura kəsilməmiş öhdəliklərdən ibarətdir.

Neftin overlifti üzrə öhdəliklər Qrupun Azeri-Çıraq-Günəşli (AÇG) və Şah Dəniz HPBS-dəki iştirakçı payından artıq əldə edilmiş neftdən ibarətdir və Qrupun gələcək hasilatındakı paylarından fiziki ötürüləcək nefti əks etdirir.

19 Borc öhdəlikləri

31 dekabr 2014-cü ildə Qrupun qısamüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	İlkin valyutada cəmi borc öhdəliyi	31 dekabr 2014-cü ildə qalıq
ABŞ dolları ilə qısamüddətli vəsaitlər	0.26%-14%	yanvar 2015 – dekabr 2015	1,676	1,192
YY ilə qısamüddətli vəsaitlər	3.5%-4%	yanvar 2015 – avqust 2015	329	258
Gürcüstan larisilə qısamüddətli vəsaitlər	8%-11.25%	fevral 2015 – dekabr 2015	108	46
İF ilə qısamüddətli vəsaitlər	LIBOR + 0.0714%	iyul 2015	22	18
AZN ilə qısamüddətli vəsaitlər	1%	dekabr 2015	22	22
Sair valyutada qısamüddətli vəsaitlər	9.6%-12%	yanvar 2015 – avqust 2015	55	19
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				657
Cəmi qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				2,212

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

19 Borc öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2014-cü ildə Qrupun uzunmüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2014-cü ildə qalıq	
			Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi
1000 mln ABŞ dolları	4.75%	mart 2023	784	12
750 mln AZN	3.15%	iyul 2023	400	50
500 mln ABŞ dolları	5.45%	fevral 2017	392	9
485 mln ABŞ dolları	6m LIBOR + 1%	dekabr 2024	244	56
330 mln ABŞ dolları	LIBOR + 4.88%	avqust 2019	229	13
200 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.34%	dekabr 2027	150	6
300 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.30%	dekabr 2018	147	49
170 mln ABŞ dolları	LIBOR + 4.88%	avqust 2019	119	7
150 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	mart 2019	117	1
150 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	may 2019	116	–
150 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	noyabr 2019	116	–
150 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	dekabr 2019	116	–
150 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.50%	noyabr 2018	100	17
15398 mln YY	1.5%	aprel 2039	79	3
120 mln AZN	3.65%	oktyabr 2024	73	47
78 mln ABŞ dolları	4.00%	dekabr 2027	63	2
200 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	avqust 2016	55	47
50 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	noyabr 2019	39	–
50 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	dekabr 2019	39	–
100 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.20%	oktyabr 2016	31	32
29 mln ABŞ dolları	4%	dekabr 2027	24	1
50 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.40%	dekabr 2016	19	20
24 mln ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	19	–
20 mln Avro	LIBOR + 0.872%	sentyabr 2023	19	–
20 mln Avro	1.643%	oktyabr 2023	19	–
35 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.35%	aprel 2020	18	4
12 mln Avro	LIBOR + 3.00%	mart 2022	10	2
14 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.70%	iyun 2017	7	4
7 mln Avro	LIBOR + 3.00%	mart 2022	6	1
5 mln Avro	LIBOR + 3.00%	mart 2022	4	1
5 mln ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	4	–
6 mln ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	4	–
60 mln AZN	5%	mart 2016	3	24
4 mln ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	3	–
110 mln ABŞ dolları	LIBOR + 3%	avqust 2015	–	44
100 mln ABŞ dolları	LIBOR + 3%	oktyabr 2015	–	40
100 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.4%	oktyabr 2015	–	25
100 mln ABŞ dolları	LIBOR + 3%	noyabr 2015	–	39
100 mln AZN	4%	avqust 2015	–	50
40 mln Avro	EURIBOR + 2.25%	noyabr 2015	–	38
Sair uzunmüddətli borc öhdəlikləri			17	13
Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri			3,585	657

31 dekabr 2013-cü ildə Qrupun qısamüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	İlkin valyutada cəmi borc öhdəliyi	31 dekabr 2013-cü ildə qalıq
ABŞ dolları ilə qısamüddətli vəsaitlər	0.75%-14%	yanvar 2014 – dekabr 2014	1,180	845
Avro ilə qısamüddətli vəsaitlər	2%-4%	fevral 2014 – may 2014	45	49
AZN ilə qısamüddətli vəsaitlər	1%-6%	sentyabr 2014	32	32
İF ilə qısamüddətli vəsaitlər	LIBOR + 0.07%	yanvar 2014	22	19
Gürcüstan larisii ilə qısamüddətli vəsaitlər	8%-12%	iyun 2014 – dekabr 2014	49	22
Sair valyutada qısamüddətli vəsaitlər	4%	yanvar 2014 – dekabr 2014		33
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				464
Cəmi qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				1,464

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

19 Borc öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2013-cü ildə Qrupun uzunmüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2013-cü ildə qalıq	
			Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi
1000 mln ABŞ dolları	4.75%	mart 2023	785	12
750 mln AZN	3.15%	iyul 2023	450	50
500 mln ABŞ dolları	5.45%	fevral 2017	392	9
485 mln ABŞ dolları	6m LIBOR + 1%	dekabr 2024	272	57
330 mln ABŞ dolları	LIBOR + 4.88%	avqust 2019	241	5
300 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.3%	avqust 2018	194	19
200 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.34%	dekabr 2027	161	-
170 mln ABŞ dolları	LIBOR + 4.88%	avqust 2019	124	3
150 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	noyabr 2018	117	-
200 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	avqust 2016	101	31
100 mln AZN	4%	avqust 2015	100	-
15398 mln YY	1.5%	aprel 2039	94	5
100 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	oktyabr 2016	62	16
78 mln ABŞ dolları	4.00%	dekabr 2027	61	2
110 mln ABŞ dolları	LIBOR + 3%	avqust 2015	42	45
40 mln Avro	EURIBOR + 2.25%	noyabr 2015	41	1
100 mln ABŞ dolları	LIBOR + 3%	oktyabr 2015	39	40
100 mln ABŞ dolları	LIBOR + 3%	noyabr 2015	39	40
50 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.4%	dekabr 2016	39	-
60 mln AZN	5%	oktyabr 2015	30	23
29 mln ABŞ dolları	4%	dekabr 2027	23	1
35 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.35%	aprel 2020	21	4
24 mln ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	19	-
100 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.4%	oktyabr 2015	18	32
14 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.7%	iyun 2017	11	2
20 mln ABŞ dolları	LIBOR + 4%	avqust 2015	10	6
7 mln Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	7	-
5 mln Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	5	-
10 mln ABŞ dolları	LIBOR + 3.75%	iyun 2016	3	2
4 mln ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	3	-
4 mln ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	3	-
3 mln Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	3	-
20 mln ABŞ dolları	7.79%	iyul 2016	2	1
2 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.7%	iyun 2017	2	-
2 mln ABŞ dolları	LIBOR + 1.7%	iyun 2017	2	-
3 mln ABŞ dolları	5.5%	yanvar 2019	2	-
7 mln ABŞ dolları	LIBOR + 3.75%	iyun 2015	1	2
5 mln Türkiyə liresi	9.66%	iyul 2018	1	-
130 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.6%	aprel 2014	-	14
200 mln ABŞ dolları	LIBOR + 2.55%	aprel 2014	-	11
20 mln Avro	EURIBOR + 3.5%	iyun 2014	-	14
30 mln Avro	EURIBOR + 3.5%	dekabr 2014	-	14
Sair uzunmüddətli borc öhdəlikləri			1	3
Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri			3,521	464

31 dekabr 2014-cü il tarixində Petkim səhmlərinin 51 faizi 565 AZN (2013-cü il: 592 AZN) məbləğində kreditlər üçün maliyyə institutlarının xeyrinə girov qoyulmuşdur

20 Ödəniləcək vergilər

	Qeyd	2014	2013
ARDNF-a ödəniləcək məbləğ	7	123	123
Sosial sığorta ayırmaları		2	1
Ödəniləcək sair vergilər		209	499
Cəmi ödəniləcək sair vergilər		334	623

2008-ci ildə adi ixrac vergisindən başqa, Qrup dövlətin müəyyən etdiyi qiymətdən artıq qiymətlə xam neftin satışından daxilolmaların müəyyən hissəsini ARDNF-ə köçürməli idi (2009-cu ildə bir barel üçün 50 ABŞ dolları). 2009-2014-cü illər ərzində Qrupa belə vergilər tətbiq edilməmişdir.

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi əsasında fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri ödəyəcəkləri vergiləri alacaqları vergi məbləğləri və vergi üzrə avans ödənişləri ilə əvəzləşdirmək hüququna malikdirlər. Ödəniləcək sair vergi qalıqlarına korporativ mənfəət vergisi, ƏDV, əmlak, aksiz vergisi, gəlir vergisi, qiymət marjası üzrə vergi öhdəliklərinin alınacaq vergi məbləğləri və vergi üzrə avans ödənişləri ilə əvəzləşdirilməsi daxildir.

21 Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər

Qrup neft-qaz avadanlıqlarının istismardan çıxarılması və ətraf mühitin təmizlənməsi ilə bağlı hüquqi və praktiki təcrübədən irəli gələn öhdəlik daşıyır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə müvafiq öhdəliklər üçün ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

	Qeyd	2014	2013
1 yanvar tarixinə balans dəyəri		371	621
Əlavələr/(Silinmələr)		17	(37)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	31	22	36
Diskont dərəcəsindeki dəyişikliyin təsiri		30	(241)
Məzənnə fərqləri		-	(8)
31 dekabr tarixinə balans dəyəri		440	371

Qrup neft və qaz hasilatı qurğularının silinməsi və müvafiq boru kəmərləri üzrə gələcək dəyər üçün həmin qurğuların quraşdırılması üzrə diskontlaşdırma prinsipi ilə tam ehtiyat yaradır. Ehtiyat mövcud texnologiyadan istifadə etməklə cari qiymətlərə əsasən hesablanmış və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən faiz dərəcəsi hesab edilən vergidən əvvəl faiz dərəcələrinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. Bu xərclərin mədənlər və neft-qaz əmlakı üzrə faydalı istifadə müddəti müvafiq olaraq hesabat tarixindən etibarən 10-68 il ərzində yaranması gözlənilir.

HPBS-lərə aid aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər podratçılar tərəfindən çəkilmiş kapital məsrəflərinə əsasən müəyyən edilir. Bunların ödənilməsi müvafiq HPBS-lərin başa çatma müddətləri ilə məhduddur.

Dövlət orqanları qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Nəticədə, Qrupun əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə neft-qaz hasilatı obyektləri, boru kəmərləri və müvafiq emal və avadanlıqların istismardan çıxarılması ilə bağlı təxmin edilən xərclər, o cümlədən ləğvetmə və sahənin bərpası xərcləri 174 AZN (2013-cü il: 158 AZN) təşkil etmişdir və neft-qaz əmlakı və avadanlığının maya dəyərinə daxil edilmişdir.

31 dekabr 2014-cü il tarixində istismar edilən istehsal avadanlığının ləğv edilməsi ilə bağlı Azneft İB-nin maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 31 dekabr 2014-cü il tarixinə 1,660 AZN (2013-ci il: 1,607 AZN) olmuşdur. Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 7.05 faiz diskont dərəcəsinə (2013-cü il: 7,96 faiz) istifadə etmişdir.

21 Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixində Şah Dəniz layihəsində istismar edilən istehsal avadanlığının ləğv edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Şah Dəniz MMC ("AzŞD")-in maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 31 dekabr 2014-cü il tarixinə 120 AZN olmuşdur (2013-cü il: 84 AZN). Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 5.77 faiz diskont dərəcəsindən istifadə etmişdir (2013-cü il: 7.02 faiz).

31 dekabr 2014-cü il tarixində AzaÇG layihəsində istismar edilən istehsal avadanlığının ləğv edilməsi ilə bağlı AzaÇG-in maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 31 dekabr 2014-cü il tarixinə 300 AZN (2013-cü il: 279 AZN) olmuşdur. Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 5.47 faiz diskont dərəcəsindən (2013-cü il: 6.33 faiz) istifadə etmişdir.

Diskont edilmiş nağd pul hərəkətlərinin hesablanması zamanı aşağıdakı inflyasiya dərəcələri tətbiq edilmişdir:

il	2015	2016	2017	2018-2019	2020	2021	2022 və sonra
İnflyasiya dərəcəsi	1.90%	2.90%	2.80%	4.30%	3.80%	3.30%	3.00%

Yaradılmış ehtiyat, qurğular və kəmərlərin gələcək xərcləri üzrə ən dəqiq təxminlərə və onların faydalı istifadə müddətinə əsaslanarsa da, bu xərclərin məbləği və çəkilmə müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur.

22 Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər	Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər	İstifadə edilməmiş məzuniyyətə görə öhdəliklər	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il tarixinə balans dəyəri		195	102	23	320
Əlavələr/(silinmələr)		(74)	10	56	(8)
Öhdəliklərin tükənməsi		(18)	(12)	(49)	(79)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	31	14	6	-	20
Hesablamalarda dəyişikliyin təsiri		(1)	(12)	-	(13)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri		116	94	30	240
O cümlədən:					
Cari		33	14	30	77
Uzunmüddətli		83	80	-	163
1 yanvar 2014-cü il tarixinə balans dəyəri		116	94	30	240
Əlavələr/(silinmələr)		(12)	2	40	30
Öhdəliklərin tükənməsi		(15)	(12)	(46)	(73)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	31	8	7	-	15
Hesablamalarda dəyişikliyin təsiri		2	7	-	9
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri		99	98	24	221
O cümlədən:					
Cari		30	14	24	68
Uzunmüddətli		69	84	-	153

22 Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar (davamı)

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 sentyabr 2006-cı il tarixli 1697 nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq Qrup, Abşeron yarımadasında fəaliyyət göstərməsi nəticəsində ətraf mühitin çirklənməsi ilə əlaqədar olaraq "Ətraf Mühitin Bərpası üzrə Kompleks Tədbirlər Planı" hazırlamış və təsdiqləmişdir. 2014-cü ildə Qrup Tədbirlər Planında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 fevral 2014-cü il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq düzəlişlər etməklə əhatə olunacaq müddəti 2018-ci ilə qədər qədər uzatmış və Azərbaycanın digər bölgələrini (Abşeron yarımadası da daxil olmaqla) əlavə etmişdir. Bu məqsədlə ayrılmış ehtiyat ətraf mühitin bərpası üzrə çəkiləcək gələcək xərclərin cari dəyərində uçota alınır və 5.99 faiz (2013-cü il: 7.21 faiz) dərəcəsi ilə diskont edilir.

Qrup, 2012-ci ilin yanvar ayına qədər iş yerində işçinin sağlamlığına və səhhətinə ziyanın vurulmasına (2012-ci ilin yanvar ayından sonra xəsarət almış işçilərə ödənişlər sığorta müqaviləsi əsasında sığorta şirkəti tərəfindən aparılır), habelə bu səbəbdən həlak olması ilə əlaqədar həmin işçilərdən asılı şəxslərə kompensasiyanın ödənilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Kompensasiya məbləğləri zərər çəkmiş işçilərə ödənilmiş əmək haqlarına uyğun olaraq hesablanır. Qrup işçilərə əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlərin diskont edilməmiş dəyərini 6.39 faiz (31 dekabr 2013-cü il: 7.52 faiz) diskont dərəcəsi ilə hesablamışdır. Əmək funksiyasını yerinə yetirərkən sağlamlığına və səhhətinə ziyan dəymiş işçilərə ömürlük müavinətlərin hesablanması zamanı Qrup ömür uzunluğunu kişilər üçün 71 yaş, qadınlar üçün isə 76 yaş müəyyən etmişdir.

Qeyd 21-də göstərilən inflyasiya dərəcələri orta əmək haqqındakı artımı əks etdirmək üçün tətbiq edilmişdir.

23 Təxirə salınmış gəlir

Qrup Bakı şəhərinin ətraf qəsəbələrinin və Azərbaycan Respublikasının rayonlarının qazlaşdırılması məqsədilə dövlət qrantı almışdır və bu qrantları aşağıdakı cədvəldə göstərilədiyi kimi təxirə salınmış gəlirlərdə uçota almışdır:

	2014	2013
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	84	91
Müvafiq köhnəlməyə uyğun təxirə salınmış gəlirlərin amortizasiyası	(7)	(7)
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	77	84

24 Sair uzunmüddətli öhdəliklər

Sair uzunmüddətli öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

	2014	2013
Qazma xidmətləri üçün ödəniləcək məbləğlər	184	–
Əlaqəli tərəflərdən alınmış avanslar	157	84
Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr əsasında öhdəliklər	53	55
Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər üzrə ehtiyat	24	31
Törəmə müəssisəsinin satın alınması üçün ödəniləcək məbləğlər	–	14
Rəhbər işçilərə həvəsləndirici mükafatların verilməsi üzrə ehtiyat	1	1
Sair öhdəliklər	24	14
Cəmi sair uzunmüddətli öhdəliklər	443	199

Qrup Türkiyə Respublikasının Əmək Qanununa uyğun olaraq bir il əmək fəaliyyəti göstərmiş və kifayət qədər əsaslandırılmamış səbəbə görə əmək müqaviləsinə xitam verilmiş və ya hərbi xidmətə çağırılmış, vəfat etmiş və ya 25 illik əmək fəaliyyətindən (qadınlar üçün 20 il) sonra təqaüdə çıxmış və təqaüdə çıxma yaşına çatmış (qadınlar üçün 58 və kişilər üçün 60) hər bir işçiyə əmək fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı təminatlar ödəməlidir.

24 Sair uzunmüddətli öhdəliklər (davamı)

Maliyyə tələbləri olmadığına görə öhdəlik maliyyələşdirilmir. Ehtiyat işçilərin təqaüdə çıxması ilə bağlı Qrupun gələcəkdə yaranması ehtimal edilən öhdəliyinin cari dəyərinin təxmin edilməsi vasitəsilə hesablanır. 19 sayılı BMUS-a uyğun olaraq müəssisələrin pensiya planlarında nəzərdə tutulan öhdəliyini hesablamaq üçün aktuari üsulları tətbiq edilməlidir. Müvafiq olaraq, ümumi öhdəliyin hesablanması üçün aşağıdakı aktuari fərziyyələri istifadə edilmişdir:

	2014	2013
Diskont dərəcəsi (faiz)	3.80	4.09
Təqaüdə çıxma ehtimalı (faiz)	100	100

Əmək fəaliyyətinin hər bir ili üçün maksimal öhdəliyin inflyasiyaya görə artması əsas fərziyyə hesab edilir. Buna görə, tətbiq edilmiş diskont dərəcəsi gələcəkdə baş verəcək inflyasiyanın gözlənilən təsirinə düzəliş etdikdən sonra gözlənilən faktiki dərəcəni əks etdirir.

Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə təminatların hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2014	2013
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	31	34
Aktuari zərəri və xidmətlərin dəyəri	2	4
İl ərzində ödənişlər	(8)	(4)
Təqdimat valyutasının çevrilməsi	(2)	(4)
Sair	1	1
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	24	31

25 Alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcları

Sair səhmdardan SOCAR Petroleum QSC-də səhmlərin qalan 49 faizini almaq üçün Qrupun 30 AZN (2013-cü il: 18 AZN) məbləğində alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcu olmuşdur.

Əlavə olaraq, Qrupun 2012-ci ildə SOCAR Trading-in satın alınması üçün 46 AZN (2013-cü il: 46 AZN) məbləğində alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcu olmuşdur.

Həmçinin 2013-cü ildən etibarən Qrupun sair müəssisələrin alınması üçün 6 AZN məbləğində alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcu olmuşdur.

26 Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital və bölüşdürülməmiş mənfəət

Nizamnamə kapitalı

SOCAR, Qrupun bir Holding şirkəti kimi, dövlət müəssisəsi hüquqi statusuna malikdir. 2013-cü il ərzində Qrupun nizamnamə kapitalı 170 AZN artırılmışdır. Nizamnamə kapitalında artım 2014-cü il ərzində qeydiyyatla alınmışdır və müvafiq olaraq, məbləğ əlavə ödənilmiş kapitaldan nizamnamə kapitalına yenidən təsnif edilmişdir.

Əlavə ödənilmiş kapital ("ƏÖK")

2014-cü il ərzində Dövlət 178 AZN məbləğində nizamnamə kapitalına əlavə ödəniş etmişdir. Bu artım 31 dekabr 2014-cü il tarixinə qeydiyyatla alınmamışdır və ƏÖK kimi tanınmışdır.

26 Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital və bölüşdürülməmiş mənfəət (davamı)

Dövlətə ayırmalar

Dövlətin qərarlarına uyğun olaraq vaxtaşırı Qrupdan dövlət büdcəsi, ayrı-ayrı dövlət idarələri və hökumətin həyata keçirdiyi layihələr üçün pul şəklində birbaşa maliyyə qoyuluşları etməsi və ya inşaat və təmir işlərinin maliyyələşdirilməsi (o cümlədən aktivlərin köçürülməsi) tələb olunur. 2014-cü il ərzində bu cür qoyuluşların və maliyyələşdirmənin məbləğləri (dövlət idarələrinin subpodratçılarına ödənişlər və Qrupun tikdiyi aktivlərin köçürülməsi formasında) müvafiq olaraq 131 AZN və 317 AZN (2013-cü il: müvafiq olaraq, 229 AZN və 158 AZN) təşkil etmişdir və əsasən Azərbaycan Respublikasında mövcud olan, həmçinin yeni istirahət, nəqliyyat, təhsil və tibb infrastrukturunun təmiri və yenidən qurulması üçün istifadə edilmişdir. Qrup tərəfindən tikilmiş aktivlərin köçürülməsi formasında maliyyələşdirmə 31 dekabr 2014-cü il tarixinə 28 AZN (2013-cü il: 33 AZN) olmuşdur.

2013-cü ilin dekabr ayında 246 AZN məbləğində balans dəyəri ilə olan xalis aktivləri Xəzər Dəniz Neft Donanması ADXDG-nin nəzarəti altına keçmişdir.

27 Gəlirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili

	2014	2013
Xalis xam neft	22,441	25,319
Xalis neft məhsulları	12,660	8,946
Neft-kimya məhsulları	1,694	1,854
Təbii qaz	1,523	1,416
Sair gəlirlər	1,356	898
Cəmi gəlirlər	39,674	38,433

Xam neftin satışından əldə olunan gəlirlər, xam neftin beynəlxalq bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiyməti arasındakı qiymət marjası üzrə Azərbaycan Respublikasında müvafiq vergi çıxılmaqla göstərilir. Bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiymət arasındakı fərqə 30 faiz dərəcəsində vergi tətbiq edilir və vergi məbləği Dövlət Büdcəsinə köçürülür.

Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər 458 AZN (2013-cü il: 570 AZN) məbləğində aksiz vergisi çıxılmaqla göstərilir.

AÇG HPBS üzrə hasil edilmiş xam neftin və Şah Dəniz HPBS üzrə hasil edilmiş kondensatın satışından yaranan gəlirlərdən yuxarıda göstərilən aksiz və qiymət marjası üzrə vergilər tutulmur.

28 Xərclərin kateqoriyalar üzrə təhlili

	Qeyd	2014	2013
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları		34,088	33,590
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi		772	720
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri		883	844
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət		272	137
Təmir və texniki xidmət xərcləri		157	161
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	14	294	248
Mədən vergisi	7	108	112
Kommunal xərclər		216	226
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər		65	142
Amortizasiya xərcləri	15	26	24
Ticarət və sair debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə		29	12
Öhdəlik və xərclər üçün sair ehtiyatlarda dəyişiklik	22	39	(21)
Sair		1,129	792
Cəmi satış dəyəri, keşfiyyat və qiymətləndirmə, paylaşdırma, ümumi və inzibati və sair əməliyyat xərcləri		38,078	36,987

2014-cü il ərzində Qrup ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər və aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklərlə bağlı ehtiyatın qiymətləndirməsini artırmış və nəticədə yaranmış dəyişikliyi Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Ümumi Gəlir haqqında Hesabatda sair əməliyyat məsrəfləri kateqoriyasına daxil etmişdir.

29 Sair əməliyyat gəliri

	2014	2013
Sair malların satılması və xidmətlərin göstərilməsi	263	307
Kreditor borcun silinməsindən yaranan gəlir	–	8
Sair	105	120
Cəmi sair əməliyyat gəliri	368	435

30 Maliyyə gəliri

	2014	2013
Depozitlər və bank hesabları üzrə faiz gəliri	25	30
Əlaqəli tərəflərdən kreditlər üzrə faiz	1	
Sair	24	18
Cəmi maliyyə gəliri	50	48

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

31 Maliyyə xərcləri

	Qeyd	2014	2013
Faiz xərcləri		213	200
Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar:			
diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	21	22	36
Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər üçün ehtiyatlar: diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	22	8	14
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üçün ehtiyatlar: diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	22	7	6
Cəmi maliyyə xərcləri		250	256

32 Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2014	2013
Cari vergi xərcləri	511	419
Təxirə salınmış vergi (faydası)/xərci	(46)	25
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim olunan mənfəət vergisi xərci	465	444

Gözlənilən və faktiki vergi xərclərinin tutuşdurulması aşağıda göstərilir:

	2014	2013
Vergidən əvvəl mənfəət	1,739	1,463
Dayandırılmış əməliyyatdan vergidən əvvəl zərər	–	(32)
Mənfəət vergisindən əvvəl uçot mənfəəti	1,739	1,431
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20 faiz vergi dərəcəsinə əsasən nəzəri vergi xərci	348	286
Müəyyən törəmə müəssisələr üzrə müxtəlif vergi dərəcələrinin effekti (25 və 27 faiz)	27	33
Vergiye cəlb edilən dividend gəlirləri (10 faiz)	(4)	(3)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilə bilməyən məbləğlərin vergi effekti:		
- Vergidən azad edilən gəlirlər	(60)	(54)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	70	103
Təxirə salınmış vergi aktivi üzrə ehtiyat ayırmaları	81	79
Əvvəllər tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivinin tanınması	(23)	(16)
BMHS-də tanınmamış gəlir	8	–
Keçmiş illərin cari vergisinə düzəlişlər	–	2
Sair	18	24
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim olunan mənfəət vergisi xərci	465	444
Dayandırılmış əməliyyata aid mənfəət vergisi	–	10
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	465	454

32 Mənfəət vergisi (davamı)

Gəlirdən çıxılmayan xərclər, həmçinin gələcəkdə vergiyə cəlb olunan mənfəətdən çıxılmayacaq vaxtı keçmiş debitor borcları üzrə ehtiyat da daxil olmaqla, əsasən gəlirdən çıxılmayan əməliyyatlar üzrə xərclərdən, o cümlədən sosial yönümlü və işçilər üzrə xərclərdən ibarətdir. Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə ehtiyat ayırmaları əsasən Qrupun törəmə müəssisələrinin yığılmış vergi zərərlərini əks etdirir və bu vergi zərərlərinin istifadəsi gözlənilmir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivinin məbləği 425 AZN (2013-cü il: 367 AZN) təşkil etmişdir.

Əvvəllər tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivlərindən irəli gələn faydalar il ərzində təxirə salınmış vergini və cari vergi xərclərini, müvafiq olaraq, 18 AZN və 5 AZN (2013-cü il: müvafiq olaraq, 16 AZN və sıfır) məbləğində azaltmaq üçün istifadə edilmişdir.

BMHS və müvafiq vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə məlumatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	1 yanvar 2014-cü il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2014-cü il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Hesablamalar	1	(1)	–	–
Keçmiş illərin vergi zərərləri	28	6	(2)	32
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	8	(1)	–	7
Ticarət və sair kreditor borcları	4	3	–	7
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	8	(5)	–	3
Ticarət və sair debitor borcları	4	26	(7)	23
Mal-material ehtiyatları	19	(10)	–	9
Əsas vəsaitlər	312	50	–	362
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	63	19	–	82
Sair	9	(16)	(4)	(11)
Təxirə salınmış vergi aktivləri	456	71	(13)	514

	1 yanvar 2013-cü il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2013-cü il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Hesablamalar	10	(2)	–	8
Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər və rəhbər işçilərə həvəsləndirici mükafatların verilməsi üzrə ehtiyatın yaradılması	7	(7)	–	–
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	(74)	6	–	(68)
Qeyri-maddi aktivlər	(24)	–	–	(24)
Ticarət və sair kreditor borcları	22	(29)	–	(7)
Debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatı	(30)	(1)	6	(25)
Ticarət və sair debitor borcları	(6)	5	1	–
Mal-material ehtiyatları	(5)	(4)	–	(9)
Əsas vəsaitlər	(499)	41	6	(452)
Öhdəliklər və xərclər üzrə ehtiyatlar	59	(9)	–	50
Sair	(28)	(25)	–	(53)
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(568)	(25)	13	(580)

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (davamı)
(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

32 Mənfəət vergisi (davamı)

BMHS və müvafiq vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə məlumatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər emələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	1 yanvar 2013-cü il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	Silinmə	Tөрmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsi	31 dekabr 2013-cü il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti						
Hesablamalar	6	(2)	-	(3)	-	1
Keçmiş illərin vergi zərərləri	37	(10)	1	-	-	28
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	17	(9)	-	-	-	8
Ticarət və sair kreditor borcları	(2)	(1)	7	-	-	4
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	1	5	-	2	-	8
Ticarət və sair debitor borcları	(20)	24	-	-	-	4
Mal-material ehtiyatları	29	(10)	-	-	-	19
Əsas vəsaitlər	248	90	-	(21)	(5)	312
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	128	(64)	-	(1)	-	63
Sair	48	(20)	(3)	-	(16)	9
Təxirə salınmış vergi aktivi	492	3	5	(23)	(21)	456

	1 yanvar 2013-cü il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2013-cü il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Hesablamalar	3	7	-	10
Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər və rəhbər işçilərə həvəsləndirici mükafatların verilməsi üzrə ehtiyatın yaradılması	8	-	(1)	7
Asılı və birgə nəzarət altında olan müəssisələrə investisiyalar	(72)	(2)	-	(74)
Qeyri-maddi aktivlər	(23)	(1)	-	(24)
Ticarət və sair kreditor borcları	(16)	38	-	22
Debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatı	(23)	(7)	-	(30)
Ticarət və sair debitor borcları	(1)	(5)	-	(6)
Mal-material ehtiyatı	(19)	15	(1)	(5)
Əsas vəsaitlər	(458)	(73)	32	(499)
Öhdəliklər və xərclər üzrə ehtiyatlar	28	31	-	59
Sair	12	(31)	(9)	(28)
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(561)	(28)	21	(568)

Qrup konsolidasiya edilmiş vergi bəyannaməsini təqdim etmir. Qrupun cari strukturu baxımından Qrupun ayrı-ayrı müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun sair müəssisələrinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz, və buna uyğun olaraq, konsolidasiya olunmuş vergi zərəri də hesablanıla bilər. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız vergiyə cəlb olunan eyni müəssisəyə aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

32 Mənfəət vergisi (davamı)

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bir dövrdə yaranmış vergi zərərləri beş ilədək davam edən sonrakı dövrlərə keçirilə bilər.

Qrup, törəmə müəssisəsi olan AzAÇG vasitəsilə AÇG HPBS-in iştirakçısıdır. Lakin, AzAÇG AÇG HPBS-də Podratçı Tərəf kimi xüsusi şəkildə göstərilməmişdir. Nəticədə, onun vergi ödəyicisi statusu aydın şəkildə müəyyən edilmir. Müvafiq vergi orqanları ilə cari anlayışlarına əsasən rəhbərlik hesab edir ki, Podratçı Tərəf statusu retrospektiv olaraq veriləcək və beləliklə AzAÇG artıq vergi ödəyicisi statusunu almış hesab edilir. Hazırda Şirkət AÇG HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq 25 faiz dərəcəsində mənfəət vergisi hesablayır və ödəyir. Vergi orqanları tərəfindən AzAÇG-yə verilmiş və 19 sentyabr 2019-cu il tarixinə qədər qüvvədə olan ƏDV şəhadətnəməsinə uyğun olaraq AzAÇG-yə AÇG HPBS üzrə Podratçı Tərəflər üçün nəzərdə tutulan sıfır dərəcəsində ƏDV tətbiq edilir.

Bundan əlavə, Qrup törəmə müəssisəsi olan AzŞD vasitəsilə Şah Dəniz HPBS-nin iştirakçısıdır. Şah Dəniz HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq AzŞD mənfəət vergisinə görə cavabdehdir. Buna baxmayaraq, HPBS-nə uyğun olaraq Dövlət podratçı tərəflərin adından Dövlətə aid olan mənfəət neftinin satışları üzrə gəlirdən vergilərin ödənilməsinə aparır. Müvafiq olaraq, 2014-cü il üzrə Şah Dəniz layihəsinə aid olan 37 AZN məbləğində mənfəət vergisi Mənfəət və Zərər və Sair Ümumi gəlir haqqında Hesabatda xam neftin və təbii qazın satışlarından gəlir və mənfəət vergisi xərci kimi tanınmışdır (2013-cü il: 22 AZN). 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə AzŞD-nin təxirə salınmış vergisinin qalığı sıfır olmuşdur. Bundan əlavə, AzŞD Azərbaycan Respublikasında müəyyən adi əməliyyat vergilərindən azad edilmişdir. Vergi orqanları tərəfindən AzŞD-yə verilmiş və 3 iyun 2026-cı il tarixinə qədər qüvvədə olan ƏDV şəhadətnəməsinə uyğun olaraq AzŞD-yə Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər üçün nəzərdə tutulan sıfır dərəcəsində ƏDV tətbiq edilir.

Qrup, törəmə müəssisəsi olan STEAŞ şirkəti vasitəsilə Türkiyənin vergi mühitində fəaliyyət göstərir. Türkiyədə mənfəət vergisi dərəcəsi 20 faiz təşkil edir. Türkiyə Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq Türkiyədə fəaliyyət göstərən qeyri-rezident şəxslərə ödənilən dividendlərə 15 faiz dərəcəsinə bərabər mənbədən tutulan vergi tətbiq edilmir. Mənfəət vergisi rüblük ödənilir. Bundan əlavə, Türkiyənin Mənfəət Vergisi haqqında Qanunvericiliyində müəssisələr üçün bir çox güzəştlər nəzərdə tutulur. Bu güzəştlərə vergi bazasının müəyyən edilməsi zamanı investisiyaların 25 faizə qədər mənfəətdən çıxılması da daxildir.

33 Səhmlərin satışından avanslar

2014-cü ilin iyul ayında CQD SOCAR-ın Şah Dəniz HPBS-də 10 faizlik payının və SCPC-də 10 faizlik payının (birlikdə "Pay") satılması haqqında Təxirə salınmış alqı-satqı razılaşması ("TSASR") imzalamışdır. Bu razılaşmanın şərtlərinə uyğun olaraq CQD bunun üçün SOCAR-a avans ödəyəcək, nəzarət işə satışı öncələyən şərtlər yerinə yetiriləndi təqdirdə 2023-cü ildə CQD-ə keçəcək. Şah Dəniz HPBS-də pay üçün 2014-cü ildə alınmış cəmi ödəniş 455 milyon ABŞ dolları (357 AZN) olmuşdur. SCPC-də pay üçün 2014-cü ildə alınmış cəmi ödəniş 342 milyon ABŞ dolları (268 AZN) olmuşdur. Bundan əlavə, TSASR alışı üçün 2020-ci ilin sonunadək hər il ödəniləcək vəsaitlə bağlı müəyyən mərhələli ödənişləri müəyyən etmişdir.

34 Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri

2014-cü ildə, Qrupun törəmə müəssisəsi olan Petlim Limançılıq A.Ş.-nin 30 faiz kapitalını təmsil edən 45 milyon səhmlər 250 milyon ABŞ dolları (196 AZN) müqabilində Goldman Sachs International ("QSI") tərəfindən alınmışdır ("Payın alınması haqqında müqavilə").

Eyni zamanda, STEAŞ QSI ilə satış opsiyonu haqqında razılaşma imzalamışdır. Razılaşmaya əsasən STEAŞ Petlimin səhmlərinin planlaşdırılan ilkin açıq təklifi (IAT) baş vermədiyi halda QSI-nə məxsus olan səhmləri müəyyən edilmiş qiymətə geri almalı və ya satış opsiyonu haqqında müqavilənin müəyyən şərtləri qarşılanmadıqda satış opsiyonunu əvəzləşdirməlidir. STEAŞ tərəfindən QSI-yə təmin edilən satış opsiyonu, satış opsiyonu haqqında razılaşmanın imzalanmasından sonra 7 il ərzində qüvvədə olacaqdır.

34 Sair uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri (davamı)

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq, törəmə müəssisələrin satışından əldə olunan gəlirin təhlili aşağıda göstərilir:

Petlim-in 30 faiz səhmlərinin satış məbləği	196
Satılmış səhmlərin xalis balans dəyəri	(17)
Səhmlərin satışı üzrə vergidən əvvəl mənfəət	179
Hesablanmış vergi	(8)
Səhmlərin satışı üzrə xalis mənfəət	171
Qrupun sahiblərinə aid kapital	122
Qeyri-nəzarət payı	49

Əlavə olaraq, STEAŞ ilə QSI arasında satış opsiyonu haqqında razılaşmaya uyğun olaraq, QSI STEAŞ-a 50 milyon ABŞ dolları (AZN 40) ödəmiş və STEAŞ bu məbləği 2 il ərzində qaytarmalıdır. Müvafiq olaraq, maliyyə öhdəliyi 20 AZN məbləğində cari və uzunmüddətli maliyyə öhdəliyi kimi təqdim edilmişdir.

35 Dayandırılmış əməliyyatlar

22 oktyabr 2013-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Qrupun törəmə müəssisəsi olan XDND Qrupun mülkiyyətindən çıxararaq yeni yaradılmış dövlət müəssisəsi AXDG-ə keçirilməsi haqqında sərəncam imzalamışdır. Rəhbərlik belə qərara gəlmişdir ki, Qrupun nəzarəti itirməsi tarixi 30 dekabr 2013-cü ildir. Qrup XDND üçün heç bir ödəniş almamışdır.

XDND-nin 31 dekabr 2013-cü il tarixinə başa çatmış il üzrə nəticələri aşağıda təqdim edilir:

	2013
Gəlirlər və sair gəlir	61
Xərclər	(92)
Ümumi zərər	(31)
Maliyyə xərci	(1)
Mənfəət vergisindən əvvəl zərər	(32)
Mənfəət vergisi xərci	(10)
Dayandırılmış əməliyyatlardan il üzrə vergidən sonra zərər	(42)

XDND tərəfindən çəkilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	2013
Əməliyyat	66
İnvestisiya	(66)
Maliyyələşdirmə	-
Xalis pul vəsaitlərinin mədaxili	-

36 Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyətləri

Aşağıda pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda daxil edilməyən və pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin istifadəsini tələb etməyən investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları göstərilmişdir:

	2014	2013
Nağdsız şəkildə investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları		
Aktivlərin silinməsi üzrə kapitallaşdırılmış xərclər	(20)	(54)
Əsas vəsaitlərin Dövlətə köçürülməsi (Qeyd 14)	(28)	(33)
Törəmə müəssisənin Dövlətə keçirilməsi	-	(246)
Nağdsız şəkildə investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları	(48)	(333)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri

Əməliyyat mühiti. Qrupun əməliyyatları Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilir. Bazar iqtisadiyyatlı yeni ölkə kimi hazırda Azərbaycan daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan biznes və tənzimləyici infrastrukturunu yaratmaqdadır.

2014-cü ilin ikinci yarısında xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşməsinə nəzərə alaraq iqtisadi artım, kapitalı əldə etmək imkanı və kapitalın dəyəri ilə bağlı mövcud olan qeyri-müəyyənliklər Qrupun gələcək maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat və biznes perspektivlərinin nəticələrinə mənfi təsir göstərə bilər. Bundan başqa, Qeyd 40-da təsvir edildiyi kimi 21 fevral 2015-ci il tarixində Azərbaycan manatı əsas valyutalara nisbətə təxminən 34 faiz devalvasiyaya uğramışdır.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi sabitliyin gələcək perspektivləri hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də vergi, hüquqi, normativ və siyasi hadisələrin gedişatından xeyli dərəcədə asılıdır. Rəhbərlik Qrupun əməliyyatlarına təsir göstərə biləcək bütün iqtisadi tendensiyaları, eləcə də onların Qrupun maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyildir.

Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın sair bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Azərbaycan hökuməti tərəfindən bir sıra sabitləşdirmə tədbirlərinə və hazırda biznes fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün rəhbərlik hesab etdiyi bütün münasib tədbirlərin görülməsinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Qrupun maliyyə vəziyyətinə və fəaliyyətinin nəticələrinə dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Qrupun Ukraynada fəaliyyətinin xüsusiyyətlərinə, digərlərlə yanaşı, kapital bazarlarında likvidliyin aşağı səviyyələri və milli valyutanın Ukraynadan kənarında likvid olmamasına səbəb olan valyutaya nəzarət sisteminin mövcudluğu daxildir. Ukrayna iqtisadiyyatının sabitliyinə hökumətin inzibati, maliyyə, hüquq və iqtisadi islahatlara dair siyasəti və fəaliyyəti əhəmiyyətli təsir göstərəcək. Beləliklə də, Ukraynadakı əməliyyatlar inkişaf edən bazarlara xas olmayan riskləri daşıyır. Ukraynanın iqtisadiyyatı dünya bazarlarındakı tənəzzül və iqtisadi inkişafın yavaşması kimi amillərə həssasdır.

2013-cü ilin sonu – 2014-cü ilin əvvəllərində Ukraynadakı əməliyyat mühitində və siyasi vəziyyətdə siyasi və iqtisadi qeyri-sabitliklə nəticələnmiş əhəmiyyətli dəyişikliklər baş vermişdir. 1 yanvar 2014-cü ildən 31 dekabr 2014-cü ilədək müddətdə Ukrayna qırvnası ("UQ") əksər valyutalara qarşı təxminən 97 faiz devalvasiya etmişdir və Ukraynanın Milli Bankı banklararası bazarda xarici valyutaların alınması, sərhədlərarası hesablaşmalar üzrə müəyyən məhdudiyətlər qoymuşdur. Beynəlxalq reyting agentlikləri Ukraynanın dövlət borcu reytinglərini aşağı salmışdır. Yuxarıda qeyd olunan hadisələr likvidliyin pisləşməsi və kredit mövcud olduğu hallarda kredit şərtlərinin sərtləşdirilməsi ilə nəticələnmişdir. Rəhbərlik bu hadisələrin hazırkı şəraitdə monitorinqini həyata keçirir və mümkün olan hallarda tədbirlər görür. Mənfi hadisələrin davam etməsi, o cümlədən siyasi qeyri-sabitlik, Qrupun törəmə müəssisəsi olan, SOCAR Energy Ukraine-nın fəaliyyət nəticələrinə və maliyyə vəziyyətinə hazırda müəyyən oluna bilməyən tərzdə mənfi təsir göstərə bilər. Bu qeyri-müəyyənliklərin gələcəkdə aydınlaşdırılmasından yaranı biləcək hər hansı düzəlişlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilməmişdir. Belə düzəlişlər (əgər varsa), məlum olduğu və təxmin edilə bildiyi dövrdə hesabatlarda göstəriləcəkdir.

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Qrupa qarşı iddialar irəli sürülür. Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili və xarici peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı müvafiq olaraq konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün yaradılmış ehtiyatlardan başqa heç bir əhəmiyyətli zərər olmayacaqdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərti düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrüklə bağlı Qrupun mövqeləri qorunacaqdır və Qrupun potensial vergi öhdəlikləri hazırkı maliyyə hesabatlarında qeydə alınmış məbləğlərdən artıq olmayacaqdır. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı məsələlər. Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin qorunması haqqında qanunvericilik təkmilləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup, ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhal uçota alınır. Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yaranan bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilməyən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, ətraf mühitin qorunması haqqında qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl olunması üzrə mövcud nəzarət sistemi şəraitində ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı Qrup tərəfindən ətraf mühitin bərpası öhdəliyi üzrə yaradılmış ehtiyatdan artıq əhəmiyyətli öhdəliklər mövcud deyil. Qeyd 22-yə baxın.

Qrup öz məhsulları, əməliyyatları və sair fəaliyyətləri ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin qorunması haqqında bir sıra qanun və qaydalara riayət etməlidir. Bu qanun və qaydalara əsasən Qrup və ya sair müəssisələr tərəfindən əvvəlki illərdə kimyəvi və ya neft maddələrinin ləğv edilməsi və ya tullantısı nəticəsində ətraf mühitə dəymiş ziyanı aradan qaldırmaqlıdır. Bu cür vəziyyət neftayırma zavodları, kimya müəssisələri, neft mədənləri, xidmət məntəqələri, terminallar və tullantıların ləğv edilməsi məntəqələri kimi müxtəlif ərazilərdə mövcud ola bilər. Bundan əlavə, Qrupun əvvəlki illərdə satılmış aktivlər və ya bağlanmış obyektlər ilə bağlı öhdəlikləri ola bilər. Ətraf mühitə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması ilə bağlı əsas tələb və bununla bağlı xərcləri müəyyən etmək mahiyyətə çətinlikdir. Lakin, ətraf mühit üzrə məlum öhdəliklərin qiymətləndirilmiş dəyəri Qrupun uçot siyasətinə uyğun olaraq hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmişdir. Gələcək xərclərin məbləğinin nəzərəçarpan ola bilməsi və bu cür xərclərin qeydə alındığı dövrdə Qrupun əməliyyat nəticələri üçün əhəmiyyətli ola bilməsinə baxmayaraq bununla bağlı məbləğlərin müəyyən edilməsi praktiki deyildir. Qrup, bu cür xərclərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya likvidliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcəyini gözləmir.

Qrup həmçinin neft və təbii qaz hasilatı obyektlərinin və asılı kəmərlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklərə malikdir. Bu fəaliyyət növləri ilə bağlı təxmin edilmiş xərclər üzrə ehtiyat yaradılır, lakin həmin öhdəliklərin uzunmüddətli olmasına görə, bu cür xərclərin məbləği və vaxtı ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Qrup, bu cür ehtiyatlar üzrə dəqiqliklə təxmin edilə biləcək hər hansı dəyişikliyin Qrupun əməliyyat nəticələri, maliyyə vəziyyəti və ya likvidliyinə təsirinin əhəmiyyətli olmayacağını hesab edir.

Maliyyə razılaşmalarına uyğunluq. 31 dekabr 2014-cü ildə Qrupun investisiya və əməliyyat fəaliyyətini maliyyələşdirmək üçün cəmi 5,797 AZN (Qeyd 19) məbləğində kredit üzrə ödəniləcək məbləğləri olmuşdur. Qrup həmin borc öhdəliklərinə aid olan müəyyən maliyyə razılaşmalarını imzalamışdır. Bu razılaşmaların yerinə yetirilməməsi Qrup üçün mənfi nəticələrə, o cümlədən borc öhdəliklərinin artması və öhdəliklərin pozulmasının bəyan edilməsinə gətirə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə Qrup tətbiq edilən bütün maliyyə razılaşmalarını yerinə yetirmişdir.

565 AZN məbləğində kreditlər üçün Petkim səhmlərinin 51 faizi maliyyə təşkilatlarının xeyrinə girov qoyulmuşdur.

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Petkim öhdəlikləri. Qrup Əmək Qanununun 4857 sayılı maddəsinə uyğun olaraq həmkərlər ittifaqının üzvlərinin hüquqlarını qorunmalı və işçilərə, qazandıqları bütün sair hüquqlarla yanaşı, əmək fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı ödənişləri (o cümlədən onların sair dövlət təşkilatlarında işlədikləri müddətlər üçün) ödəməlidir. Qrup qəbul və etiraf etmişdir ki, Petkim xidmət müqavilələri qüvvədə olan işçilərin istifadə edilməmiş məzuniyyət hüquqlarını ödəmək məsuliyyətini daşıyır və Səhmlərin Satılması haqqında Razılaşma qüvvəyə mindiyi tarixdən sair dövlət təşkilatlarına köçürülmək hüququna malikdir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun 2015-ci ildə BOTAŞ Petroleum Pipeline Corp.-dan 943,746,586 m³təbii qaz almaq öhdəliyi vardır.

Petkim tərəfindən alınmış və verilmiş zəmanətlər. 31 dekabr tarixinə alınmış və verilmiş zəmanətlər aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

	2014	2013
Alınmış zəmanətlər		
Birbaşa sifarişlərin toplanması sistemi (DOCS) çərçivəsində bank zəmanətləri	250	238
Alınmış zəmanət məktubları	147	142
Sair	1	1
Cəmi alınmış zəmanətlər	398	381
Verilmiş zəmanətlər		
Verilmiş zəmanətlər	191	119
Cəmi verilmiş zəmanətlər	191	119

Azəriqaz İB-nin öhdəliyi. Azərbaycan Respublikasının Bakı şəhəri və ətraf rayonları və Respublikanın regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilmiş ölkə Prezidentinin 27 fevral 2014-cü il tarixli 118 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq, Azəriqaz QSC sözügedən ərazilərin qazlaşdırılması imkanlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müəyyən öhdəliklər daşıyır. Həmin sərəncama uyğun olaraq Azəriqaz QSC köhnə yerli qaz kəmərlərinin yenilənməsi, yeni yaşayış massivlərin/regionların/ucqar rayonların qazlaşdırılmasının davam etdirilməsi, eləcə də sənaye obyektlərində və əhalinin köhnə qaz sayğaclarının yenilənməsi ilə məşğul olmalıdır.

Rəhbərlik hesab edir ki, bu məsrəflərin Dövlət tərəfindən kapitalla vəsait yönəltməklə maliyyələşdirilməsi davam edəcək.

Qaz alışları öhdəliyi. Azərbaycan Qaz Təchizat Şirkəti (AQTŞ) və Azərbaycan Respublikasının Yanacaq və Energetika Nazirliyi arasında imzalanmış 27 fevral 2003-cü il tarixli "Qazın alqı-satqısına dair müqavilə"yə (hazırda bu müqavilə üzrə alış hüquqları Qrup tərəfindən həyata keçirilir) uyğun olaraq, Qrup müqavilədə qeyd olunduğu kimi, müqavilənin imzalandığı andan onun xitam verilməsinə qədər olan müddətdə satıcının minimal illik qaz satışı həcmi almaq öhdəliyinə malikdir. Satıcının minimal illik qaz satışı həcminin alınması üzrə öhdəliyin məbləği 2014-cü il və novbəti dövrlər üçün 87 milyon ABŞ dolları (68 AZN) təşkil edir.

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Qaz alışları öhdəliyi (davamı). 17 dekabr 2013-cü il tarixində AQTŞ ilə SOCAR arasında yeni müqavilə imzalanmışdır. Müqaviləyə əsasən SOCAR 1000m³ üçün 65 ABŞ dolları (yeni müəyyən edilmiş qiymət) məbləğində Şah Dəniz yatağından əlavə qaz həcmi (aşağı təzyiqli) almağa razılaşmışdır. İlk və son çatdırma illərindən başqa hər çatdırma ili üçün müqavilə üzrə illik həcm 0.55 mlrd m³ müəyyən edilir. İlk çatdırma ilində (2014-cü il) qazın illik həcmi maksimum 0.65 mlrd m³ müəyyən edilmişdir. Son çatdırma ilində (1 yanvar 2018-ci il – 30 iyun 2018-ci il) təqdim ediləcək qazın həcmi 0.27 mlrd m³-dir.

AÇG HPBS-də iştirak payı. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə AÇG HPBS-nin Operatoru olan Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti bir sıra kapital öhdəlikləri və əməliyyat lizinqləri üzrə müqavilələr imzalamışdır. Qrup həmin öhdəliklər və əməliyyat lizinqlərində 11.65 faiz (2013-cü il: 11.65 faiz) payını, müvafiq olaraq, 551 milyon ABŞ dolları (432 AZN) (2013-cü il: 654 milyon ABŞ dolları (513 AZN)) və 11 milyon ABŞ dolları (9 AZN) (2013-cü il: 21 milyon ABŞ dolları (17 AZN)) məbləğində təxmin etmişdir.

Şah Dəniz-də iştirak payına aid olan öhdəliklər. 17 dekabr 2013-cü il tarixində Şah Dəniz Konsorsiumu Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şah Dəniz qaz yatağının inkişafının 2-ci Mərhələsi üçün yekun investisiya qərarını bəyan etmiş və Şah Dəniz Kəşfiyyat, İşlənmə (SDKI) və Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişə ("HPBS") müəyyən Əlavələr etmişdir. Bu Əlavələrə uyğun olaraq tərəflər işləmə və istehsal müddətini 7 mart 2001-ci ildən başlayaraq 40 il müddətinə uzatmağa razılaşmışlar. 31 dekabr 2018-ci ilədək Podratçı tərəflər uzunmüddətli Şah Dəniz Mərhələ 2 qiymətləndirmə planını yerinə yetirmək üçün 25 milyon ABŞ dollarından (20 AZN) az olmayan vəsait xərcləməlidirlər. Qrupun bu xərclərdə payı 3 milyon ABŞ dolları (2 AZN) məbləğində qiymətləndirilir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şah Dəniz HPBS-nin Operatoru olan BP Exploration Shah Deniz Limited bir sıra kapital öhdəlikləri və əməliyyat lizinqləri haqqında müqavilələr imzalamışdır. Qrup həmin öhdəliklərdə və əməliyyat lizinqlərində 10 faiz payını, müvafiq olaraq, 2,520 milyon ABŞ dolları (1,976 AZN) (2013-cü il: 325 milyon ABŞ dolları (255 AZN)) və 21 milyon ABŞ dolları (16 AZN) (2013-cü il: 36 milyon ABŞ dolları (28 AZN)) məbləğində təxmin etmişdir.

AQTŞ-də iştirak payına aid olan öhdəliklər. Qeyd 17-də göstəriləyi kimi, Qrupun AQTŞ-də iştirak payı 28 faiz təşkil edir. AQTŞ ilə bağlanmış müqavilələrə əsasən Qrupun AQTŞ-nin fəaliyyəti ilə bağlı aşağıdakı öhdəlikləri vardır:

Qaz müqaviləsi üzrə Mərhələ 2. 25 oktyabr 2011-ci il tarixində Qrup və BOTAŞ SOCAR tərəfindən BOTAŞ-a müəyyən həcmdə Şah Dəniz Mərhələ 2 Qazının satılması ilə əlaqədar qaz alqı-satqısı müqaviləsini imzalamışdır (2 milyard kub metr birinci çatdırma ili, 4 milyard kub metr ikinci çatdırma ili, 6 milyard kub metr sabitləşmə dövründə). 2012-ci ilin dekabr ayında SOCAR alqı-satqı müqaviləsinin Mərhələ 2 üzrə hüquq və öhdəliklərini AQTŞ-yə ötürmüşdür. Mərhələ 2 BOTAŞ Alqı-satqı müqaviləsi əsasında ilk qaz təchizatının 2018-ci ilin iyul ayında başlaması gözlənilir.

BTC-nin yanacaq qaz ilə bağlı BOTAŞ müqaviləsi. Müqaviləyə əsasən AQTŞ Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri ilə 2015-ci ildə və sonrakı illərdə 0.14 milyard kub metr qazı müqavilədə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təmin etməyə borcludur.

Qaz müqaviləsi üzrə 1-ci Mərhələ və BOTAŞ 2-ci Mərhələ müqavilələri üzrə AQTŞ-nin fəaliyyət nəticələrinə Azərbaycan Respublikasının hökuməti tərəfindən Azərbaycan və Türkiyə Hökumətlərarası Razılaşması ("HAR") ilə zəmanət verilir. AQTŞ tərəfindən çatdırılmalı olan qaz həcmi ilə bağlı yuxarıda göstərilən öhdəliklər Şah Dəniz HPBS-nin podratçı tərəfləri və SOCAR (Azərbaycan Respublikası adından) ilə imzalanmış Kəşfiyyat və Hasilata dair Alış Müqaviləsi ("KHAM") ilə əhatə olunur.

Gürcüstan hökuməti qarşısında qaz öhdəliyi. Gürcüstan Neft və Qaz Korporasiyası ("GNQK") və Gürcüstan hökuməti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən AQTŞ Müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə 2015-ci ildə və sonra təqribən 0.5 milyard kub metr qazla təmin etməlidir.

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

AQTŞ-də iştirak payına aid olan öhdəliklər (davamı)

OptionCo ilə alqı-satqı müqaviləsi. AQTŞ-ın OptionCo ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən 1 oktyabr 2014-cü il tarixindən başlayan müqavilə ili ərzində 0.2 mlrd kub metr qazla təmin etmək öhdəliyi var. Bundan sonra, 1 oktyabr tarixində başlayan müqavilə ili ərzində AQTŞ keçən təqvim ilində müqavilədə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanmış qiymətə Gürcüstan ərazisindən Cənubi Qafqaz Boru Kəməri vasitəsilə AQTŞ tərəfindən nəql edilmiş həcmərin maksimum (CQBKŞ-ın qabiliyyətinin istifadəsinə məhdudiyət) beş faizi həcmində qaz çatdırılmalıdır.

BOTAS ASR. BOTAŞ şirkəti ilə imzalanmış Qaz Müqaviləsinə əsasən AQTŞ 2015-ci ildə və sonrakı dövrlərdə Qaz müqaviləsi üzrə Mərhələ 1-də müəyyən edilmiş düsturla hesablanmış qiymətlə təqribən 6.3 milyard kub metr qazla təmin etmək öhdəliyini daşıyır.

Avropa Birliyi ilə Şah Dəniz layihəsinin 2-ci Mərhələsinin uzunmüddətli qaz satışları haqqında müqavilələr (QSM). 2013-cü ilin sentyabr ayında SOCAR Avropa Birliyinin 9 satıcısı ilə AB QSM imzalamış və 2013-cü ilin dekabr ayında QSM-lər Şah Dəniz HPBS-nin müddəti bitənə qədər AQTŞ-yə ötürülmüşdür (Şah Dəniz-in hasilat həcmi azalanda yenidən SOCAR-a ötürmək şərti ilə). Başlama tarixi ötürmə mexanizmi ("funneling mechanism") vasitəsilə müəyyən ediləcək və DEPA, Shell, AXPO (PSV) və E.On üçün 1 yanvar 2020-ci ildən 1 yanvar 2021-ci ilədək və Axpo (WTB), GDF Suez, Gas Natural Fenosa, Enel, Hera və Bulgargaz üçün 1 iyul 2020-ci ildən 1 iyul 2021-ci ilədək 1 illik çərçivə dövrünə təsadüf edəcək. QSM-lər 3 illik quruculuq müddətində aşağıdakı maksimum çatdırılma öhdəlikləri ilə hasilatın artması müddətini nəzərdə tutur: AXPO 0.48 mlrd m³, GDF Suez 2.64 mlrd m³, Gas Natural Fenosa 0.99 mlrd m³, E.ON 1.44 mlrd m³, Shell 0.95 mlrd m³, Hera 0.3 mlrd m³, ENEL 0.48 mlrd m³, AXPO (WTB) 0.96 mlrd m³, Bulqarqaz 0.94 mlrd m³, DEPA 1 mlrd m³ qaz.

Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti ("CQBK şirkəti") ilə nəqliyə razılaşması. CQBK şirkəti ilə 17 dekabr 2013-cü il tarixində bağlanmış Qaz Nəqliyə Razılaşmasına (QNR) uyğun olaraq, 1 oktyabr 2006-cı il (başlanğıc) tarixindən etibarən, AQTŞ CQBK şirkətinə bu müqaviləyə uyğun olaraq hesablanmış müəyyən tarifləri ödəməlidir. Nəqliyə razılaşması, təbii qazın nəql edilib edilməməsindən asılı olmayaraq, QNR-in müddətinin başa çatması və ya bitməsinə qədər hər müqavilə ili üçün AQTŞ-ın CQBK şirkətinə ödəməli olduğu Minimal Aylıq Ödənişi ("MAÖ") nəzərdə tutur. İllik Ehtiyat Həcmi haqqında Sənəd ("İEH sənədi") əsasında MAÖ Operator tərəfindən əvəzi ödəniləndir. 2015-ci ildə ödənilməli illik Minimal Ödənişi ("İMÖ"), CQBK şirkəti tərəfindən hesablandığı və AQTŞ-ə təqdim edildiyi kimi, 288 milyon ABŞ dolları (226 AZN) təşkil edir. İMÖ-dən əlavə, AQTŞ CQBK şirkətinə QNR əsasında hesablanmış Artan Aylıq Xərcləri ödəyəcəkdir. Bundan əlavə, AQTŞ boru kəmərinə doldurmaq və planlaşdırılmış istismar təzyiqini təmin etmək üçün CQBK şirkətini tələb olunan təbii qazla və yanacaq qazı ilə təmənnaş təmin etməlidir.

Transanadolu Boru Kəməri QNR (TANAP QNR). AQTŞ hasilatın artması dövründə 6.1 mlrd kub metr, 6.2 mlrd kub metr, 7.2 mlrd kub metr və 18 aydan sonra sabitləşmə dövründə 10.5 mlrd kub metr illik ehtiyat tutumu ilə, istehsal güclərinin ehtiyatı üzrə 100 faizlik "daşı və ya ödə" şərti ilə TANAP QNR-ni imzalamışdır. Başlama tarixi ötürmə mexanizmi ("funneling mechanism") vasitəsilə müəyyən ediləcək və 1 iyul 2019-cü ildən 1 iyul 2021-ci ilədək dövrə təsadüf edəcək.

Trans Adriatik Boru Kəməri QNR (TABK QNR). AQTŞ 10 mlrd kub metr ilkin tutumu və əlavə 10 mlrd kub metr genişlənmə imkanı ilə TABK QNR-ni imzalamışdır. Planlaşdırılmış başlanma tarixi 1 yanvar 2020-ci ildən 31 dekabr 2020-ci ilədək çərçivə dövrünə təsadüf edir.

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

AQTŞ-də iştirak payına aid olan öhdəliklər (davamı)

BTC ilə alqı-satqı müqaviləsi. BTC ilə imzalanmış razılaşma əsasında AQTŞ-nin 2015-ci ildə və müqavilə başa çatanaqədək sonrakı illərdə 0.16 milyard kub metri (BTC-nin illik alış həcmi azaltmaq hüququ ilə) müqavilədə göstərilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təmin etmək öhdəliyini daşıyır.

Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər və Qrup AQTŞ-nin yuxarıda qeyd olunan öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi məqsədilə, AQTŞ-nin mənfəət götürmədən və zərər çəkmədən zəruri qaz həcmi AQTŞ-yə tədarük etmək və satmaq üçün öhdəlik daşıyır.

Bundan əlavə, KHAM-da nəzərdə tutulduğu kimi Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər və Qrup AQTŞ-ə bütün nəqliyyat məsrəflərini və üçüncü tərəflərin öhdəliklərini ödəyəcəkdir.

Neftin daşınması üzrə öhdəliklər. 1 avqust 2002-ci il tarixində Qrup və AÇG HPBS-nin sair iştirakçıları ("İxracatçılar Qrupu") BTC şirkəti ilə AÇG yatağında Məhsulların Nəqli haqqında Müqavilə ("AÇG MN") bağlamışdır və 3 fevral 2004-cü il tarixində bu Müqaviləyə əlavələr edilmişdir. Bu Müqaviləyə əsasən İxracatçılar Qrupu (Qrup daxil olmaqla) hər bir iştirakçı tərəfindən Qərb İxrac Marşrutu ilə göndərilən hər hansı məhsul istisna olmaqla, AÇG yatağından bütün xam neftin BTC neft boru kəməri vasitəsilə daşınması üzrə öhdəlik götürmüşdür. Qrup Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri tam istehsal həcmi ilə işləyəndə xam neftin dəmir yolu vasitəsilə daşınmasına razılıq vermişdir. Lakin, AÇG MN-ə uyğun olaraq Qrup BTC-nin istehsal həcmi kifayət qədər olduğu halda, sair daşınma imkanlarından istifadə edilməməsinə dair razılıq vermişdir.

BTC neft boru kəməri 2006-cı ilin may ayında istismara verilmişdir. Boru kəmərinin doldurulması üçün AÇG yatağından 10 milyon barrel neft istifadə edilmişdir və BTC neft boru kəməri vasitəsilə neft ilə yüklənmiş ilk tanker 4 iyun 2006-cı il tarixində Türkiyənin Aralıq Dəniz sahilində yerləşən Ceyhan terminalından yola salınmışdır. Gündəlik istehsal həcmi 1,200,000 barreldən artıq olan BTC neft boru kəməri İxracatçılar Qrupunun əsas ixrac marşrutu kimi istifadə edilir.

Məhsulların Nəqli haqqında Müqaviləyə uyğun olaraq, 3 fevral 2004-cü il tarixində BTC, İxracatçılar Qrupu, Qrupun Nümayəndəsi, BTC-nin kreditörəri və təminat üzrə zəmini, eləcə də AÇG İxracatçılar Qrupunun kreditörəri və təminat üzrə zəmini arasında Birbaşa Müqavilə imzalanmışdır. Tərəflər BTC tarifiinin ödənişini neft və neftin satışından gəlirlər üzrə birinci dərəcəli ödəniş kimi təsdiqləmişdir.

SOCAR Switzerland üzrə öhdəliklər. Qrup növbəti illər üzrə bir sıra kapital öhdəlikləri və əməliyyat lizinqləri haqqında müqavilələrə qoşulmuşdur. Qrup öz öhdəliklərini və əməliyyat lizinqlərini, müvafiq olaraq 7 milyon İF (6 AZN) və 67 milyon İF (53 AZN) məbləğində qiymətləndirmişdir.

Black Sea Terminal MMC ilə bağlı öhdəliklər. 2007-ci ilin avqust ayında Qrupun törəmə müəssisəsi Black Sea Terminal MMC ("Black Sea Terminal") Black Sea Industry MMC-dən beş torpaq sahəsinin alınması haqqında alqı-satqı müqaviləsini imzalamışdır. Bu torpaq sahələri ilk öncə 2007-ci ilin iyul ayında Gürcüstanın İqtisadi İnkişaf Nazirliyi (GİİN) ilə imzalanmış özəlləşdirmə razılaşmasına uyğun olaraq cəmi 7.25 milyon ABŞ dolları (5 AZN) məbləğində ödəniş almaqla Black Sea Industry MMC-yə satılmışdır. GİİN torpaq sahələrini bu şərtlə Black Sea Terminal MMC-yə köçürməyə razılaşmışdır ki, Black Sea Terminal və Black Sea Industry MMC özəlləşdirmə razılaşması əsasında birlikdə və ayrı-ayrılıqda torpaq sahələrinə aid olan investisiya proqramının həyata keçirilməsinə görə məsuliyyət daşısın. Torpaq sahələri üzrə mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi həmçinin investisiya proqramının həyata keçirilməsindən asılıdır. Investisiya proqramı aşağıdakı obyektlərin tikintisi üçün ən azından 250 milyon ABŞ dolları (196 AZN) məbləğində investisiyaların qoyulmasını nəzərdə tutur: (i) təbii maye qaz zavodu; (ii) neft emalı qurğuları; (iii) port qurğuları və (iv) dəmir yolu. Bundan əlavə, özəlləşdirmə razılaşmasına tikinti müddəti ərzində işçi heyətinin işə qəbulu ilə bağlı müəyyən öhdəliklər daxildir. Investisiya proqramı beş il ərzində həyata keçirilməyə, özəlləşdirmə razılaşması müəyyən maliyyə çərimələrinin tutulmasını nəzərdə tutur. Həyata keçirmə ilk əvvəl 16 iyul 2012-ci ildə nəzərdə tutulmuşdur. Qlobal maliyyə böhranı və Gürcüstandakı iqtisadi vəziyyət nəticəsində maliyyələşmə mövcud olmadığı üçün, investisiya proqramı bu tarixədək həyata keçirilməmişdir. Belə olan halda GİİN-in icazə verilmiş ödənişləri tələb etmək hüququ var:

- İnvestisiya öhdəliyini yerinə yetirmədiyi halda hər gecikmə günü üçün qalan investisiyanın 0.1 faiz dərəcəsi ilə hesablama;
- Müqavilə ilə müəyyən edilmiş investisiya öhdəliyi və sair öhdəliklər yerinə yetirilmədiyi halda hər gecikmə günü üçün qalan investisiyanın 0.1 faiz dərəcəsi ilə hesablama (yəni, orta əmək haqqı 360 ABŞ dollarından az olmayan 3,000-dən çox insanın işə götürülməsi).

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Black Sea Terminal MMC ilə bağlı öhdəliklər (davamı). 11 fevral 2013-cü il tarixində Qrupun GLİN-dən aldığı məktuba əsasən investisiya öhdəliyinin müddəti 1 avqust 2013-cü il tarixinədək bir ilə uzadılmışdır. Lakin, bu cür uzadılma yuxarıdakı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsinə görə hər gecikmə günü üçün 250 min ABŞ dolları məbləğində hesablamaları dayandırmamışdır. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə bu cərimənin cəmi məbləği 84 milyon ABŞ dolları (66 AZN) təşkil etmişdir. Qrup və Black Sea Industry MMC öz investisiya öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi halda və/və ya yeni ödəmə tarixinədək cəriməni ödəmədiyi halda GLİN yuxarıda qeyd olunan torpaq sahələrini (Kulevi terminalına qonşu torpaq) geri götürə və razılaşmaya xitam verə bilər.

19 dekabr 2013-cü il tarixində Qrup Gürcüstan hökuməti tərəfindən qəbul edilmiş digər fərmanı (1988 sayılı) almışdır. Bu fərmana əsasən "Black Sea Industry" və "Black Sea Terminal" 16 iyul 2007-ci il tarixli razılaşmaya əsasən aşağıdakı şərtlər yerinə yetirildiyi halda öhdəliklərdən (o cümlədən investisiya öhdəliyindən və mümkün cərimələrdən) azad ediləcək:

- ▶ 250 milyon ABŞ dolları (196 AZN) məbləğində investisiya, "SargarejoGas"-ın GNQK qarşısında öhdəliyi istisna olmaqla, Black Sea Terminal MMC-in balansında yaranan öhdəlikləri ödəyən "SOCAR Georgia Gas" MMC tərəfindən ediləcək. Şərti öhdəliyin müddəti 3 ildir.
- ▶ Minimum 250,000 abunəçinin qazla təmin edilməsi. (aşağıda daha ətraflı izah olunur.)

SOCAR Energy Georgiya-nın öhdəlikləri. 2008-ci ildə Gürcüstanın İqtisadiyyat Nazirliyi ilə hazırlanmış razılaşma əsasında Gürcüstanın regionlarına təbii qazın tədarükü və müvafiq sahədə investisiyalar üçün vəsaitlərin toplanması məqsədləri ilə Qrup 40 milyon ABŞ dolları (31 AZN) məbləğində investisiya etməli və əlavə 150,000 abunəçini təbii qazla təmin etməli idi. Lakin, 19 dekabr 2013-cü il tarixində bu öhdəliyin şərtlərinə düzəlişlər edilmiş və Gürcüstan hökumətinin 1988 sayılı yeni fərmanı təsdiq olunmuşdur. Bu fərmana uyğun olaraq qaz şəbəkəsinə investisiyanı etmək öhdəliyi 40 milyon ABŞ dollarından (31 AZN) 250 milyon ABŞ dollarınadək (196 AZN) artmış, yeni qaz abunəçilərinin sayı 150,000 nəfərdən 250,000 nəfərədək artmışdır. Fərmana uyğun olaraq öhdəliyin müddəti razılaşmaya 8 dekabr 2014-cü il tarixində düzəliş edildikdən sonra 3 il müəyyən edilmişdir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə SOCAR Energy Georgia-nın banklara qazın tədarükü prosesində iştirak etmiş üçüncü tərəflərin adından buraxılmış cəmi 31 AZN məbləğində zəmanətləri olmuşdur.

38 Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil

Qudvil. Qudvilin balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2014	2013
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	191	203
Törəmə müəssisələrin alışı	–	7
Məzənnə fərqləri	(14)	(19)
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	177	191

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə qudvilin balans dəyərinə 3 AZN məbləğində yığılmış qudvil üzrə dəyərsizləşmə daxildir.

38 Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil (davamı)

Qudvil (davamı). 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə PVYV-dən qudvilin bölüşdürülməsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2014	2013
Petkim	66	71
SOCAR Switzerland	53	59
SOCAR Trading	48	48
Sair	10	13
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	177	191

Petkim-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərinin yoxlanılması. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə qudvilin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyersizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri Petkim şirkətinin istifadə dəyərinə əsasən müəyyən edilmişdir. Həmin hesablamalar zamanı rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş 11 illik maliyyə büdcələrinə əsaslanan vergidən əvvəl pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlardan istifadə edilmişdir. 11 illik dövrü əhatə edən pul vəsaitlərinin hərəkəti 2023-cü ilədək qüvvədə olan hazırkı layihələrə əsaslanmışdır. 11 ildən artıq müddətə pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlar gözlənilən artım dərəcələri ilə ekstrapolyasiya edilib və sonra onların xalis cari dəyəri ilə diskontlaşdırılmışdır. Qudvilin dəyersizləşmə testində həssas olan mühüm fərziyyələr aşağıdakılardır:

- ▶ Qiymətləndirmə əməliyyatları Qrupun 2014-2024 illər üzrə nəzərə aldığı, müvafiq olaraq, 5.8-13.4 faiz və 7.1-8.4 faiz civarında olan Faizlər, Vergilər, Köhnəlmə və Amortizasiyadan Əvvəlki Mənfəət (EBITDA)/Xalis Satışlar və KOÇD əmsallarına yüksək dərəcədə həssasdır;
- ▶ EBITDA/Xalis Satışlar əmsalı Qrupun 2014-cü il və sonrakı illər üçün tərtib etdiyi büdcəsinə uyğundur; KOÇD isə makroiqtisadi və sektor üzrə spesifik parametrlərə əsaslanır.

Aparılmış yoxlamaya görə dəyersizləşmə olmamışdır.

Həssaslıq Petkimin istifadə dəyərinin balans dəyəri qiymətləndirilərkən aşağıda təsvir olunan əsas parametrlərlə əlaqədar istifadə edilmiş fərziyyələrini dəyişməklə təhlil edilir:

- ▶ KOÇD-in baza KOÇD dərəcələrindən 0.4 faiz yuxarı və ya aşağı olması təxmin edilir;
- ▶ Artım dərəcəsinə dair proqnozlar uzunmüddətli artım dərəcəsinə dair təxminlərdən 0.5 faiz yuxarı və ya aşağı təxmin edilir.

Həssaslıq təhlili nəticəsində Petkimin istifadə dəyərinin balans dəyəri 2,963 AZN və 3,862 AZN arasında qiymətləndirilir.

SOCAR Switzerland-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərinin yoxlanılması. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə qudvilin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən məbləğlə müqayisədə dəyersizləşmə baxımından yoxlanılmışdır. Bərpa edilə bilən dəyər SOCAR Energy Holdings AG və onun törəmə müəssisələri tərəfindən istifadə dəyərinin hesablamalarına əsaslanaraq 31 Dekabr 2014-ci il tarixinə 300 AZN kimi müəyyən edilmişdir. Bu məqsədlə istifadə edilmiş vergidən əvvəl pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları rəhbərlik tərəfindən 5 illik müddəti əhatə edən ortamüddətli biznes planlara əsaslanır. Rəhbərlik hesab edir ki, müvafiq pul vəsaitlərinin hərəkətinə dair təxminlər daha dəqiq və etibarlı proqnozları təmsil edir. 5 illik müddətdən kənara çıxan pul vəsaitlərinin hərəkətinə dair təxminlər ildə 1.5 faiz gözlənilən artım dərəcələri ilə ekstrapolyasiya edilir və sonra ildə 6.0% diskont dərəcəsi kimi istifadə edilmiş KOÇD-ı tətbiq etməklə xalis cari dəyərə diskont edilir.

Aparılmış yoxlamaya görə dəyersizləşmə olmamışdır.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1.0 faiz çox/az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərinin məbləği müvafiq olaraq 57 AZN az /89 AZN çox olardı.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş artım diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 0.25 faiz çox/az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərinin məbləği müvafiq olaraq 15 AZN çox /14 AZN az olardı.

38 Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil (davamı)

SOCAR Trading-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərinin yoxlanılması. 31 dekabr 2014-cü il tarixində SOCAR Trading-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyəri bərpa edilə bilən dəyərlə müqayisə aparmaqla dəyərsizləşmə baxımından test edilmişdir. Bərpa edilə bilən dəyər SOCAR Trading və onun törəmə müəssisələri tərəfindən istifadə dəyərinin hesablamalarına əsaslanaraq 31 dekabr 2014-ci il tarixinə 442 AZN kimi müəyyən edilmişdir. Bu məqsədlə istifadə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları 5 illik dövrü əhatə edən və rəhbərlik tərəfindən təsdiq edilmiş maliyyə proqnozuna əsaslanır. Bu dövr üçün pul vəsaitlərinin hərəkəti mövcud olan və yeni layihələrə əsaslanır və xalis cari dəyərədə diskont edilir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları dəqiq və realistikdir. 5 illik dövrdən kənara çıxan pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozlarının yekun artım tempi 1 faizdir. Qudvilin dəyərsizləşmə testi üçün aşağıdakı fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- ▶ Qiymətləndirmə əməli Qrupun 12 faiz nəzərdə tutduğu KOÇD göstəricisinə həssasdır;
- ▶ Qiymətləndirmə həm də Qrupun 1 faiz nəzərdə tutduğu yekun artım tempi göstəricisinə həssasdır.

Yerinə yetirilmiş testin nəticəsində dəyərsizləşmə aşkar edilməmişdir.

Hesablamada istifadə edilmiş diskont dərəcəsi rəhbərliyin qiymətləndirməsindən 0.25 faiz yuxarı / aşağı olsaydı, istifadə dəyərinin məbləği, müvafiq olaraq, 9 AZN aşağı / 10 AZN yuxarı olardı.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş artım diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 0.25 faiz çox / az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərinin məbləği müvafiq olaraq AZN 6 çox / AZN 4 az olardı.

SOCAR International DMCC-nin alınması. 30 avqust 2013-cü il tarixində Qrup balans dəyəri 17 AZN olan, əvvəllər Qrupun asılı müəssisəsi olmuş SOCAR International DMCC-də 100 faizlik mülkiyyət payını əldə etmişdir. SOCAR International DMCC-nin Abu Dabinin (BƏƏ) sahilində yerləşən neft yataqlarından boru kəmərləri vasitəsilə nəql edilən nefti emal etmək və saxlamaq məqsədilə tikilmiş Fujairah (BƏƏ) SOCAR Aurora neft terminallarında faktiki olaraq 50 faizlik iştirak payı olan müəssisədir. Qrup bu əməliyyatı biznes olmayan törəmə müəssisənin mərhələli alınması kimi tanımışdır. SOCAR International DMCC üzrə nəzarət əldə edildiyi tarixdə 32 AZN məbləğində satış dəyəri birgə nəzarət altında olan müəssisələrdə investisiyalara aid edilmişdir.

Alış tarixindən etibarən SOCAR International DMCC Qrupa sıfır məbləğdə gəlirlər qazandırmış və 0.3 AZN məbləğində zərər gətirmişdir. Alış 2013-cü ilin əvvəlində baş versəydi, Qrupun gəlirləri Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlir haqqında Hesabatda tanınan müvafiq məbləğdən fərqlənməzdi və alış üzrə ədalətli dəyərde düzəlişlər SOCAR International DMCC-nin qeydlərində əks olunduğu halda tətbiq ediləcək əlavə dəyərsizləşməni əks etdirmək məqsədilə SOCAR International DMCC-nin nəticələrində dəyişikliklər edildikdən sonra davam edən əməliyyatlardan mənfəət 1,049 AZN olardı.

SOCAR Petroleum QSC-nin alış. Dekabr 2013-cü il tarixində Qrup balans dəyəri 58 AZN olan, əvvəllər Qrupun birgə müəssisəsi olmuş SOCAR Petroleum QSC üzrə 100 faiz nəzarəti əldə etmişdir. SOCAR Petroleum QSC-nin fəaliyyəti Azərbaycan bazarında neft məhsullarının saxlanması, paylanması və perəkəndə satışından ibarətdir. Şirkət Bakı və Azərbaycanın regionlarında 23 yanacaq anbarından və 17 yanacaq doldurma stansiyasından ibarətdir. Qrupun alış tarixindən bilavasitə əvvəl SOCAR Petroleum QSC-in kapitalında iştirak payının alış tarixinə ədalətli dəyəri təxminən 76 AZN olmuşdur. Bu əməliyyat Qrup tərəfindən mərhələli alış kimi uçota alınmış və əvvəllər SOCAR Petroleum QSC-də saxlanılan iştirak payının balans dəyəri və ədalətli dəyər arasındakı fərq Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlir haqqında Hesabatda gəlir kimi tanınmışdır.

38 Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil (davamı)

SOCAR Petroleum QSC-nin alışı (davamı). SOCAR Petroleum QSC-nin alış tarixində müstəqil üçüncü tərəfin həyata keçirdiyi alış qiymətinin bölüşdürülməsi vasitəsilə müəyyən olunmuş müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Alış zamanı tanınan ədalətli dəyər
Aktivlər	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5
Ticarət və sair debitor borcları	18
Mal-material ehtiyatları	16
Əsas vəsaitlər	104
	143
Öhdəliklər	
Ticarət və sair kreditor borcları	(21)
	(21)
Cəmi müəyyən edilə bilən xalis aktivlər, ədalətli dəyərle	122
Alışdan yaranan gəlir	12
Əvvəllər saxlanılan payın ədalətli dəyəri	76
Ödəniş, pul vəsaitləri şəklində	34

Alış tarixindən etibarən 31 dekabr 2013 tarixinə qədər SOCAR Petroleum QSC Qrupa əhəmiyyətli gəlirlər və mənfəət qazandırmamışdır. Alış ilin əvvəlində baş versəydi Qrupun gəlirləri 38,456 AZN olardı və mənfəət Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlir haqqında Hesabatda tanınmış müvafiq məbləğdən fərqlənməzdi. Alış tarixinə ticarət debitor borclarının ümumi məbləği 18 AZN təşkil edir. Ticarət debitor borclarının heç biri dəyərsizləşməmişdir və gözlənilir ki, tam müqavilə məbləği alınacaqdır.

Star Gulf FZCO və BosSelf MMC-nin alınması. 2013-cü ilin iyul ayında Qrup əvvəllər onun birgə müəssisələri Star Gulf FZCO və BosSelf MMC üzrə nəzarəti əldə etmişdir. Alış tarixindən 31 dekabr 2013 tarixinə qədər Star Gulf FZCO və BosSelf MMC-nin xalis aktivlərinin ədalətli dəyəri və ödənilmiş cəmi məbləğ Qrup üçün əhəmiyyətli olmamışdır.

Alış tarixindən etibarən Star Gulf FZCO Qrupa 10 AZN məbləğində gəlirlər və 2 AZN məbləğində mənfəət gətirmişdir. Alış 2013-cü ilin əvvəlində baş versəydi Qrupun gəlirləri 38,441 AZN və davam edən əməliyyatlardan mənfəəti 1,048 AZN olardı.

Alış tarixindən etibarən BosSelf MMC Qrupa 45 AZN məbləğində gəlirlər və 1 AZN məbləğində zərər gətirmişdir. Alış 2013-cü ilin əvvəlində baş versəydi Qrupun gəlirləri 38,449 AZN olardı və davam edən əməliyyatlardan mənfəət Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlir haqqında Hesabatda tanınan müvafiq məbləğdən fərqlənməzdi.

39 Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr

Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr üzrə maliyyə məlumatları aşağıda təqdim edilir:

Qrupun əhəmiyyətli qeyri-nəzarət payları olan törəmə müəssisəsi Petkim Petrokimya Holding A.Ş. şirkətidir. Petkimin təsis edildiyi və fəaliyyət göstərdiyi ölkə Türkiyədir.

Mühüm qeyri-nəzarət payı olan göstərilən törəmə müəssisənin maliyyə məlumatı aşağıda təqdim edilir:

	2014	2013 (yenidən təsnif edilmiş)
Qeyri-nəzarət payların saxladığı kapital payının proporsiyası	31%	31%
Mühüm qeyri-nəzarət payın yığılmış qalıqları	469	444
Mühüm qeyri-nəzarət paya aid edilən mənfəət	117	87

Törəmə müəssisənin ümumi maliyyə məlumatı aşağıda göstərilir. Bu məlumat şirkətlərarası silinmələrdən əvvəlki məlumatlara əsaslanır.

	2014	2013 (yenidən təsnif edilmiş)
Gəlirlər	1,484	1,714
Satışların maya dəyəri	(1,472)	(1,645)
Ümumi və inzibati xərclər	(43)	(36)
Paylama xərcləri	(10)	(14)
Sair əməliyyat gəliri	44	43
Sair əməliyyat xərci	(58)	(74)
Maliyyə gəliri	51	27
Maliyyə xərcləri	(52)	(35)
Vergidən əvvəl mənfəət	(56)	(20)
Təxirə salınmış vergidən gəlir	25	6
Davam edən əməliyyatlardan il üzrə mənfəət	(31)	(14)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif ediləcək sair ümumi gəlir – məzənnə fərqi	407	294
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməyəcək sair ümumi gəlir	–	–
Cəmi ümumi gəlir	376	280
Qeyri-nəzarət paylarına aid olan	117	87
Qeyri-nəzarət paylarına ödənilmiş dividendlər	–	–

39 Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr (davamı)

Ümumi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat:

	2014	2013
Cari aktivlər	597	619
O cümlədən:		
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	237	102
<i>Ticarət və sair debitor borcları</i>	184	315
<i>Mal-material ehtiyatları</i>	146	169
<i>Sair cari aktivlər</i>	30	33
Uzunmüddətli aktivlər	1,565	1,495
O cümlədən:		
<i>Əsas vəsaitlər</i>	1,176	1,178
<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	326	301
<i>Sair uzunmüddətli aktivlər</i>	63	16
Cari öhdəliklər	(384)	(442)
O cümlədən:		
<i>Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi</i>	(134)	(69)
<i>Ticarət və sair kreditör borcları</i>	(250)	(373)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(266)	(240)
O cümlədən:		
<i>Uzunmüddətli borc öhdəlikləri</i>	(110)	(60)
<i>Təxirə salınmış gəlir</i>	(22)	(19)
<i>Öhdəliklər və xərclər üzrə sair ehtiyatlar</i>	(27)	(34)
<i>Təxirə salınmış vergi öhdəliyi</i>	(107)	(127)
Cari kapital	1,512	1,432
Kapital aiddir:		
<i>Əsas şirkətin kapital sahiblərinə</i>	1,043	988
<i>Qeyri-nəzarət payına</i>	469	444

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında ümumi məlumat:

	2014	2013 (yenidən təsnif edilmiş)
Əməliyyat	(11)	90
İnvestisiya	57	(100)
Maliyyələşdirmə	106	5
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis (azalma)/artma	152	(5)

40 Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

Məzənnə fərqindən zərər

21 fevral 2015-ci il tarixində Azərbaycan manatı ABŞ dollarına və digər əsas valyutalara qarşı təxminən 34 faiz devalvasiyaya uğramışdır. Devalvasiyadan əvvəl və sonra məzənnələr 1 ABŞ dollarına qarşı, müvafiq olaraq, 0.786 AZN və 1.050 AZN olmuşdur.

Bu hadisə Qrupun gələcək nəticələri və maliyyə vəziyyətinə mənfi təsir göstərə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, Qrupun biznesinin yaxın gələcəkdə davamlılığını və inkişaf etməsini dəstəkləmək üçün zəruri ehtiyat tədbirlərini görür.

Nizamnamə kapitalında artma

9 aprel 2015-ci il tarixində Qrupun nizamnamə kapitalı 329 AZN artırılmışdır.

Yeni kreditlər

12 fevral 2015-ci və 29 mart 2015-ci il tarixlərində Qrup ABB-dən, müvafiq olaraq, 13 AZN və 50 AZN məbləğində yeni kreditlər almışdır.

29 yanvar 2015-ci ildə Qrup Qafqaz İnkişaf Bankından 52 milyon ABŞ dolları (41 AZN) məbləğində yeni kredit almışdır.

İstiqrazların buraxılması

18 mart 2015-ci ildə Qrup London Fond Birjasında 750 milyon ABŞ dolları (787 AZN) məbləğində üstünlük hüququ verən təminatlı istiqrazlar buraxmışdır. İstiqrazların faiz dərəcəsi illik 6.95 olmaqla 18 mart 2030-cu il tarixinədək buraxılmışdır. Əlaqəli faiz xərcləri yarım ildən bir ödəniləcəkdir.

Azereenerji ASC-dən debitor borcu

14 yanvar 2015-ci il tarixində Qrup Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə borcun qaytarılması iddiası ilə müraciət etmişdir. Məhkəmə Qrupun xeyrinə qərar çıxarmışdır. Azereenerji ASC borc məbləğinin ödənilməsinə dair qərarın yenidən baxılması üçün məhkəməyə apelyasiya ərizəsi ilə müraciət etməmişdir.